

reading comprehension

Directions: read the following five passages and answer the questions by choosing the best choice (1), (2), (3), or (4).

Then mark the correct choice on your answer sheet.

PASSAGE1:

Governments and healthcare organizations initiated many prevention and mitigation protocols worldwide to control, manage and mitigate the COVID-19 pandemic spread and slow down the curve. The protocols are social or physical distancing, washing hands, wearing face masks, lockdown, work and school from home, avoidance of large crowds, and many others. These protocols are widely discussed on social media platforms, and much misinformation is generated in the process in the form of infodemic. Social media platforms provide immediate news and information about the COVID-19 pandemic, and the public spends enough time searching and reading news and content watching videos on these platforms. The heavy dependence on social media news and content can be worrying because of the distribution of infodemic. According to Cinelli, infodemic is regarded as misinformation about a pandemic and management of the outbreaks. The presence of infodemic is felt across social media platforms because the platforms allow users to generate their content and publish it (self-journalism) and share it among interest groups. The penetration and diffusion of infodemic on social media platforms place huge challenges on authorized healthcare organizations and government health ministries to deliver the true message and protocols to the public. However, the positive roles of social media platforms in facilitating COVID-19 protocols cannot be undermined. According to Cinelli, social media information has the potential to influence public behavior and attitudes. Social media platforms such as Twitter, YouTube, WhatsApp, Instagram and many others are used to distribute large amounts of content to downplay the rumors and infodemic about the COVID-19 pandemic. In the COVID-19 pandemic, some countries implemented their own protocols to control, manage and mitigate the spread. Effective usage of social media platforms lies in the user community and intentions. In the future, researchers can consider researching social media platforms' roles in facilitating these protocols from countries, regions, and individuals' perspectives.

1- What does "infodemic" exactly mean?

- 1) a kind of datum that makes finding solutions easier
- 2) misleading data about a pandemic
- 3) excessive amount of information spreading gradually among the public
- 4) valid ideas regarding management of the outbreaks

2- Why does the presence of infodemic extremely exist in social media platforms?

- 1) the users are allowed to publish their own content
- 2) sharing deceptive data in interest groups under health organization's supervision is acceptable
- 3) people like the authorized healthcare organizations to deal with challenges
- 4) government health ministries should give true messages to the public

3- The word "it" in line 9 refers to .....

1) content	2) platforms	3) user	4) outbreak

4– It is implied in the passage that ..... .

- 1) going into lockdown was not among the protocols to control COVID–19 pandemic.
- 2) Social media was a place to spread immediate fallacious news by self– journalism.
- 3) Social media just played an unfavorable role in controlling COVID–19 pandemic.
- 4) Social media platforms only helped to downplay the rumors about COVID–19.

5– what does the underlined sentence intend to?

- 1) Users’ aims of using social media platforms does not matter.
- 2) The type of user community plays an indispensable role.
- 3) Education cannot help the social media platforms to be more effective.
- 4) 2 & 3.

PASSAGE 2:

Laughter is an emotional reaction that affects a person’s individual and social life and has characteristics that distinguishes it from other emotional reactions. Laughter is a physical reaction observed in humans and some other mammalian species. Laughter is a response to certain external or internal stimuli that can result from activities such as humorous stories and thoughts. Since laughter therapy does not require specialized preparations such as facilities and equipment, does not cost anything and does not depend on time and place, and is easily accessible and acceptable, therefore is in the program of the medical world. Although laughter therapy began with Hippocrates and Aristotle, it was not approved until the twentieth century. In the middle of the twentieth century, Norman Kazens established the effects of laughter in a modern environment and presented laughter therapy. At the age of 50, he realized that he did not feel pain while watching TV comedy shows. Upon discovering this fact, he began to seriously study the medical and clinical effects of laughter. Madan Kataria invented laughter yoga (LY) by combining breathing techniques with laughter and started laughter clubs in 1995 for enjoying the health benefits of using real or fake laughter. Afterward, laughter interventions were gradually used in a variety of areas as useful interventions such as care for the elderly, cancer, and chronic diseases. The extensive research over the past two decades in different countries has proven that laughter has a positive effect on humans and is effective in strengthening the immune system. People who do regularly laughter exercises have experienced improvements in their physical health. Laughter therapy decreases the levels of stress hormones and increases the levels of health–promoting hormones such as endorphins, and by increasing T lymphocyte counts through activating natural killer cells that proliferate white blood cells in the body strengthens the immune system. Studies have shown that when a person pretends to laugh or be happy, chemicals (such as dopamine, serotonin, etc.) are produced in the body that cause a state of happiness. Therefore, laughter is effective in causing physiological changes in the body. According to the principle of “motion creates emotion”, if a person puts his body in a state of happiness, the mind also goes to a state of happiness. Laughter can aid induce feelings of happiness and potentially reduce depression by releasing neurotransmitters from brain cells. Laughter therapy reduces unpleasant emotions such as stress, anxiety, hatred, and anger, reduces stress and depression, aids improve interpersonal relationships, and reduces insomnia, memory loss, and dementia. Laughter therapy as a complementary step to the treatment of drug abusers’ well–being may be very beneficial. We, therefore, hypothesized that problems such as depression, anxiety, loss of self–confidence, and sleep disorders experienced by drug abusers may be improved through laughing exercises as a complementary therapy.

6– What does the passage mainly discuss?

1) effects of laughter on immune system	2) chemicals released in body as a result of laughter
3) laughter therapy as a physical–emotional treatment	4) history of studies about laughter therapy

7– The word “their” in line 14 refers to ..... .

1) improvements	2) people	3) immune system	4) exercises

8– According to the passage, all of the following are among the effects of laughter EXCEPT.....

- 1) feeling less unpleasant emotions
- 2) releasing neurotransmitters from brain cells
- 3) increasing the levels of hormones such as endorphins
- 4) de–activating natural killer cells by increasing T lymphocyte

9– It can be inferred from the passage that ..... .

- 1) people experience varying results of laughter therapy.
- 2) Kataria is the inventor of laughter yoga.
- 3) laughter therapy needs professional preparations.
- 4) society can make benefits from laughter therapy in different ways.

10– According to the passage “serotonin” ..... .

1) is a hormone that causes less laughter.	2) is a hormone that is not released in body as a result of laughter.
3) is high in people with sleep disorders.	4) causes a state of happiness in each individual.

PASSAGE 3:

One of the periods in human life is the middle age period, which is defined as being between the ages of 30 and 59. Certainly, if a person does not pass this period safely, s/he will not be ready to move to the next stage of life (old age), which requires psychological and physical abilities more than ever. With increasing age, the quality of mental health changes. Mental health in this period is vulnerable due to many biological, physical, psychological, and social changes that occur. In middle–age, more physical changes are seen in women, one of which is menopause, the period in which women face changes in hormones affecting their mental and nervous systems.

Spirituality has always been an important part of human life. There is a relationship between the spiritual well–being of people and their mental health; those with better spiritual well–being have better psychological health. The complexity of today’s modern society and the ever–increasing problems of machine life and the changes in lifestyles in the post–modern age have caused the spiritual needs of human beings to become more important compared to material desires and needs. Despite the anti–religious propaganda in the past and present and the promotion of secularism, people are more inclined towards religion and spiritual values than in the past, even in developed countries.

Life expectancy or hope is one of the important indicators; not only is it affected by many factors, but also indicates the cultural, social, and health growth of each society. Life expectancy at birth represents the average number of years that a newborn is expected to live. It increases the power of adaptation and is a sign of mental health.

Considering the increasing stress and anxiety for various reasons and the relative efficiency or sometimes inefficiency of the above solutions and the impact of spiritual health and spirituality on mental health, this study aims to evaluate the relationship of spiritual wellbeing with depression and hope in middle–aged women.

11– All of the options are mentioned as the reasons for the sensibility of mental health during middle–age period EXCEPT.....

- 1) physical   2) physiological   3) psychological   4) biological

12– The word “their” in paragraph refers to ..... .

- 1) systems   2) hormones   3) changes   4) women

13– Which of the following sentences is not described in the passage?

- 1) Life expectancy at birth exhibits the average number of years that a newborn baby expects to live.
2) Those women with better spiritual well–being have a better physiological health.
3) This study is done with the aim of assessing the relationship of spiritual welfare with depression and hope in middle–aged women.
4) People nowadays have more tendency towards religious values.

14– The word “efficiency” in the last paragraph is closest in meaning to ..... .

- 1) competence   2) inadequacy   3) unproductiveness   4) incapability

15– The following sentence would be best placed at the end of which paragraph?

“Women feel despair, hopelessness, stress, and anxiety during this period.”

- 1) paragraph2   2) paragraph3   3) paragraph1   4) paragraph4

PASSAGE 4:

Recent years have seen growing interest in the ancient discipline of meditation. Meditation refers to a family of practices that train attention to heighten awareness and bring mental processes under greater voluntary control. In North America, the most widely practiced approaches to meditation are those associated with yoga, Zen, and transcendental meditation (TM). All three are rooted in Eastern religions (Hinduism, Buddhism, and Taoism). However, meditation has been practiced throughout history as an element of all religious and spiritual traditions, including Judaism and Christianity. Moreover, the practice of meditation can be largely divorced from religious beliefs. In fact, most Americans who meditate have only vague ideas regarding its religious significance. Of interest to psychology is the fact that meditation involves deliberate effort to alter consciousness. Most meditative techniques are deceptively simple. For example, in TM, a person is supposed to sit in a comfortable position with eyes closed and silently focus attention on mantra. A mantra is a specially assigned Sanskrit word that is personalized for each meditator. This exercise in mental self–discipline is to be practiced twice daily for about 20 minutes. The technique has been described as “diving from the active surface of the mind to its quiet depths”. Most proponents of TM believe that it involves an altered state of “pure consciousness.” Many skeptics counter that meditation is simply an effective relaxation technique.

Most studies find that the subject’s heart rate, respiration rate, oxygen consumption, and carbon dioxide elimination decline. Many researchers have also observed increases in skin resistance and decreases in blood lactate physiological indicators associated with relaxation. Taken together, these changes suggest that meditation leads to a potentially beneficial physiological state characterized by suppression of bodily arousal.

16– According to the passage, why do people meditate?

- 1) To fulfill their religious beliefs.
2) To achieve heighten awareness and voluntary control mental process.
3) To focus deeply in meaning of the life.
4) To gain physical health by using the power of mind.

17– According to the passage, all of the following sentences about meditation and religious beliefs are true, EXCEPT .....

- 1) The origin of the three main branches of meditation is in Eastern religions.
- 2) Throughout history meditation has been performed as a religious element.
- 3) Meditation and religious beliefs cannot be separated from each other.
- 4) Meditators in America do not have accurate information about the religious roots of meditation.

18– According to the passage, what is the interesting point of psychology about meditation?

- 1) In meditation people divide from the active surface of the mind to its quiet depths.
- 2) By practicing meditation, people might achieve pure consciousness.
- 3) How meditation that is a mental activity can effect on physical condition.
- 4) Meditators deliberately attempt to alter consciousness.

19– Which of the following is NOT one of the physiological benefits of meditation?

1) Increasing skin resistance	2) Increasing oxygen consumption
3) Decreasing heart rate	4) Decreasing bodily arousal

20– TM .....

- 1) is one of the meditation techniques which consist of sitting still and thinking about mantra.
- 2) is just a relaxation technique.
- 3) TM process is personalized for each meditator.
- 4) reduces the possibility of achieving pure consciousness.

PASSAGE5:

In many respects, humans are pretty unimpressive creatures. Fragile, weak, born naked and helpless, humans are excelled by animals in almost every category of strength, speed, and sensory sensitivity. The one area in which humans excel is intelligence. Do humans have the largest brain? Surprisingly, no. Elephant brains weigh 13 pounds, and whale brains are 19 pounds. At 3 pounds, the human brain seems puny—until we figure the proportion of brain weight to body weight. We then find that an elephant's brain is 1/1,000 of its weight; the ratio for sperm whales is 1 to 10,000. The ratio for humans is 1 to 60. If someone says you have a “whale of a brain” be sure to find out if they mean size or ratio!

So, relatively speaking, humans have very highly developed brains. More importantly, as we move from lower to higher animals, there is an ever-increasing proportion of brain tissue devoted to the cerebral cortex. In neurons in humans, the cerebral cortex accounts for no less than 70 percent of the neurons in the central nervous system.

The cerebral cortex, also known as the cerebral mantle, is the outer layer of neural tissue of the cerebrum of the brain in humans and other mammals. The cerebral cortex mostly consists of the six-layered neocortex, with just 10% consisting of the allocortex. It is separated into two cortices by a longitudinal fissure that divides the cerebrum into the left and right cerebral hemispheres. The two hemispheres are joined beneath the cortex by the corpus callosum. The cerebral cortex is the largest site of neural integration in the central nervous system. It plays a key role in attention, perception, awareness, thought, memory, language, and consciousness. The cerebral cortex is the part of the brain responsible for cognition. In most mammals, apart from small mammals that have small brains, the cerebral cortex is folded, providing a greater surface area in the confined volume of the cranium.

21- What is the passage primarily about?

1) measuring the weight of brain	2) Comparing the capabilities of humans and animals
3) Central nervous system	4) The cerebral cortex

22- What is the relationship between size of brain and intelligence?

- 1) creatures with larger brain are more intelligent.
- 2) Size of the brain does not have any effect on intelligence.
- 3) Brain size should be measured relative to body weight and only then it might effect on intelligence.
- 4) Depending on the different species, interaction between brain size and intelligence is different.

23- What is the largest site of neural integration in the central nervous system?

1) Allocortex	2) The cerebrum
3) The cerebral cortex	4) The corpus callosum

24- The word "integration" in last paragraph is closest meaning to .....

1) unification	2) segregation	3) accretion	4) distinction

25- Which of the following is NOT true?

- 1) Elephants are more intelligent than whales.
- 2) In small mammals, the cerebral cortex occupies more space in the cranium.
- 3) The main function of the cerebral cortex is related to cognitive processes.
- 4) In more intelligent creatures, proportion of brain tissue that devoted to the cerebral cortex is higher.

● علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی

۲۶- امام علی (ع) عقل را غریزه‌ای می‌داند که با علم و تجربه افزایش می‌یابد. این ویژگی در تضاد با نگاه کدام اندیشمند / اندیشمندان به غریزه است؟

(۱) واتسون	(۲) رواقیون	(۳) مک دوگال	(۴) فروید

۲۷- روح در کدام مرتبه، زندگی و حیات طیبه را ایجاد می‌کند؟

(۱) روح نفخه‌ای	(۲) روح تأییدی	(۳) روح ربوبی	(۴) روح الامین

۲۸- از نظر ملاصدرا، در انسان چند نفس وجود دارد و نام آن(ها) چیست؟

(۱) سه- نباتی، حیوانی، ناطقه	(۲) دو- نباتی، ناطقه	(۳) یک- ناطقه	(۴) دو- حیوانی، ناطقه

۲۹- در کدام مرتبه از نفس، انسان می‌تواند حقایق عقلی و معارف اسلامی را مشاهده کند؟

(۱) مطمئن	(۲) ملهمه	(۳) لوامه	(۴) فعال

۳۰- این آیه به کدام دسته از محدودیت‌های انسان اشاره کرده است؟ «كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَّاظِرٌ أَلَمْ يَرَأْ أَنَّهُ اشْتَعَلَ»

(۱) ارادی	(۲) محیطی	(۳) فطری	(۴) اخلاقی

۳۱- از دیدگاه امام باقر (ع) کدام یک فرق بین حق و باطل را مشخص می‌کند؟

(۱) دروغ	(۲) ایمان	(۳) فطرت	(۴) عقل

۳۲- واتسون معتقد بود که تنها سه غریزه در انسان وجود دارد. آن سه غریزه کدام‌اند؟

(۱) حسادت، ترس، محبت	(۲) محبت، خشم، غم	(۳) ترس، خشم، محبت	(۴) ترس، غم، محبت

۳۳- این سخن پیامبر به کدام مفهوم اشاره دارد؟ «اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي الْإِشْيَاءَ كَمَا هِيَ»

(۱) هشیار و خودآگاه زیستن	(۲) شناخت واقعیت و پذیرش آن	(۳) پویا زیستن	(۴) در حال زیستن

۳۴- آیه زیر به کدام یک از مسئولیت‌های انسان اشاره کرده است؟ «لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ مِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ»

- (۱) اجتماعی (۲) فردی (۳) خانوادگی (۴) گزینه ۱ و ۲

۳۵- تجربه حزن مربوط به کدام یک از مراحل نفس است؟

- (۱) لواحه (۲) اماره (۳) مطمئنه (۴) ملهمه

۳۶- براساس طبقه‌بندی فارابی، اشتیاق یا کراهت نسبت به چیزی از کدام قوه نشئت می‌گیرد؟

- (۱) منمیه (۲) نزوعیه (۳) ذاکره (۴) متخیله

۳۷- درک معقولات ثانوی اکتسابی مربوط به کدام یک از مراتب عقل است؟

- (۱) هیولانی (۲) بالملکه (۳) بالفعل (۴) مستفاد

۳۸- از دیدگاه کندی، رابطه نفس و بدن چگونه است؟

- (۱) جوهری (۲) عارضی (۳) وجودی (۴) ذاتی

۳۹- کدام نفس از نگاه غزالی «کمال اول برای جسم طبیعی آلی است، از آن جهت که مُدرک جزئیات و متحرک بالاراده است.»

- (۱) انسانی (۲) نباتی (۳) مفارقه (۴) حیوانی

۴۰- سهروردی برای اثبات خداوند از کدام قاعده استفاده کرده است؟

- (۱) امکان اشرف (۲) اشراق (۳) ظرف معقولات (۴) رجل طائر

● آمار و روش تحقیق

۴۱- اگر هم‌بستگی بین دو متغیر برابر با ۰/۵ باشد و انحراف استاندارد متغیرهای x و y به ترتیب برابر با ۴ و ۲ و میانگین متغیر x برابر با ۱۰ و میانگین متغیر

y برابر با ۸ باشد؛ معادله خطی رگرسیون کدام است؟

(۱) $Y = 5/5 + 0/5(X)$ (۲) $Y = 5/25 + 0/25(X)$

(۳) $Y = 5/5 + 0/25(X)$ (۴) $Y = 0/25 + 5/5(X)$

۴۲- اگر در پاسخ‌گویی به ده سؤال صحیح غلط احتمال دادن پاسخ صحیح برابر با ۰/۶ باشد؛ واریانس احتمال دوجمله‌ای آن کدام است؟

- (۱) ۲/۴ (۲) ۲۴ (۳) ۰/۲۴ (۴) ۲۴۰

۴۳- اگر هم‌بستگی بین دو متغیر برابر با ۰/۶ باشد چند درصد متغیر x به واسطه متغیر y تعیین نمی‌شود؟

- (۱) ۰/۶ (۲) ۳۶ (۳) ۰/۴ (۴) ۶۴

۴۴- توزیع نمرات X دارای واریانس برابر با ۲ است. واریانس توزیع $\left[\left(\frac{3x}{y} - 6 \right) \times y \right]$ چقدر است؟

- (۱) ۱۲ (۲) ۱۴ (۳) ۱۶ (۴) ۱۸

۴۵- کدام گزینه در مورد تحلیل کوواریانس نادرست است؟

(۱) تحلیل کوواریانس درواقع تلفیقی از تحلیل رگرسیون و تحلیل واریانس است.

(۲) از تحلیل کوواریانس می‌توان برای حذف اثر اجرای پیش‌آزمون استفاده کرد.

(۳) از تحلیل کوواریانس می‌توان برای حذف اثر تفاوت‌های فردی آزمودنی‌ها استفاده کرد.

(۴) در تحلیل کوواریانس متغیر کنترل نشده را متغیر همایند یا هم‌تغییر گویند.

۴۶- مقیاس مورد استفاده در کدام آزمون به صورت اسمی است؟

- (۱) t مستقل (۲) X^2 (۳) t وابسته (۴) F

۴۷- درجه آزادی آزمون‌های T وابسته و T مستقل به ترتیب از راست به چپ کدام مورد است؟

- (۱) $n-1$ و $n-2$ (۲) $n-1$ و $n-1$

- (۳) $n-2$ و $n-1$ (۴) $n-2$ و $n-2$

۴۸- برای این فرضیه که بین میانگین پیشرفت تحصیلی در سه روش تدریس ریاضی در دختران و پسران تفاوت معناداری وجود دارد؛ به چند گروه از آزمودنی‌ها نیاز داریم؟

۶ (۴)

۵ (۳)

۳ (۲)

۲ (۱)

۴۹- برای دو پیشامد مستقل A و B کدام یک از گزینه‌های زیر برقرار خواهد بود؟

$$p(A \cap B) = P(B) \times P(A) \quad (۲)$$

$$p(A \cap B) = P(B) + P(A) \quad (۱)$$

$$p(A \cap B) = P(B) \div P(A) \quad (۴)$$

$$p(A \cap B) = P(B) - P(A) \quad (۳)$$

۵۰- کدام مورد در ارتباط با مسئله تحقیق صحیح است؟

(۲) مسئله، نباید مستلزم داوری‌های اخلاقی باشد.

(۱) مسئله، ارتباط بین متغیرها را مورد پرسش قرار نمی‌دهد.

(۴) مسئله، به صورت جمله اخباری مطرح می‌شود.

(۳) مسئله، باید دامنه وسیعی داشته باشد.

۵۱- در طرح‌های درون آزمودنی برای کاهش اثر کدام مورد باید زمان بین اقدامات را بلندتر کرد؟

(۴) تأثیر خستگی

(۳) تأثیر تأخیر و انتقال

(۲) تأثیر تمرین

(۱) حساس کردن

۵۲- کدام طرح از بالاترین میزان کنترل درونی برخوردار است؟

(۱) طرح پیش آزمایشی

(۲) طرح شبه آزمایشی

(۳) طرح آزمایشی حقیقی

(۴) طرح آزمایشی مقدماتی

۵۳- کدام مورد از عوامل مؤثر بر اعتبار بیرونی یک پژوهش است؟

(۱) افت آزمودنی‌ها

(۲) انتظارات پژوهشگر

(۳) بازگشت‌های آماری

(۴) رخدادهای هم‌زمان با انجام تحقیق

۵۴- کدام مورد جزو طرح‌های شبه آزمایشی (quasi-experimental) نیست؟

(۱) طرح مقایسه گروه‌های ایستا

(۲) طرح سری‌های زمانی

(۳) طرح گروه کنترل نابرابر با پیش‌آزمون و پس‌آزمون

(۴) طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با نمونه‌های مجزا

۵۵- برای انتخاب نمونه‌ای از بین کلیه دانش‌آموزان یک مدرسه که دارای پایه‌های تحصیلی با تعداد نابرابر هستند، بهترین نوع نمونه‌گیری تصادفی و غیرتصادفی به ترتیب کدام است؟

(۱) طبقه‌ای، هدفمند

(۲) منظم، داوطلبانه

(۳) خوشه‌ای، در دسترس

(۴) طبقه‌ای، سهمیه‌ای

۵۶- برای بیان رابطه غیرخطی دو متغیر x و y از کدام هم‌بستگی می‌توان استفاده کرد؟

(۱) هم‌بستگی ایتا

(۲) هم‌بستگی پیرسون

(۳) هم‌بستگی اسپیرمن

(۴) هم‌بستگی تتراکوریک

۵۷- در کدام یک از طرح‌های زیر از آزمودنی به عنوان عاملی برای کنترل خودش استفاده می‌شود؟

(۲) تحلیل واریانس عاملی

(۱) تحلیل واریانس یک راهه

(۴) تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر

(۳) تحلیل کوواریانس

۵۸- در کدام طرح، آزمودنی‌ها به صورت تصادفی با ترتیبی از شرایط که به شکل نظام‌مند تغییر می‌کند روبه‌رو می‌شوند و نتیجه این عمل آن خواهد شد که تأثیر ترتیب آزمایش کاملاً متعادل و یکنواخت می‌شود؟

(۲) طرح هم‌ترازسازی مقابل

(۱) طرح بین آزمودنی چند عاملی

(۴) طرح جفت‌های همانند

(۳) طرح بین آزمودنی ساده

۵۹- محقق می‌خواهد این فرضیه را بررسی نماید که توانایی حافظه در دانشجویان دختر ترم اول و آخر شهر تهران با بهره هوشی ۱۰۰ به میزان تمرین و تمرکز آن‌ها بستگی دارد. در این پژوهش چند متغیر کنترل وجود دارد؟

۲ (۴)

۳ (۳)

۱ (۲)

۴ (۱)

۶۰- پژوهشگری علاقه‌مند است که پدیده مورد مطالعه را به صورت عمیق و از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار دهد. کدام روش پژوهش برای این امر مناسب است؟

- (۱) کیفی (۲) آزمایشی (۳) کمی (۴) هم‌بستگی

● روان‌شناسی مرضی و کودکان استثنایی

۶۱- فشار بیش از حد در داخل چشم که در نتیجه مختل شدن جریان آزاد مایع درون چشم به وجود می‌آید، منجر به کدام مشکل می‌شود؟

- (۱) آمبلیوپیا (۲) گلوکوما (۳) کاتاراکت (۴) کلوبوم

۶۲- در فلج مغزی از نوع پاراپلژیا کدام یک از اندام‌ها درگیر شده است؟

- (۱) فقط پاها (۲) فقط دست‌ها (۳) دست‌ها بیشتر از پاها (۴) پاها بیشتر از دست‌ها

۶۳- کودکی فقط در حضور خانواده درجه اول خود صحبت می‌کند و در برابر دیگران کاملاً سکوت می‌کند. کدام یک از تکنیک‌های درمانی برای او مناسب‌تر است؟

- (۱) حساسیت‌زدایی منظم (۲) شکل‌دهی (۳) بازسازی شناختی (۴) شرطی‌سازی ناآشکار

۶۴- کودکی در یک سال اول زندگی رشد عادی داشته اما از سال دوم تخریب و زوال آغاز شده است. ناشنوا است، میکروسفالی دارد و ظاهرش شبیه سالمندان است. احتمال کدام سندروم برای وی مطرح است؟

- (۱) کاک‌این (۲) دی جرج (۳) کروزون (۴) استرج‌وبر

۶۵- استفاده از کدام تکنیک در فاصله نزدیک پس از تروما ممکن است بتواند از ایجاد PTSD جلوگیری کند؟

- (۱) Stress inoculation (۲) debriefing (۳) EMDR (۴) DBT

۶۶- کدام اصطلاح می‌تواند معادل (افسردگی اتکایی) اشیپتیز در نظر گرفته شود؟

- (۱) افسردگی واکنشی (۲) افسردگی درون‌زاد (۳) افسردگی بی‌قرار (۴) افسردگی مالیخولیایی

۶۷- کدام علامت در بیمار مبتلا به اسکیزوفرنی، به معنای ناتوانی بیمار در لذت بردن از رویدادهای معمولاً لذت‌بخش زندگی است؟

- (۱) apathy (۲) Avolition (۳) Anhedonia (۴) Alogia

۶۸- طبق DSM-5 تشخیص کدام اختلال مستلزم این است که علائم حتماً قبل از ۱۸ سالگی آغاز شده باشند؟

- (۱) اضطراب جدایی (۲) نافرمانی مقابله‌ای (۳) نامنظمی خلقی اخلاک‌گرانه (۴) انفجاری متناوب

۶۹- کدام یک در علت‌شناسی اختلال ADHD نقش برجسته‌ای دارد؟

- (۱) افزایش سروتونین (۲) کاهش سروتونین (۳) افزایش دوپامین (۴) کاهش دوپامین

۷۰- بهترین مقیاس اندازه‌گیری هوش کودکان مبتلا به نقص بینایی کدام است؟

- (۱) آزمون اوآکی-کوهز (۲) بخش کلامی آزمون وکسلر

- (۳) بخش کلامی آزمون استنفورد-بینه (۴) آزمون لایتر

۷۱- کدام گزینه در مورد کودکانی که درجه نقص شنوایی آنان بین ۴۰ تا ۶۰ دسی‌بل است، صحیح است؟

- (۱) وقتی دیگران با صدای معمولی حرف می‌زنند، هیچ چیزی نمی‌شنود.

- (۲) وقتی دیگران با صدای معمولی حرف می‌زنند، اکثر اصوات گفتاری را نمی‌شنود.

- (۳) حرف دیگران را اصلاً متوجه نمی‌شود.

- (۴) صداهای محیط را نمی‌شنود اما صدای حرف‌ها را می‌شنود.

۷۲- در سندروم جیغ گربه، نابهنجاری در کدام کروموزوم دیده می‌شود؟

- (۱) ۱۵ (۲) ۱۳ (۳) ۵ (۴) ۷

۷۳- دلیریوم ترمنز از مشکلات ناشی از مصرف طولانی‌مدت کدام ماده است؟

- (۱) هروئین (۲) الکل (۳) آمفتامین (۴) تنباکو

۷۴- پاسخ‌دهی دستگاه عصبی خودمختار در کدام یک از اختلالات اضطرابی کمتر از بقیه است؟

- (۱) وحشت‌زدگی (۲) اضطراب فراگیر (۳) فوبیای اختصاصی (۴) اضطراب اجتماعی

۷۵- پسری ۱۶ ساله به مدت دو سال است که حرکات بالا انداختن شانه و چشمک زدن را به شکل غیرارادی و ناگهانی تجربه می‌کند. گاهی در کنار این حرکات، کوپرولالیا (coprolalia) نیز دیده شده است. کدام تشخیص برای وی مناسب است؟

- (۱) اختلال حرکت کلیشه‌ای (۲) اختلال تورت (۳) اختلال هماهنگی حرکتی-رشدی (۴) اختلال تیک صوتی یا حرکتی مداوم

● روان‌شناسی رشد

۷۶- کارول ریف با تکیه بر نظریات چه کسی، ابعاد سعادت‌مندی را مطرح کرده است؟

- (۱) ال‌کایند (۲) اریکسون (۳) کلبِرگ (۴) یونگ

۷۷- میزان بالای کدام هورمون در دختران چاق می‌تواند علت بلوغ زودرس در آن‌ها باشد؟

- (۱) استروژن (۲) لپتین (۳) تستوسترون (۴) کورتیزول

۷۸- کدام یک از صفات شخصیت از نوجوانی تا میان‌سالی بیشتر کاهش می‌یابد؟

- (۱) برون‌گرایی (۲) روان‌رنجورخویی (۳) تطبیق‌پذیری (۴) وظیفه‌شناسی

۷۹- در کدام یک از مراحل رشد شناختی وارنر شای، افراد تصمیم می‌گیرند انرژی خود را به تکالیفی که برایشان معنادار است، محدود کنند؟

- (۱) توحید یافتگی مجدد (۲) تجدید سازمان‌دهی (۳) یادگاری درست کردن (۴) اجرایی

۸۰- نافرمانی شهروندان از قوانین ناعادلانه در کدام یک مراحل رشد اخلاقی کلبِرگ به شکل برجسته دیده می‌شود؟

- (۱) سوم (۲) چهارم (۳) پنجم (۴) ششم

۸۱- کدام یک از ویژگی‌های تفکر رشد نیافته نوجوان از دیدگاه ال‌کایند نیست؟

- (۱) آرمان‌گرایی (۲) ریاکاری ظاهری (۳) آسیب‌پذیری (۴) مردود بودن

۸۲- هسته اصلی نیرومندی من (ایگو) در مرحله دوم رشد روانی-اجتماعی اریکسون کدام است؟

- (۱) امیدواری (۲) شایستگی (۳) اراده (۴) هدفمندی

۸۳- تأکید اریکسون بر (اطمینان والدین به خود) با کدام مفهوم در نظریه سالیوان مرتبط است؟

- (۱) ثبات شیء هیجانی (۲) مادر به اندازه کافی خوب (۳) هم‌حسی جسمی (۴) باور اساسی به گونه انسان

۸۴- باربارا راگف اصطلاح مشارکت هدایت‌شده (guided participation) را با الهام از کدام نظریه پرداز مطرح کرده است؟

- (۱) بندورا (۲) پیازه (۳) مونتسوری (۴) ویگوتسکی

۸۵- سومین سازمانگر روانی در تحول رابطه موضوعی در نظریه اشپیتز کدام است؟

- (۱) تکان دادن سر (۲) اضطراب غریبه (۳) رسیدن به استقلال (۴) شناخت چهره مادر

۸۶- براساس الگوی ویتبورن، افرادی که با علائم پیری اشتغال ذهنی دارند و به انجام عمل‌های جوان‌سازی گرایش دارند، دارای کدام هویت هستند؟

- (۱) درون‌ساز (۲) برون‌ساز (۳) پیش‌رس (۴) دیررس

۸۷- کدام یک از مفاهیم مطرح‌شده در نظریه یادگیری اجتماعی بندورا نیست؟

- (۱) الگوبرداری انتزاعی (۲) آموزش برنامه‌ای (۳) تقویت جانشینی (۴) ارزیابی خودکارآمدی

۸۸- اضطراب جدایی و ترس از غریبه، در کدام مرحله شکل‌گیری دل‌بستگی دیده می‌شود؟

- (۱) پاسخ‌دهی نامتمایز به انسان‌ها (۲) تمرکز بر آشنایان (۳) رفتار مشارکتی (۴) دل‌بستگی شدید و نزدیکی جویی فعال

۸۹- تغییر شغل و محل زندگی به دنبال مهاجرت مربوط به کدام بعد سیستم در نظریه برانفن برنر است؟

- (۱) کرونوسیستم (۲) ماکروسیستم (۳) اگزوسیستم (۴) مزوسیستم

۹۰- در کدام مرحله حسی- حرکتی پیازه، کودک دو عمل مجزا را برای به دست آوردن یک نتیجه واحد انجام می دهد؟

- (۱) دوم (۲) سوم (۳) چهارم (۴) پنجم

۹۱- سازگاری با محیط پیرامون، تغییر دادن آن یا خارج شدن از آن، مربوط به کدام عنصر هوش در نظریه استرنبرگ است؟

- (۱) زمینه ای (۲) مؤلفه ای (۳) تجربه ای (۴) فرهنگی

۹۲- مطالعات میلدرد پارتن، عمدتاً بر چه موضوعی متمرکز بوده است؟

- (۱) هویت (۲) همدلی (۳) خلق و خو (۴) بازی

۹۳- جهت گیری نظری مونته سوری به پیروی از کدام یک از نظریه پردازان رشد است؟

- (۱) داروین (۲) ورنر (۳) لاک (۴) روسو

۹۴- آزمون دینا (dynamic testing) برای ارزیابی هوش کودکان، براساس کدام نظریه ایجاد شده است؟

- (۱) نظریه شناختی- رشدی (۲) نظریه اجتماعی- فرهنگی

- (۳) رویکرد پردازش اطلاعات (۴) الگوی زیست بوم شناختی

۹۵- در فرایند تشکیل میدان فضایی، کدام یک در مرحله سوم حسی- حرکتی پیازه دیده می شود؟

- (۱) گروه های فاعلی (۲) گروه های عملی (۳) گروه های تجسمی (۴) گروه های عینی

● روان شناسی بالینی

۹۶- براساس رویکرد فراشناختی، درمان باید روی کدام یک از موارد زیر متمرکز باشد؟

- (۱) چالش با باورهای غیرمنطقی (۲) واقعیت سنجی محتوای افکار

- (۳) تغییر نحوه پاسخ دهی به افکار (۴) تمرکز بر افکار اینجا و اکنون

۹۷- کدام یک براساس رویکرد روان کاوی فروید صحیح نیست؟

- (۱) ایگو تمام انرژی خود را از اید می گیرد. (۲) فرایند فکری اولیه، توسط اید صورت می گیرد.

- (۳) تمامی اید ناهشیار است. (۴) فرایند اولیه فکری می تواند ارضای کامل فراهم کند.

۹۸- کدام یک از درمانگران زیر، طبق اصل انعطاف پذیری، درمان روان کاوی را براساس نیازهای مراجع تنظیم می کند؟

- (۱) کوهوت (۲) الکساندر (۳) سالیوان (۴) آدلر

۹۹- در نمره گذاری آزمون رورشاخ، شاخص صرفه جویی چطور محاسبه می شود؟

- (۱) نسبت پاسخ های کلی به جزئی (۲) نسبت پاسخ های کلی به حرکت انسان

- (۳) مجموع پاسخ های نافع و فعال (۴) مجموع پاسخ های نافع و حرکت انسان

۱۰۰- کدام یک از زیرآزمون های مقیاس هوش وکسلر، تأثیر بیشتری از آسیب مغزی می گیرد؟

- (۱) تکمیل تصاویر (۲) طراحی مکعب ها (۳) خزانه لغات (۴) الحاق قطعات

۱۰۱- هدف نهایی کدام درمان، رسیدن شخص به نقطه ای است که آگاهی و تصمیم گیری او مسئولانه باشد؟

- (۱) میان فردی (۲) وجودی (۳) تحلیلی (۴) تجربی

۱۰۲- وقتی بیمار درباره اهدافش دچار ابهام شده است، مصاحبه گر باید کدام نقش را ایفا کند؟

- (۱) توصیه دهنده (۲) متخصص (۳) شنونده (۴) هدایت کننده

۱۰۳- کدام نوع اعتبار (validity) به داوری آزمودنی ها بستگی دارد؟

- (۱) محتوایی (۲) تجربی (۳) همسانی (۴) صوری

۱۰۴- واقعیت درمانی گلاسز ترکیبی از کدام رویکردهای زیر است؟

- (۱) گشتالتی، مراجع محور (۲) وجودی، رفتاری (۳) میان فردی، گشتالتی (۴) شناختی، وجودی

۱۰۵- روش اقتصاد ژتونی مبتنی بر کدام یک از اصول زیر است؟

- (۱) یادگیری نیابتی (۲) یادگیری شناختی (۳) شرطی سازی کنشگر (۴) شرطی سازی کلاسیک

۱۰۶- اثربخشی مصاحبه انگیزشی میلر، در کدام زمینه بیشتر بوده است؟

- (۱) افسردگی اساسی (۲) سوء مصرف مواد (۳) اختلال خوردن (۴) اضطراب اجتماعی

۱۰۷- براساس کدام یک از رویکردهای زیر، آسیب روانی حاصل عدم دستیابی به تمایز خود (differentiation of self) است؟

- (۱) درمان ساختاری مینوچین (۲) درمان سیستم های خانواده بوئن (۳) خانواده درمانی راهبردی هیلی (۴) درمان چندسیستمی هنگر

۱۰۸- در مواقعی که شدت بالای هیجان بیمار مانع از بازشناسی افکار پیش آیند احساس می شود، درمانگر از کدام تکنیک استفاده می کند؟

- (۱) مقوله بندی (۲) جست و جوی نوسان (۳) حدس زدن (۴) درجه بندی هیجان

۱۰۹- وقتی در مصاحبه وضعیت روانی (MSE) از بیمار می خواهیم یک سری اعداد را با هر بار افزودن عدد ۷ به آن ها بشمارد، مشغول بررسی کدام مورد هستیم؟

- (۱) توجه و تمرکز (۲) تفکر انتزاعی (۳) جریان فکر (۴) سطح هشیاری

۱۱۰- در سنجش کدام یک از موارد زیر استفاده از پایایی بازآزمایی (test-retest) توصیه نمی شود؟

- (۱) ضریب هوشی (۲) برون گرایی (۳) خلق افسرده (۴) خودشیفتگی

۱۱۱- کدام مفهوم می تواند علت استفاده فرد از مکانیسم سرکوب خاطرات آزادنده را تبیین کند؟

- (۱) تنبیه منفی (۲) تنبیه مثبت (۳) تقویت منفی (۴) تقویت مثبت

۱۱۲- کدام یک از موارد زیر جزو مشکلات اصلی که در درمان میان فردی به آن ها پرداخته می شود، نیست؟

- (۱) سوگ (۲) خانواده تکوالد (۳) انتقال نقش (۴) مناقشات بین نسلی

۱۱۳- طرحواره استحقاق/بزرگ منشی جزو کدام حوزه طرحواره های ناسازگار اولیه قرار دارد؟

- (۱) خودگردانی و عملکرد مختل (۲) محدودیت های مختل (۳) بریدگی و طرد (۴) دیگرجهت مندی

۱۱۴- هنگامی که روانشناس از مراجع درخواست می کند تا درباره نقاط منفی و مثبت شخصیت خود صحبت کند، از کدام نوع پرسش بهره برده است؟

- (۱) هدایت کننده (۲) برون فکنی (۳) محدود کننده (۴) لفافه

۱۱۵- در مقیاس SCL-90 کدام شاخص درجه بندی متوسطی از همه نشانه هایی که مراجع تأیید کرده است را ارائه می دهد و شاخص شدت نشانه محسوب می شود؟

- (۱) شدت کلی (GSI) (۲) میانگین نشانه های منفی (NSM) (۳) درماندگی نشانه های مثبت (PSDI) (۴) مجموع نشانه های مثبت (PST)

● روان شناسی عمومی

۱۱۶- در کدام یک از نظریات زیر اعتقاد بر این است که جلوه های هیجانی چهره بر تجربه ذهنی هیجان اثر می گذارند؟

- (۱) نظریه جیمز-لانگه (۲) نظریه ادراک پریشی چهره (۳) نظریه پس خوراند چهره (۴) نظریه کنون-بارد

۱۱۷- «آزمون گنجینه سازه نقش» مربوط به کدام یک از رویکردهای روان شناسی است؟

- (۱) روان کاوی (۲) رفتارگرایی (۳) شناختی (۴) انسان گرایی

۱۱۸- بردباری-زودرنجی و ایمنی-ناایمنی از مقیاس های کدام یک از پنج عامل بزرگ شخصیتی است؟

- (۱) وظیفه شناسی (۲) برون گرایی (۳) دلبپذیر بودن (۴) روان رنجورخویی

۱۱۹- کدامیک از پدیده‌های زیر تفاوت احساس و ادراک را نشان می‌دهد؟

- (۱) بازشناسی شیء (۲) ثبات اندازه (۳) ناهمخوانی یک چشمی (۴) ادراک پریشی

۱۲۰- کدامیک از رویکردهای زیر بر تحلیل عناصر هشجاری تأکید می‌کند؟

- (۱) تجربه‌گرایی (۲) ساخت‌گرایی (۳) کارکردگرایی (۴) فطری‌گرایی

۱۲۱- کدام روش به بهبود حافظه ناآشکار (ضمنی) کمک می‌کند؟

- (۱) تمرین ذهنی (۲) سازمان‌دهی (۳) تمرین بازیابی (۴) بسط دادن

۱۲۲- در مفهوم گروه‌های مرجع، کدام مورد می‌تواند پلی بین تسلیم و درون‌سازی ایجاد کند؟

- (۱) همانندسازی (۲) نفوذ اجتماعی (۳) قانع‌سازی (۴) هنجارها

۱۲۳- در نظریه استرنبرگ کدامیک از اجزای تفکر به رمزگردانی، ترکیب و مقایسه اطلاعات در جریان حل مسئله می‌پردازند؟

- (۱) کسب دانش (۲) فراگیر (۳) عملکردی (۴) تجربی

۱۲۴- کدامیک از گزینه‌های زیر به تجربه روان‌شناختی بسامد صوت اشاره دارد؟

- (۱) بلند (۲) طنین (۳) زیربومی (۴) دامنه

۱۲۵- کدامیک از کارکردهای نگرش‌ها برخاسته از خودپنداره فرد هستند؟

- (۱) ابزاری (۲) دانشی (۳) بیانگر ارزش (۴) دفاع از خود

۱۲۶- آسیب کدامیک از ساختارهای زیر باعث حرکات پرشی ناهماهنگ می‌شود؟

- (۱) مخچه (۲) قشر مخ (۳) تالاموس (۴) بصل النخاع

۱۲۷- کدامیک از گزینه‌های زیر به مؤلفه هیجانی نگرش‌های منفی در یک گروه اشاره دارد؟

- (۱) تبعیض (۲) پیش‌داوری (۳) تصور قالبی منفی (۴) تفکر نزولی

۱۲۸- کشف علت جسمانی برای کدامیک از موارد زیر، زمینه را برای پذیرش نقش عوامل زیستی در بیماری‌های روانی فراهم کرد؟

- (۱) عقب‌ماندگی ذهنی (۲) هیستری (۳) فلج عمومی (۴) اسکیزوفرنی

۱۲۹- گرایش درمان‌جویان به اینکه درمانگر را هدف پاسخ‌های هیجانی خود قرار دهند، به کدامیک از مفاهیم روان‌کاوی اشاره دارد؟

- (۱) مقاومت (۲) انتقال (۳) تداعی آزاد (۴) بینش

۱۳۰- در نظریه کلبِرگ، پیروی از اصول اخلاقی برای برخورداری از احترام همگنان و حفظ احترام به نفس خود، ویژگی کدام مرحله است؟

- (۱) الگوی دختر خوب/پسر خوب (۲) وابستگی به مراجع قوانین (۳) اصول اخلاقی جهانی (۴) قرارداد اجتماعی

● روان‌شناسی فیزیولوژیک، انگیزش و هیجان

۱۳۱- نوشیدن قهوه با بازداری کدام ماده باعث بیدار ماندن شخص می‌شود؟

- (۱) سوماتوتروپین (۲) آتروپین (۳) آدنوزین (۴) اندورفین

۱۳۲- کدام نظریه پرداز اصل تغییر همگام در فرایند اسناددهی را ارائه کرده است؟

- (۱) هایدر (۲) شاختر (۳) کلی (۴) فستینگر

۱۳۳- «مدت زمان بین شروع رفتار تا خاتمه آن» اشاره به کدامیک از جلوه‌های رفتاری انگیزش دارد؟

- (۱) نهفتگی (۲) تلاش (۳) استقامت (۴) احتمال پاسخ

۱۳۴- کدامیک زیربنای انگیزش اصلاحی را تشکیل می‌دهد؟

- (۱) کاهش ناهمخوانی (۲) حلقه بازخورد مثبت (۳) ایجاد ناهمخوانی (۴) نظام پیش‌خوراند

۱۳۵- کدام یک از نابهنجاری‌های زیر علت اصلی بیماری هانتینگتون است؟

- (۱) افزایش دوپامین (۲) کاهش دوپامین (۳) افزایش گابا (۴) کاهش گابا

۱۳۶- کاهش اضطراب پس از انجام اعمال وسواسی به کدام یک از نظام‌های هیجانی‌گری مربوط است؟

- (۱) بازداری رفتاری (۲) نزدیکی (۳) جنگ و گریز (۴) اجتنابی

۱۳۷- ترکیب هدف با کدام مورد، یک آمیزه هیجانی معنادار برای شخص فراهم می‌کند؟

- (۱) تلاش (۲) انتقاد (۳) بازخورد (۴) استقامت

۱۳۸- کدام یک دربارهٔ مرحلهٔ رپلاریزاسیون در فرایند پتانسیل عمل صحیح است؟

- (۱) افزایش نفوذپذیری سدیم (۲) خروج بیش از حد پتاسیم (۳) مثبت شدن داخل سلول (۴) بسته شدن دریچه‌های سدیم

۱۳۹- فرکانس کدام یک از امواج مغزی، زیر ۳ هرتز است؟

- (۱) آلفا (۲) تتا (۳) دلتا (۴) بتا

۱۴۰- فرمان اجرای حرکات ارادی از کدام منطقهٔ مغز صادر می‌شود؟

- (۱) شکنج پیش مرکزی (۲) گره‌های پایه (۳) مخچه (۴) قشر پیش پیشانی

۱۴۱- کدام ساختارهای زیرقشری در ارتباط تنگاتنگ با هم، مبنای عصبی برای مدار پاداش مغز را می‌سازند؟

- (۱) بادامه، ناحیهٔ کلاهی بطنی (۲) هستهٔ آکامبنس، ناحیهٔ کلاهی بطنی (۳) جسم مخطط، بادامه (۴) هیپوتالاموس، هستهٔ آکامبنس

۱۴۲- کدام نابهنجاری هورمونی در بدن باعث هیپرکالمی و هیپوناترمی می‌شود؟

- (۱) کمبود آلدوسترون (۲) افزایش آلدوسترون (۳) کمبود پاراتورمون (۴) افزایش پاراتورمون

۱۴۳- عذرخواهی کردن، اعتراف و اعمال اصلاحی به دنبال تجربهٔ چه هیجانی می‌آید؟

- (۱) تکبر (۲) احساس گناه (۳) خجالت (۴) شرم

۱۴۴- در مدل گروس، کدام روش تنظیم هیجان معمولاً بعد از سایر موارد رخ می‌دهد؟

- (۱) تغییر موقعیت (۲) انتخاب موقعیت (۳) تفرقهٔ توجه (۴) تغییر پاسخ

۱۴۵- مقایسهٔ ورودی (input) و پیامد (outcome) اساس کدام یک از نظریات زیر است؟

- (۱) ناهماهنگی شناختی (۲) عدالت (۳) تسهیل اجتماعی (۴) سرمایه‌گذاری والدینی

● روان‌شناسی تربیتی

۱۴۶- یکی از انتقادات به روش آموزشی «یادگیری در حد تسلط» عقب ماندن دانش‌آموزان قوی به سبب معطل شدن برای رسیدن یادگیرندگان ضعیف به آن‌هاست. این امر چه نامیده شده است؟

- (۱) قانون تمرین (۲) اثر رابین هود (۳) داربست زدن (۴) عقدهٔ یونس

۱۴۷- ساده‌ترین شکل راهبرد سازمان‌دهی چیست؟

- (۱) تقطیع (۲) نقشهٔ مفهومی (۳) یادداشت‌برداری (۴) ذهنی

۱۴۸- دانش‌آموزی برای رفتن به مدرسه از خودش می‌پرسد: «باید از این خیابان بروم یا از آن یکی؟» کدام یک از دانش‌های زیر در پاسخ دادن به این سؤال به او کمک می‌کند؟

- (۱) مشروط (۲) روندی (۳) بیانی (۴) کلی

۱۴۹- دانش آموزی علت عدم موفقیت خود در امتحان را درس نخواندن امتحان عنوان می‌کند. او از چه ترکیب اسنادی استفاده می‌کند؟

(۱) درونی، بی‌ثبات، قابل کنترل (۲) بیرونی، باثبات، قابل کنترل

(۳) بیرونی، باثبات، غیرقابل کنترل (۴) درونی، باثبات، غیرقابل کنترل

۱۵۰- در کدام یک از مراحل یادگیری مشاهده‌ای، معلم می‌تواند با دادن بازخورد اصلاحی، بیشترین کمک و نظارت را نسبت به عملکرد دانش آموزان داشته باشد؟

(۱) توجه (۲) بازآفرینی (۳) انگیزشی (۴) به یاد سپاری

۱۵۱- یادگیری اجتنابی به کدام یک از اصول رفتاری مربوط است؟

(۱) تقویت مثبت (۲) تقویت منفی (۳) تنبیه مثبت (۴) تنبیه منفی

۱۵۲- کسی که دوچرخه سواری بلد است از کسی که دوچرخه سواری بلد نیست زودتر موتورسواری می‌آموزد. کدام یک از نظریه‌های زیر این مورد را توجیه می‌کند؟

(۱) نظریه عناصر همانند (۲) روان شناسی قوای ذهنی (۳) نظریه انضباط صوری (۴) نظریه پیوندگرایی

۱۵۳- پرتو دختر ۱۹ ساله‌ای است که خیلی مطمئن نیست در زندگی چه مسیری را پیش خواهد گرفت، اما او به تازگی به مشاور دانشکده خود مراجعه کرده است و درباره مشاغل مختلف اطلاعاتی را کسب کرده است. او در کدام یک از حالات هویت از نظر ماریسا قرار دارد؟

(۱) ابهام هویت (۲) هویت پیش‌رس (۳) هویت طولانی (۴) هویت موفق

۱۵۴- «استنباط اصول دستوری از مثال‌ها در یادگیری یک زبان خارجی»، جزو کدام طبقه بعد فرایند شناختی در طبقه‌بندی تجدیدنظر شده حوزه شناختی است؟

(۱) به یاد آوردن (۲) به کار بستن (۳) تحلیل کردن (۴) فهمیدن

۱۵۵- باورهای مربوط به خودکارآمدی به کدام یک از ابعاد عاملیت انسانی مربوط است؟

(۱) عمدی بودن (۲) پیش‌اندیشی (۳) خودواکنش‌سازی (۴) اندیشه‌ورزی

۱۵۶- «تولید راه‌حل‌های متنوع و متفاوت برای یک مسئله در یک زمان معین» بیانگر کدام یک از روش‌های حل مسئله است؟

(۱) روش اکتشافی (۲) روش الگوریتم (۳) روش قیاسگری (۴) روش بارش مغزی

۱۵۷- ضرب‌المثل «زمین سفت را گاو از چشم گاو می‌بیند» به کدام یک از مشکلات ناشی از تنبیه اشاره دارد؟

(۱) تنبیه کردن عملی مسری است. (۲) پرخاشگری عارضه تنبیه است.

(۳) انزجار تنبیه‌کننده از تنبیه شونده (۴) موقت بودن واپس زنی رفتار نامطلوب

۱۵۸- تعیین مهارت‌ها، دانش و اطلاعات سطح پایین که یادگیرنده باید در اختیار داشته باشد تا بتواند به یک هدف آموزشی تازه دست یابد، چه نام دارد؟

(۱) تحلیل غایت (۲) طراحی آموزشی (۳) تحلیل تکلیف (۴) سنجش آغازین

۱۵۹- دانش آموزی در آزمون‌های هوش سنتی نمره پایینی می‌گیرد اما یاد گرفته است مسائل زندگی را چگونه حل کند. او از کدام جنبه هوش برخوردار است؟

(۱) عملی (۲) عمومی (۳) تحلیلی (۴) خلاق

۱۶۰- افراد با سبک یادگیری هم‌گرا، از کدام شیوه‌های یادگیری استفاده می‌کنند؟

(۱) تجربه عینی + مشاهده تأملی (۲) مفهوم سازی انتزاعی + آزمایشگری فعال

(۳) مفهوم سازی انتزاعی + مشاهده تأملی (۴) تجربه عینی + آزمایشگری فعال

۱۶۱- شناخته شده ترین نظریه سازنده گرایی کدام است؟

(۱) دیالکتیکی (۲) برون زاد (۳) درون زاد (۴) رادیکال

۱۶۲- اگر از آزمودنی بخواهیم که تمام اشیای گرد خوردنی را بنویسد، کدام یک از ویژگی‌های تفکر واگرا را آزمون کرده ایم؟

(۱) سیالی (۲) نرمش (۳) تازگی (۴) بسط

۱۶۳- سبک هویت هنجاری در نظریه برزونسکی، با کدام الگوی هویت از دید مارسیا مطابقت دارد؟

(۱) هویت موفق (۲) هویت زودرس (۳) هویت دیررس (۴) آشفتگی هویت

۱۶۴- کدام یک از اصول نمره‌گذاری نیست؟

(۱) غربالگری (۲) ارتباط (۳) رشد (۴) انصاف

۱۶۵- ظهور کدام یک از نظریه‌های یادگیری در استفاده از روش‌های جایگزین سنجش به جای روش‌های سنتی تأثیر برجسته‌ای داشت؟

(۱) رفتارگرایی (۲) شناختی-اجتماعی (۳) سازنده‌گرایی (۴) گشتالت

پاسخ تشریحی آزمون جامع اول

● متون روان‌شناسی (به زبان انگلیسی)

- متن ۱

دولت‌ها و سازمان‌های بهداشتی پروتکل‌های پیشگیری و کاهش بسیاری در سرتاسر جهان برای کنترل، مدیریت و کاهش شیوع همه‌گیری کووید-۱۹ و کاهش سرعت منحنی آغاز کردند. این پروتکل‌ها عبارت‌اند از: فاصله‌گذاری اجتماعی یا فیزیکی، شستن دست‌ها، پوشیدن ماسک صورت، قرنطینه محل کار و مدرسه از خانه، اجتناب از جمعیت زیاد و بسیاری موارد دیگر. این پروتکل‌ها به‌طور گسترده در پلتفرم‌های رسانه‌های اجتماعی مورد بحث قرار می‌گیرند و اطلاعات نادرست زیادی در این فرایند به شکل infodemic تولید شد. پلتفرم‌های رسانه‌های اجتماعی اخبار و اطلاعات فوری درباره همه‌گیری کووید-۱۹ ارائه می‌کنند و مردم زمان کافی را صرف جست‌وجو و خواندن اخبار و محتوا برای تماشای ویدئو در این پلتفرم‌ها می‌کنند. وابستگی شدید به اخبار و محتوای رسانه‌های اجتماعی می‌تواند به دلیل توزیع اینفودمیک نگران‌کننده باشد. به گفته Cinelli، infodemic به عنوان اطلاعات نادرست در مورد یک بیماری همه‌گیر و مدیریت شیوع بیماری تلقی می‌شود. حضور infodemic در سراسر پلتفرم‌های رسانه‌های اجتماعی احساس می‌شود، زیرا این پلتفرم‌ها به کاربران اجازه می‌دهند محتوای خود را تولید کرده و آن را منتشر کنند (خود روزنامه‌نگاری) و آن را در میان گروه‌های ذی‌نفع به اشتراک بگذارند. نفوذ و انتشار اینفودمیک در پلتفرم‌های رسانه‌های اجتماعی چالش‌های بزرگی را برای سازمان‌های بهداشتی مجاز و وزارت‌خانه‌های بهداشت دولتی برای رساندن پیام و پروتکل‌های واقعی به مردم ایجاد می‌کند. با این حال، نقش مثبت پلتفرم‌های رسانه‌های اجتماعی در تسهیل پروتکل‌های COVID-19 را نمی‌توان تضعیف کرد. به گفته سینلی، اطلاعات رسانه‌های اجتماعی پتانسیل تأثیرگذاری بر رفتار و نگرش‌های عمومی را دارد. پلتفرم‌های رسانه‌های اجتماعی مانند: توئیتر، یوتیوب، واتس‌اپ، اینستاگرام و بسیاری دیگر برای توزیع مقادیر زیادی محتوا برای کم‌اهمیت جلوه دادن شایعات و اطلاعاتی درباره همه‌گیری کووید-۱۹ استفاده می‌شوند. در همه‌گیری کووید-۱۹، برخی از کشورها پروتکل‌های خود را برای کنترل، مدیریت و کاهش شیوع اجرا کردند. استفاده مؤثر از پلتفرم‌های رسانه‌های اجتماعی در جامعه و اهداف کاربران نهفته است. در آینده، محققان می‌توانند نقش پلتفرم‌های رسانه‌های اجتماعی را در

تسهیل این پروتکل‌ها از دیدگاه کشورها، مناطق و افراد بررسی کنند.

مبحث: کووید-۱۹ و شبکه‌های اجتماعی

سؤال ۱- گزینه ۲

ترجمه سؤال: infodemic دقیقاً به چه معنا است؟

- (۱) نوعی داده که یافتن راه‌حل‌ها را ساده‌تر می‌کند.
- (۲) داده‌های همراه‌کننده در مورد یک پاندمی
- (۳) داده‌های اضافی که به مرور در بین عموم منتشر می‌شوند.
- (۴) ایده‌های معتبر در ارتباط با مدیریت شایعات

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۲- گزینه ۱

ترجمه سؤال: علت اینکه infodemic بیشتر در فضای مجازی وجود دارد، چیست؟

- (۱) کاربران اجازه دارند که محتوای شخصی خود را انتشار دهند.
- (۲) به اشتراک‌گذاشتن داده‌های فریبنده در گروه‌های تحت حمایت شرکت‌های مربوط به حوزه سلامت مورد قبول است.
- (۳) مردم علاقه دارند شرکت‌های مجاز مربوط به حوزه سلامت با چالش‌ها دست‌وپنجه نرم کنند.
- (۴) وزارت بهداشت باید اطلاعات درست به عموم بدهد.

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۳- گزینه ۱

ترجمه سؤال: ضمیر it در خط ۱۲ ارجاع دارد به .....

- (۱) محتوا (۲) پلتفرم‌ها
- (۳) کاربر (۴) شیوع

سطح سؤال: آسان

سؤال ۴- گزینه ۲

ترجمه سؤال: از متن این‌گونه استنباط می‌شود که .....

- (۱) به قرنطینه رفتن از پروتکل‌های مقابله با پاندمی کرونا نبود.
- (۲) فضای مجازی محلی برای انتشار داده‌های غلط سریع از طریق خود روزنامه‌نگاری بود (هر شخص بنابه نظر خود اطلاعاتی را که عمدتاً غلط

می‌گیرد. خنده به ایجاد حس شادی کمک می‌کند و افسردگی را با کاهش حسگرهای عصبی کم می‌کند. خنده‌تراپی احساسات نامطلوب مثل استرس، نگرانی، تنفر و عصبانیت را کم می‌کند و باعث تقویت روابط درونی و کاهش بی‌خوابی و آلزایمر می‌شود. خنده‌تراپی به عنوان یک روش تکمیلی برای درمان معتادان است. ما بنابراین این فرضیه را داریم که خنده‌درمانی به عنوان یک درمان تکمیلی می‌تواند مشکلاتی مثل افسردگی و ناراحتی، ازدست‌دادن اعتماد به نفس و مشکلات خواب را که معتادان تجربه می‌کنند، درمان کند.

مبحث: خنده‌درمانی

سؤال ۶- گزینه ۳

ترجمه سؤال: متن عمدتاً در مورد چه مبحثی صحبت می‌کند؟

(۱) تأثیرات خنده بر روی سیستم ایمنی

(۲) مواد شیمیایی که در نتیجه خنده در بدن تولید می‌شوند.

(۳) خنده‌درمانی به عنوان یک درمان فیزیکی-احساسی

(۴) تاریخچه مطالعات در زمینه خنده‌درمانی

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۷- گزینه ۲

ترجمه سؤال: ضمیر their در خط ۱۸ به چه کلمه‌ای برمی‌گردد؟

(۱) پیشرفت‌ها

(۳) سیستم ایمنی

(۴) تمرین‌ها

سطح سؤال: آسان

سؤال ۸- گزینه ۴

ترجمه سؤال: براساس متن، همه گزینه‌های زیر جزو تأثیرات خنده هستند به غیر از....

(۱) کمتر حس کردن احساسات نامطلوب

(۲) تولید انتقال‌دهنده‌های عصبی از سلول‌های مغز

(۳) بالا بردن سطح هورمون‌هایی مثل اندورفین

(۴) غیرفعال کردن سلول‌های کشنده طبیعی با افزایش لنفوسیت‌های T

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۹- گزینه ۴

ترجمه سؤال: از متن می‌توان این برداشت را کرد که .....

(۱) مردم نتایج متفاوتی را از خنده‌درمانی تجربه می‌کنند.

(۲) کاتارینا مبدع یوگای خنده است.

(۳) خنده‌درمانی نیاز به آمادگی‌های تخصصی دارد.

(۴) جامعه می‌تواند از خنده‌درمانی در حوزه‌های مختلف استفاده کند.

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۰- گزینه ۴

ترجمه سؤال: براساس متن سروتونین .....

بودند، به سرعت انتشار می‌داد).

(۳) فضای مجازی نقش نامطلوبی در کنترل پاندمی کووید ۱۹ بازی کرد.

(۴) فضای مجازی فقط کمک به کم‌رنگ کردن شایعات در مورد کووید ۱۹ کرد.

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۵- گزینه ۲

ترجمه سؤال: مقصود از جمله خط کشیده شده در متن چیست؟

(۱) اهداف کاربران از استفاده از فضای مجازی اهمیتی ندارد.

(۲) نوع کاربر نقش ضروری بازی می‌کند.

(۳) آموزش نمی‌تواند به مؤثرتر بودن فضای مجازی کمک کند.

(۴) گزینه ۲ و ۳ هر دو صحیح هستند.

سطح سؤال: متوسط

- متن ۲

خنده یک عکس‌العمل احساسی است که روی زندگی فردی و اجتماعی افراد اثر می‌گذارد و مشخصاتی دارد که آن را از سایر عکس‌العمل‌های احساسی متمایز می‌کند. خنده یک عکس‌العمل فیزیکی است که در انسان‌ها و سایر پستانداران دیده شده است. خنده یک پاسخ به محرک‌های داخلی و خارجی است که در نتیجه فعالیت‌ها یا تفکراتی مثل داستان خنده‌دار ایجاد می‌شود. چون خنده‌درمانی نیاز به آماده‌سازی‌های تخصصی ندارد؛ لذا هزینه‌ای ندارد و در هر زمان و مکانی قابل کاربرد است و به دلیل قابل دسترس بودن در برنامه علم پزشکی نیز قرار دارد. اگرچه خنده‌تراپی از زمان Hippocrates و ارسطو آغاز شد؛ اما تا قرن بیستم پذیرفته نشده بود. در نیمه‌های قرن بیستم، کارن اثرات خنده‌تراپی را در دنیای مدرن را معرفی کرد. او در سن ۵۰ سالگی متوجه شد در زمان تماشای فیلم کمدی احساس درد نمی‌کند. درحین کشف این اثر او شروع به مطالعه اثرات پزشکی خنده کرد. کاتارینا یوگای خنده را با ترکیب تکنیک‌های تنفس و خنده ابداع کرد. او کلاب‌های خنده را در سال ۱۹۹۵ برای استفاده از فواید خنده‌های واقعی و مصنوعی ایجاد کرد. بعد از آن خنده در حوزه‌های دیگر استفاده شد مانند: مراقبت از افراد سالمند و سرطانی. تحقیقات گسترده در طی دو دهه اخیر در کشورهای مختلف نشان داده‌اند که خنده اثرات مثبتی روی انسان‌ها و تقویت سیستم ایمنی بدن دارد. مردمی که به‌طور مرتب ورزش‌های خنده را انجام می‌دادند پیشرفتی در وضعیت جسمانی خود احساس کردند. خنده‌درمانی سطح هورمون‌های استرس را کاهش و میزان هورمون‌های تقویت جسمانی مانند اندورفین را افزایش می‌دهد و باعث افزایش لنفوسیت‌های T از طریق فعال کردن سلول‌های طبیعی کشنده که باعث افزایش گلبول‌های سفید می‌شود و سیستم ایمنی را تقویت می‌کند، می‌شود. تحقیقات نشان می‌دهد فردی که می‌خندد یا تظاهر به خنده می‌کند مواد شیمیایی در بدن او آزاد می‌شود که باعث خوشحالی می‌شود؛ بنابراین خنده در تغییرات فیزیولوژیکی در بدن مؤثر است. براساس قانون «حرکت موجب احساس است» فردی که می‌خندد، ذهنش هم در شرایط شادی قرار

(۱) یک هورمونی است که باعث خنده کمتر می شود.

(۲) هورمونی است که در نتیجه خنده در بدن تولید نمی شود.

(۳) در مردمی با بیماری های خواب بالا است.

(۴) موجب خوشحالی در هر شخص می شود.

سطح سؤال: دشوار

- متن ۳

یکی از دوره های زندگی انسان دوران میان سالی است که بین ۳۰ تا ۵۹ سالگی تعریف می شود. مسلماً اگر فردی این دوران را به سلامت پشت سر نگذارد، آمادگی رفتن به مرحله بعدی را نخواهد داشت. زندگی (سالمندی) که بیش از هر زمان دیگری به توانایی های روانی و جسمی نیاز دارد. با افزایش سن، کیفیت سلامت روان تغییر می کند. سلامت روان در این دوره به دلیل تغییرات زیستی، جسمی، روانی و اجتماعی فراوانی که رخ می دهد آسیب پذیر است. در میان سالی تغییرات جسمی بیشتری در زنان مشاهده می شود که یکی از آن ها یائسگی است، دوره ای که زنان با تغییراتی در هورمون های مؤثر بر سیستم روانی و عصبی خود مواجه می شوند. معنویت همیشه بخش مهمی از زندگی بشر بوده است. بین سلامت معنوی افراد و سلامت روان آن ها رابطه وجود دارد. کسانی که بهزیستی معنوی بهتری دارند، از سلامت روانی بهتری برخوردارند. پیچیدگی جامعه مدرن امروزی و مشکلات روزافزون زندگی ماشینی و تغییر سبک زندگی در عصر پست مدرن باعث شده است که نیازهای معنوی انسان در مقایسه با خواسته ها و نیازهای مادی اهمیت بیشتری پیدا کند. با وجود تبلیغات ضد دینی در گذشته و حال و ترویج سکولاریسم، گرایش مردم به دین و ارزش های معنوی حتی در کشورهای پیشرفته بیشتر از گذشته است. امید به زندگی یا امید یکی از شاخص های مهم است. نه تنها خود تحت تأثیر عوامل متعددی است، بلکه نشان دهنده رشد فرهنگی، اجتماعی و بهداشتی هر جامعه است. امید به زندگی در بدو تولد نشان دهنده میانگین سال هایی است که انتظار می رود یک نوزاد تازه متولد شده زندگی کند و این عامل، قدرت سازگاری را افزایش می دهد و نشانه سلامت روان است.

با توجه به افزایش استرس و اضطراب به دلایل مختلف و کارایی نسبی یا گاهی ناکارآمدی راهکارهای فوق و تأثیر سلامت معنوی و معنویت بر سلامت روان، این پژوهش باهدف بررسی رابطه بهزیستی معنوی با افسردگی و امید در زنان میان سال انجام شد.

مبحث: افسردگی ناشی از افزایش سن در میان زنان

سؤال ۱۱- گزینه ۲

ترجمه سؤال: تمامی گزینه ها دلایل مربوط به حساسیت سلامت روانی در دوران میان سالی را بیان می کنند غیر از...

(۱) فیزیکی

(۲) فیزیولوژیکی

(۳) روان شناسی

(۴) بیولوژیکی

سطح سؤال: آسان

سؤال ۱۲- گزینه ۴

ترجمه سؤال: ضمیر their به کلمه ..... برمی گردد.

(۱) سیستم ها

(۲) هورمون ها

(۳) تغییرات

(۴) زنان

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۳- گزینه ۲

ترجمه سؤال: کدام یک از جملات زیر در متن شرح داده نشده اند؟

(۱) امید به زندگی نشان دهنده میانگین تعداد سال هایی است که یک نوزاد تازه متولد شده انتظار می رود زندگی کند.

(۲) زنان با رفاه روحی بهتر از سلامتی فیزیولوژیکی بیشتری برخوردار هستند.

(۳) این مطالعه باهدف ارزیابی ارتباط بین رفاه روحی با افسردگی و میزان امید در زنان میان سال انجام شده است.

(۴) مردم امروزه بیشتر به ارزش های دینی تمایل دارند.

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۴- گزینه ۱

ترجمه سؤال: کلمه efficiency در پاراگراف آخر نزدیک ترین معنی به گزینه ..... را دارد.

(۱) لیاقت

(۲) بی کفایتی

(۳) عدم بهره وری

(۴) ناتوانی

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۵- گزینه ۳

ترجمه سؤال: جمله زیر بهتر است در انتهای کدام پاراگراف قرار بگیرد؟

((زنان احساس ناامیدی، استرس و نگرانی در این دوران می کنند.))

(۱) پاراگراف ۲

(۲) پاراگراف ۳

(۳) پاراگراف ۱

(۴) پاراگراف ۴

سطح سؤال: دشوار

- متن ۴

در سال های اخیر علاقه فزاینده ای به رشته باستانی مدیتیشن مشاهده شده است. مدیتیشن به گروهی از شیوه ها اشاره دارد که توجه را به گونه ای تربیت می کند که منجر به افزایش آگاهی و کنترل ارادی بر فرایندهای ذهنی می شود. در آمریکای شمالی، رایج ترین رویکردهای مدیتیشن، رویکردهای مرتبط با یوگا، ذن، و مراقبه متعالی (TM) است. هر سه ریشه در ادیان شرقی (هندوئیسم، بودائیسم و تائوئیسم) دارند. با این حال، مراقبه در طول تاریخ به عنوان عنصری از تمام سنت های مذهبی و معنوی، از جمله یهودیت و مسیحیت، انجام شده است. علاوه بر این، تمرین مراقبه را می توان تا حد زیادی از اعتقادات مذهبی جدا کرد. در واقع، اکثر آمریکایی هایی که مدیتیشن

۲) با تمرین مدیتیشن مردم به آگاهی خالص دست پیدا می‌کنند.

۳) چگونه مدیتیشن که یک فعالیت ذهنی است بر روی سلامت فیزیکی اثر می‌گذارد.

۴) مدیتیشن عمداً تلاش می‌کند آگاهی را تغییر دهد.

سطح سؤال: آسان

سؤال ۱۹ - گزینه ۲

ترجمه سؤال: کدام گزینه در مورد فواید فیزیولوژیکی مدیتیشن اشتباه است؟

۱) افزایش مقاومت پوست ۲) افزایش سطح مصرف اکسیژن

۳) کاهش ضربان قلب ۴) کاهش برانگیختگی بدنی

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۲۰ - گزینه ۱

ترجمه سؤال: TM ..... .

۱) یکی از تکنیک‌های مدیتیشن است که شامل ثابت‌نشستن و فکرکردن در مورد مانترا است

۲) فقط یک تکنیک ریلکس کردن است

۳) فرایندی است که توسط هر مدیتور شخصی‌سازی می‌شود

۴) امکان دستیابی به آگاهی خالص را کاهش می‌دهد.

سطح سؤال: دشوار

- متن ۵

از بسیاری جهات، انسان‌ها موجوداتی کاملاً بی‌تأثیر هستند. شکننده، ضعیف، برهنه و درمانده متولد شده. حیوانات تقریباً در هر دسته از عوامل قدرت، سرعت و حساسیت حسی از انسان‌ها برتر هستند. تنها زمینه‌ای که انسان در آن برتری دارد، هوش است. آیا انسان بزرگ‌ترین مغز را دارد؟ با کمال تعجب، نه. وزن مغز فیل‌ها ۱۳ پوند و مغز نهنگ‌ها ۱۹ پوند است. مغز انسان با داشتن ۳ پوند وزن، کوچک‌تر به نظر می‌رسد؛ البته تا زمانی که نسبت وزن مغز به وزن بدن را مشخص کنیم. سپس متوجه می‌شویم که مغز یک فیل ۱/۱۰۰۰ وزن آن است. این نسبت (نسبت وزن مغز به وزن بدن) در نهنگ‌های عنبر ۱ به ۱۰۰۰۰ است. این نسبت در انسان ۱ به ۶۰ است.

بنابراین، به طور نسبی، انسان‌ها دارای مغزهای بسیار توسعه یافته‌ای هستند. مهم‌تر از آن، از حیوانات پایین‌تر به حیوانات بالاتر، نسبت فزاینده‌ای از بافت مغز به قشر مغز اختصاص داده می‌شود. در نوروهای انسان، قشر مغز کمتر از ۷۰ درصد نوروهای سیستم عصبی مرکزی را تشکیل می‌دهد.

قشر مغز که به عنوان گوشت مغز نیز شناخته می‌شود، لایه بیرونی بافت عصبی مغز در انسان و سایر پستانداران است. قشر مغز عمدتاً از نئوکورتکس شش لایه تشکیل شده است که تنها ۱۰ درصد آن از آلوکورتکس تشکیل شده است. با شکاف طولی که مغز را به نیمکره‌های چپ و راست تقسیم می‌کند، به دو قشر جدا می‌شود. این دو نیمکره در زیر قشر به وسیله جسم

می‌کنند، فقط ایده‌های مبهمی در مورد اهمیت مذهبی آن دارند. نکته جالب روان‌شناسی این واقعیت است که مدیتیشن شامل تلاش عمدی برای تغییر آگاهی است. بیشتر تکنیک‌های مراقبه به طرز فریبنده‌ای ساده هستند. به عنوان مثال، در TM یک فرد قرار است در یک موقعیت راحت با چشمان بسته بنشیند و در سکوت بر روی مانترا تمرکز کند. مانترا یک کلمه سانسکریت اختصاص داده شده خاص است که برای هر مراقبه‌کننده، شخصی‌سازی شده است. این تمرین برای خود انضباطی ذهنی باید دو بار در روز به مدت حدوداً ۲۰ دقیقه انجام شود. این تکنیک به عنوان «غواصی از سطح فعال ذهن به اعماق آرام آن» توصیف شده است. اکثر طرفداران TM معتقدند که این مراقبه حالت تغییر یافته «آگاهی خالص» است. بسیاری از شکاکان در پاسخ می‌گویند که مدیتیشن تنها یک تکنیک آرام‌سازی مؤثر است. اکثر مطالعات نشان می‌دهند که میزان تنفس، مصرف اکسیژن و دفع دی‌اکسیدکربن شخص کاهش می‌یابد. بسیاری از محققان همچنین افزایش مقاومت پوست و کاهش شاخص‌های فیزیولوژیکی لاکتات خون مرتبط با آرامش را مشاهده کرده‌اند. روی هم رفته، این تغییرات نشان می‌دهد که مدیتیشن منجر به یک وضعیت فیزیولوژیکی بالقوه مفید می‌شود که با سرکوب برانگیختگی بدن مشخص می‌شود.

مبحث: مراقبه

سؤال ۱۶ - گزینه ۲

ترجمه سؤال: براساس متن، چرا مردم مدیتیشن می‌کنند؟

۱) که اعتقادات مذهبی خود را برآورده کنند.

۲) که به آگاهی بیشتر برسند و فرایندهای ذهنی را به شکل داوطلبانه کنترل کنند.

۳) که عمیقاً در معنای زندگی تمرکز کنند.

۴) که به سلامتی جسمی از طریق قدرت مغز دست پیدا کنند.

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۷ - گزینه ۳

ترجمه سؤال: طبق متن، تمام گزینه‌های زیر در مورد ارتباط بین مدیتیشن و اعتقادات مذهبی درست است به غیر از...

۱) مبدأ سه شاخه اصلی مدیتیشن در مذهب‌های شرقی است.

۲) در طی تاریخ مدیتیشن به عنوان یک عنصر مذهبی به کار برده شده است.

۳) مدیتیشن و عقاید مذهبی نمی‌توانند از یکدیگر جدا شوند.

۴) مدیتورهای آمریکایی اطلاعات صحیحی از ریشه‌های مذهبی مدیتیشن ندارند.

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۸ - گزینه ۴

ترجمه سؤال: طبق متن چه نکته جالبی در مورد روان‌شناسی مدیتیشن وجود دارد؟

۱) در مدیتیشن مردم از سطح فعال مغز به عمق ساکت آن می‌رسند.

می‌کند.

(۳) نقش اصلی غشای مغزی مرتبط با فرایندهای شناختی است.

(۴) در مخلوقات باهوش‌تر، سهم سطحی از مغز که به غشای مغزی تعلق گرفته است، بیشتر است.

سطح سؤال: دشوار

● علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی

سؤال ۲۶- گزینه ۲

مبحث: غریزه و فطرت، غریزه در رویکرد اسلامی

پاسخ تشریحی: از منظر رواقیون غریزه دارای سه ویژگی است که عبارت‌اند از: (۱) استقلال از تجربه؛ (۲) مفید یا سودمند بودن برای سازگاری؛ (۳) یکنواختی. از طرف دیگر امام علی (ع) در تعریف عقل فرموده‌اند: «الْعَقْلُ غَرِيزَةٌ تَزِيدُ بِالْعِلْمِ وَالتَّجَارِبِ» (میزان الحکمه، جلد ۲)؛ یعنی عقل غریزه‌ای است که با علم و تجربه افزایش می‌یابد. باتوجه به این حدیث می‌توان متوجه شد که در میان گزینه‌های مطرح‌شده به‌طور مستقیم رواقیون با مطرح کردن ویژگی استقلال غریزه از تجربه، مخالف نگاه امام علی به غریزه هستند. در بررسی سایر گزینه‌ها داریم:

واتسون: معتقد بود که تنها سه نوع غریزه، یعنی ترس، خشم و محبت وجود دارد.

مک‌دوگال: روان‌شناسی بود که بیش از سایرین بر وجود غرایز به‌عنوان تمایلات غایت‌دار، هدف‌جو و مادرزادی تأکید داشت.

فروید: معتقد است که آدمی مجهز به دسته‌ای از غرایز، یعنی با دسته‌ای از انگیزه‌های درونی که هدفشان رفع احتیاجات موجود زنده است، به دنیا می‌آید.

منبع اصلی: روان‌شناسی شخصیت از دیدگاه اسلامی، علی‌اصغر احمدی

منبع روان‌آموز: علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۲۷- گزینه ۲

مبحث: انسان از دیدگاه قرآن

پاسخ تشریحی: روح نفخه‌ای: چنین روحی عامل حیات عام و عمومی در مورد همه انسان‌هاست. به این معنی شامل مؤمن و کافر و.... می‌شود و هر انسانی مرتبه‌ای از روح را به خود اختصاص داده و خداوند به او اعطا کرده است. یعنی به‌واسطه آن انسانیت انسان اعطا می‌گردد.

روح تأییدی: زندگی و حیات طبیعه را ایجاد می‌کند، چنین زندگی مخصوص مؤمنان خواهد بود. در نتیجه حیات انسانی و حیات ایمانی هر دو بر اثر وجود روح آشکار می‌شوند، با این تفاوت که اولی با روح نفخه‌ای و دومی با روح تأییدی پدید می‌آیند و به ظهور رسیدن حیات در هر مرتبه‌ای، منوط به تعلق گرفتن روح است.

امر ربوبی: در قرآن کریم آمده است: وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا، یعنی ای پیامبر از تو درباره روح سؤال

پینه‌ای به هم متصل می‌شوند. قشر مغز بزرگ‌ترین محل ادغام عصبی در سیستم عصبی مرکزی است. قشر مغز نقش کلیدی در توجه، ادراک، آگاهی، فکر، حافظه، زبان و آگاهی دارد. قشر مغز بخشی از مغز است که مسئول شناخت است. در اکثر پستانداران، به غیر از پستانداران کوچک که دارای مغز کوچکی هستند، قشر مغز چین‌خورده است و سطح بیشتری را در حجم محدود جمجمه ایجاد می‌کند.

مبحث: قشر مغز

سؤال ۲۱- گزینه ۴

ترجمه سؤال: متن عمدتاً در مورد چیست؟

(۱) اندازه‌گیری وزن مغز

(۲) مقایسه کردن توانایی انسان‌ها با حیوانات

(۳) سیستم عصبی مرکزی

(۴) غشای مغزی

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۲۲- گزینه ۳

ترجمه سؤال: ارتباط بین سایز مغز و میزان باهوشی چیست؟

(۱) موجوداتی با مغز بزرگ‌تر باهوش‌تر هستند.

(۲) سایز مغز اثری روی میزان هوش ندارد.

(۳) سایز مغز می‌تواند در مقایسه با وزن بدن اندازه‌گیری شود و در این صورت بر روی هوش اثر دارد.

(۴) براساس گونه‌های مختلف، ارتباط بین هوش و سایز مغز متفاوت است.

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۲۳- گزینه ۳

ترجمه سؤال: بزرگ‌ترین غشا در سیستم غشای مغزی چیست؟

(۱) آلوکورتکس (۲) cerebrum

(۳) غشای مغزی (۴) غشای پینه‌ای

سطح سؤال: آسان

سؤال ۲۴- گزینه ۱

ترجمه سؤال: لغت integration در آخرین پاراگراف نزدیک‌ترین معنا را به گزینه ..... دارد.

(۱) اتحاد (۲) جداسازی

(۳) برافزایش (۴) تفاوت

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۲۵- گزینه ۲

ترجمه سؤال: کدام یک از موارد زیر درست نیست؟

(۱) فیل‌ها از وال‌ها باهوش‌تر هستند.

(۲) در پستانداران کوچک، غشای مغزی فضای بیشتری را در جمجمه اشغال

است که انسان را از گرایش به نامحدود و اتصال به بی‌نهایت باز می‌دارد. از محدودیت‌های محیطی می‌توان به طغیان علیه خدا اشاره کرد که وقتی انسان به استغنا و بی‌نیازی می‌رسد ایجاد می‌شود. برای مثال: در این زمینه قرآن می‌فرماید: «كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَّاظٍ» (آن را مشاهده کن). یعنی: چنین نیست (که شما می‌پندارید) به یقین هرگاه انسان در طلب بی‌نیازی باشد طغیان می‌کند. محدودیت‌هایی که جنبه ارادی دارند: محدودیت‌هایی که مستقیماً به دخالت و اختیار انسان مربوط هستند. ازجمله این محدودیت‌ها شامل مکر و فریب، نیرنگ و حيله‌گری و به خصوص دروغ‌گویی است. برای مثال در این باره قرآن می‌فرماید: «وَمَكَرُوا مَكْرًا كَبِيرًا» (یعنی: مکر عظیمی به کار بردند).

منبع اصلی: علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی، محمدباقر کجیاف
منبع روان‌آموز: علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی روان‌آموز

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۳۱ - گزینه ۴

مبحث: مفهوم عقل از دیدگاه قرآن و احادیث

پاسخ تشریحی: روایتی از امام باقر (ع) نقل شده است که حضرت فرق بین حق و باطل را کم‌عقلی بیان فرمودند: پس مخلص، عاقل است و کسی که عاقل نیست، مخلص نخواهد بود، در نتیجه ریا می‌کند.

منبع اصلی: علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی، محمدباقر کجیاف
منبع روان‌آموز: علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۳۲ - گزینه ۳

مبحث: مفاهیم روان‌شناسی از دیدگاه اسلام

پاسخ تشریحی: واتسون بنیان‌گذار مکتب رفتارگرایی معتقد بود که تنها سه‌غریزه در انسان وجود دارد: ترس، خشم، محبت. این بیان با توجه به تسلط انکارناپذیر افکار مک دوگال، ویلیام جیمز و فروید در زمینه مطرح ساختن مفهوم غریزه در روان‌شناسی، نوعی عصیان در برابر تفکر غریزه‌گرایی در روان‌شناسی به‌شمار می‌آید.

منبع اصلی: علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی، محمدباقر کجیاف
منبع روان‌آموز: رشد روان‌آموز و علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۳۳ - گزینه ۲

مبحث: مفاهیم روان‌شناسی از دیدگاه اسلام

پاسخ تشریحی: انسان سالم با جهان درون و جهان بیرون خود ارتباطی مبتنی بر واقعیت و پذیرش دارد. از همین رو دارای حواس سالم و قلبی آگاه است. پیامبر اکرم (ص) دعا می‌فرمودند: اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا الْأَشْيَاءَ كَمَا هِيَ یعنی خدایا اشیا را آن‌گونه که هستند به من بنمایان. این دعا ناظر بر اهمیت شناخت واقعیت، به همان‌گونه که وجود دارد، است.

می‌کنند، بگو روح امر پروردگار من است و جز اندکی از علم به شما ندادیم. آنچه از این آیه فهمیده می‌شود این است که روح از عالم امر است و امر عالم وجود است و در بعضی از تفاسیر امر به دو معنی ذکر شده است: امر مولوی و امر ارشادی

منبع اصلی: علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی، محمدباقر کجیاف
منبع روان‌آموز: علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۲۸ - گزینه ۳

مبحث: انسان از دیدگاه ملاصدرا

پاسخ تشریحی: از نظر ملاصدرا انسان واحد است، یعنی در انسان چند نفس به نام‌های نباتی، و نفس حیوانی و نفس ناطقه وجود ندارد، بلکه در انسان تنها نفس ناطقه وجود دارد که برای آن قوای گوناگونی است. نفس مبدأ کلیه افعال است.

منبع اصلی: علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی، محمدباقر کجیاف
منبع روان‌آموز: علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی روان‌آموز

سطح سؤال: آسان

سؤال ۲۹ - گزینه ۲

مبحث: انسان از دیدگاه ملاصدرا

پاسخ تشریحی: نفس انسان دارای حالات و مراتبی است که ملاصدرا آن‌ها را به چهار مرتبه تقسیم کرده است: نفس اماره: انسان را به بدی‌ها و زشتی‌ها می‌کشاند.

نفس لواحه: انسان را در برابر پلیدی‌ها و زشتی‌های درون سرزنش می‌کند. نفس مطمئنه: هنگامی در انسان تحقق پیدا می‌کند که از هوی و هوس تخلیه شده و تزکیه پیدا کند.

نفس ملهمه: در این مرتبه نفس انسان می‌تواند حقایق عقلی و معارف اسلامی را مشاهده کند.

منبع اصلی: علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی، محمدباقر کجیاف
منبع روان‌آموز: علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی روان‌آموز

سطح سؤال: آسان

سؤال ۳۰ - گزینه ۲

مبحث: انسان از دیدگاه قرآن، محدودیت‌های زندگی انسان

پاسخ تشریحی: از دیدگاه اسلام انسان با محدودیت‌هایی شناخته می‌شود: محدودیت‌هایی که زمینه خلقت انسان هستند: از محدودیت‌های مربوط به خلقت می‌توان به این موارد اشاره کرد که انسان ضعیف، آزمند و حریص، شتابگر و عجول خلق شده است. برای مثال در این مورد قرآن می‌فرماید: «وَجَلَقَ الْإِنْسَانَ ضَعِيفًا» (یعنی: انسان، ضعیف آفریده شده است).

محدودیت‌هایی که جنبه محیطی دارند: محدودیت محیطی هر چیزی

سؤال ۳۶- گزینه ۲

مبحث: قوای نفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی، دیدگاه فارابی

پاسخ تشریحی: قوای محرکه یا نزوعیه یا شوقیه، شامل دو قوه شهویه و غضبیه است. قوای نزوعیه آن دسته از قوایی است که موجب انگیزش انسان به طب شیء یا گریز از آن می‌شود و اشتیاق یا کراهت، نزدیکی یا دوری از چیزها را در انسان سبب می‌شود. حب و بغض، دوستی و دشمنی، خوف و امن، خشم و خشنودی، شهوت و ترحم و سایر عوارض نفس از این قوا نشئت می‌گیرد. اراده نیز از این قوا سرچشمه می‌گیرد. زیرا اراده یا تمایل و اشتیاق است به آنچه ادراک شده باشد یا بازگشت و نفرت از موضوع مورد ادراک است.

منبع اصلی: علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی، شکوه السادات بنی جمالی و حسن احدی

منبع روان‌آموز: علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۳۷- گزینه ۳

مبحث: قوای نفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی، دیدگاه ابن سینا

پاسخ تشریحی: ابن سینا برای عقل (نفس ناطقه) چهار مرتبه قائل شده است: هیولانی، بالملکه، بالفعل، مستفاد. مرتبه اول که عقل هنوز هیچ نقشی را نپذیرفته است؛ اما استعداد قبول هرنقشی را دارد، عقل هیولانی نامیده می‌شود. مرتبه دوم؛ یعنی عقل بالملکه زمانی پدید می‌آید که نفس ناطقه از استعداد محض خارج شده و به درک معقولات اولیه نایل شده است. مراد از معقولات اولیه، مقدماتی است که به یاری آن‌ها تصدیق واقع می‌شود و انسان بدون نیاز به اکتساب و فکر و یادگیری، آن‌ها را باور دارد. مثل اینکه معتقدیم کل بزرگ‌تر از جزء است یا دو چیز مساوی با یک چیز، خود با هم مساوی‌اند. در مرتبه سوم یعنی عقل بالفعل، عقل به یاری معقولات اولیه و بدیهی، خود را به درک معقولات ثانوی که اکتسابی هستند، می‌رساند. در نهایت به عقل مستفاد می‌رسیم و آن وقتی است که نفس واقعاً و فعلاً به مشاهده معقولات می‌پردازد و می‌داند که بالفعل به تعقل آن‌ها اشتغال دارد. نوع انسان تا مرز عقل مستفاد پایان می‌گیرد و به منتهای خود می‌رسد. اما عقلی در خارج از انسان به نام عقل فعال قرار دارد که به سیر عقل هیولانی تا مستفاد یاری می‌رساند.

منبع اصلی: علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی، شکوه السادات بنی جمالی و حسن احدی

منبع روان‌آموز: علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۳۸- گزینه ۲

مبحث: انسان از دیدگاه کنفی

پاسخ تشریحی: از نظر کنفی، علاقه و رابطه نفس با جسم، عارضی است؛ یعنی اینکه اگرچه نفس با بدن متحد است و کارهایش را به وسیله بدن انجام

منبع اصلی: علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی، محمدباقر کجیاف

منبع روان‌آموز: علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی روان‌آموز

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۳۴- گزینه ۱

مبحث: انسان از دیدگاه قرآن، انسان و اجتماع

پاسخ تشریحی: انسان هم دارای مسئولیت فردی و هم اجتماعی است که در آیات قرآنی مختلف به هردوی آن‌ها اشاره شده است. با توجه به مسئولیت‌های فردی انسان در روز قیامت پاداش و کیفر فردی می‌بیند. برای مثال: در زمینه مسئولیت فردی در قرآن آمده است: **وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ**؛ یعنی هیچ‌کس بار گناه دیگری را به دوش نخواهد کشید. ازسوی دیگر با توجه به مسئولیت‌های اجتماعی، پاداش و مجازات جمعی وجود دارد. برای مثال در زمینه مسئولیت اجتماعی در قرآن آمده است: **لِيُخَمِّلُوا أَوزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ مِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ**؛ یعنی باید بار گناهان خود و آنانی که از روی جهل آن‌ها را گمراه کردند در روز قیامت به طور کامل به دوش کشند.

منبع اصلی: علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی، محمدباقر کجیاف

منبع روان‌آموز: علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی روان‌آموز

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۳۵- گزینه ۱

مبحث: نفس و هوای نفس، رشد شخصیت براساس عقل و نفس

پاسخ تشریحی: قرآن مجید برای رشد شخصیت براساس ملاک عقل و هوای نفس سه مرحله قائل است: نفس اماره، نفس لواحه، نفس مطمئنه. در مرحله نفس اماره، انسان درمقابل محرک‌های لذت‌بخش، مفرح و شادمان شده و درمقابل محرک‌های ناخوشایند مأیوس و غمگین می‌شود. تلون عاطفی در این مرحله شدید بوده و با کوچک‌ترین محرک حزن و یأس انسان را مغلوب و دگرگون می‌سازد. در قرآن کریم، به شادمانی این افراد فرح اطلاق شده است. فرح شادمانی انسان درمقابل لذت آنی است. برای غم اینان نیز یأس اطلاق شده است. یأس غمی است که موجب قطع امید انسان از چیزی می‌شود؛ بنابراین این مرحله را می‌توان مرحله فرح و یأس نامید. در مرحله نفس لواحه، عقل و نفس به نوعی توازن رسیده‌اند و عقل انسان را درمقابل اطاعت از هوای نفس ملامت می‌کند. ویژگی غالب این مرحله حزن است. انسان در این مرحله نمی‌تواند درمقابل محرک‌های لذت‌بخش آنی شادمان شده و یا درمقابل محرک‌های زودگذر مأیوس و غمگین شود. او در میان این دو حد یعنی حزن قرار دارد. در مرحله نفس مطمئنه، انسان از مرحله حزن و خوف گذشته و اطمینان و رضایتمندی و به تعبیر احادیث، روح و ریحان بر او غلبه می‌کند. او درمقابل مصائب و شادمانی‌ها حالت واحدی دارد.

منبع اصلی: روان‌شناسی شخصیت از دیدگاه اسلامی، علی‌اصغر احمدی

منبع روان‌آموز: علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی روان‌آموز

سطح سؤال: آسان

فصل ۱ | آزمون جامع اول

نتیجه گرفت که بین موجودات مادی و نورالانوار با خداوند، موجودات مجرد بی شماری هستند که واسطهٔ روشنایی و فیض بین خداوند و جهان مادی هستند. این موجودات فرشتگان هستند که شیخ اشراق هر یک را نور قاهر و همهٔ آن‌ها را انوار قاهر می‌نامید.

منبع اصلی: حکمت الاشراق، شهاب‌الدین سهروردی

منبع روان‌آموز: علم‌النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

● آمار و روش تحقیق

سؤال ۴۱ - گزینهٔ ۳

مبحث: هم‌بستگی و رگرسیون

پاسخ تشریحی: معادله خط رگرسیون (رگرسیون خطی ساده)

$$(x)b + a = y$$

شیب خط رگرسیون (b)، میزان تغییر در Y به ازای هر واحد تغییر در X را نشان می‌دهد. عرض از مبدأ رگرسیون (a) نقطه‌ای است که در آن خط رگرسیون محور Y را قطع می‌کند. یا به عبارتی مقدار Y را به ازای X=0 نشان می‌دهد.

$$b(xy) = r(xy) \frac{s(y)}{s(x)}$$

$$b(xy) = 0.5 \times \frac{2}{4}$$

$$b(xy) = 0.5 \times 0.5 = 0.25$$

$$a = \bar{y} - b\bar{x}$$

$$a = 8 - (0.25 \times 10)$$

$$a = 8 - 2.5 = 5.5$$

$$y = a + b(x)$$

$$y = 5.5 + 0.25(x)$$

منبع اصلی: احتمالات و آمار کاربردی در روان‌شناسی و علوم تربیتی، علی دلاور

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۴۲ - گزینهٔ ۱

مبحث: دو جمله‌ای

پاسخ تشریحی: احتمال دو جمله‌ای:

هرگاه نتیجهٔ آزمایش به صورت دو حالتی (دو ارزشی) باشد، از احتمال دو جمله‌ای استفاده می‌شود.

نکته:

$$p + q = 1$$

$$P(X) = \frac{n!}{x!(n-x)!} \times p^x \times q^{n-x}$$

می‌دهد (آلی) ولی با جسم مباین و متفاوت است. به عبارت دیگر نفس برای اینکه ایجاد شود نیازمند بدن نیست و بعد از فنای جسم نیز باقی می‌ماند؛ بنابراین علاقهٔ عارضی نفس و بدن یعنی یکی نبودن آن‌ها و مجزا بودن آن‌ها از یکدیگر اگرچه باهم رابطهٔ اتحادی دارند و با همکاری هم کارهایشان را انجام می‌دهند.

منبع اصلی: علم‌النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی، شکوه‌السادات بنی‌جمالی و حسن احدی

منبع روان‌آموز: علم‌النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۳۹ - گزینهٔ ۴

مبحث: انسان از دیدگاه غزالی

پاسخ تشریحی: از نظر غزالی قوای نفس متعدد و نفس واحد است. غزالی در کتاب «معارج القدس فی مدارج معرفة النفس» بین نفس نباتی و حیوانی و انسانی فرق گذاشته و آن‌ها را همانند ابن‌سینا و فارابی و ارسطو تعریف کرده است.

(۱) نفس نباتی: کمال اول برای جسم طبیعی آلی است از آن جهت که نمو، تغذیه و تولیدمثل می‌کند.

(۲) نفس حیوانی: کمال اول برای جسم طبیعی آلی است از آن جهت که مدرک جزئیات و متحرک بالا رده است. غزالی برای نفس حیوانی دو قوه در نظر می‌گیرد: الف) قوهٔ محرکه (باعثه و مباشره)، ب) قوهٔ مدرکه (ظاهره و باطنه - حس مشترک، خیال، وهم، تفکر، حفظ، تذکر)

(۳) نفس انسانی: کمال اول برای جسم طبیعی آلی است از آن جهت که اختیار عقلی دارد و استنباط و ادراک کلیات می‌کند. از نظر غزالی نفس برای ادراک معلوماتی که غایب هستند و حضور ندارند از دو قوه استفاده می‌کند: الف) قوهٔ عملی: محرک اعضای انسان به سمت کارهای انسانی است. ب) قوهٔ علمی: قوه‌ای است مجرد از ماده که کار آن ادراک حقایق علوم است.

منبع اصلی: علم‌النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی، شکوه‌السادات بنی‌جمالی و حسن احدی

منبع روان‌آموز: علم‌النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۴۰ - گزینهٔ ۱

مبحث: انسان از دیدگاه سهروردی

پاسخ تشریحی: سهروردی برای اثبات خداوند از قاعدهٔ «امکان اشرف» استفاده می‌کند. به نظر او هر موجودی، نور و روشنایی‌اش را از موجود برتر (اشرف) از خود می‌گیرد و موجود برتر، روشنایی‌اش را از موجود برتر از خود می‌گیرد. این سلسله‌مراتب به موجودی ختم می‌شود که نورش را از موجود دیگر نمی‌گیرد؛ بلکه خودش نور محض و مطلق و نورالانوار است؛ این موجود خداوند است. باتوجه به قاعدهٔ امکان اشرف می‌توان

$$\left[\left(\frac{3x}{y} \times y \right) \right]$$

$$(3x)$$

$$S^2 = 2 \times 3^2 = 18$$

منبع اصلی: روش‌های آماری در علوم رفتاری، رمضان حسن زاده و محمد تقی

مداح

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۴۵- گزینه ۳

مبحث: تحلیل کوواریانس

پاسخ تشریحی: تحلیل کوواریانس، درواقع تلفیقی از تحلیل رگرسیون و تحلیل واریانس است. از تحلیل کوواریانس می‌توان برای حذف اثر اجرای پیش‌آزمون و نیز حذف اثر تفاوت‌های اولیه بین آزمودنی‌ها استفاده کرد. در تحلیل کوواریانس متغیر کنترل نشده را متغیر همایند یا هم‌تغییر می‌گویند. منبع اصلی: تحلیل آماری در روان‌شناسی و علوم تربیتی، جرج ا. فرگوسن،

ترجمه علی دلاور و سیامک نقش‌بندی

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۴۶- گزینه ۲

مبحث: آزمون مجذور خی (X^2)

پاسخ تشریحی: هدف از آزمون مجذور خی (X^2) آن است که مشخص شود تفاوت موجود بین فراوانی‌های مشاهده شده و فراوانی‌های مورد انتظار تفاوتی است منظم و معنادار یا آنکه تفاوتی است ناچیز و حاصل شانس. مقیاس اندازه‌گیری این آزمون اسمی است؛ و برای مقادیر شمارش شده یا گسسته به کار می‌رود. از این آزمون زمانی استفاده می‌شود که داده‌های به‌دست آمده به صورت فراوانی، نسبت و یا درصد باشند.

منبع اصلی: روش‌های آماری در علوم رفتاری، رمضان حسن زاده و محمد تقی

مداح

سطح سؤال: آسان

سؤال ۴۷- گزینه ۱

مبحث: آزمون معناداری t

پاسخ تشریحی: آزمون T آزمون معناداری مقایسه بین میانگین‌های دو گروه است وقتی که تعداد آزمودنی‌ها برابر و یا کمتر از ۳۰ نفر و انحراف استاندارد جامعه نامشخص باشد.

آزمون T به سه دسته آزمون T تک‌گروهی، آزمون T برای دو نمونه مستقل و آزمون T برای دو نمونه وابسته تقسیم می‌شود.

آزمون T تک‌گروهی

$$T = \frac{\bar{X} - \mu}{S_x}$$

میانگین، انحراف معیار و واریانس دوجمله‌ای

$$\bar{X} = np$$

$$S^2 = npq$$

$$S = \sqrt{npq}$$

نکته:

$$p + q = 1$$

$$p = 0.6$$

$$q = 1 - p = 1 - 0.6 = 0.4$$

$$S^2 = npq = 10 \times 0.6 \times 0.4 \rightarrow 2.4$$

منبع اصلی: استنباط آماری در پژوهش رفتاری، حیدرعلی هومن

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۴۳- گزینه ۴

مبحث: هم‌بستگی و ضریب تعیین

پاسخ تشریحی: به کمک ضریب تعیین می‌توان مشخص کرد که چند درصد از کل واریانس متغیر x ناشی از متغیر y است. به عبارت دیگر ضریب تعیین مشخص می‌کند که دو متغیر X و Y چند درصد هم‌تغییری دارند.

$$v = r^2 \times (100)$$

$$v = (0.6)^2 \times (100) = 0.36 \times 100 = 36$$

$$100 - 36 = 64$$

منبع اصلی: روش‌های آماری در علوم رفتاری، رمضان حسن زاده و محمد تقی

مداح

سطح سؤال: آسان

سؤال ۴۴- گزینه ۴

مبحث: شاخص‌های گرایش پراکندگی و تأثیر عملیات ریاضی بر تغییر این شاخص‌ها

پاسخ تشریحی: اگر تمام داده‌های یک توزیع را در عدد ثابتی ضرب کنیم، تمام شاخص‌های گرایش پراکندگی در آن عدد ثابت ضرب شده اما واریانس در توان دوم آن عدد ضرب می‌شود.

اگر تمام داده‌های یک توزیع را بر عدد ثابتی تقسیم کنیم، تمام شاخص‌های گرایش پراکندگی بر آن عدد ثابت تقسیم شده اما واریانس بر توان دوم آن عدد تقسیم می‌شود.

اگر تمام داده‌های یک توزیع را با عدد ثابتی جمع و یا از عدد ثابتی کم کنیم، شاخص‌های گرایش پراکندگی بدون تغییر باقی خواهند ماند. در نتیجه واریانس و انحراف استاندارد بدون تغییر باقی خواهند ماند.

زمانی که واریانس برابر با ۲ باشد:

واریانس نسبت به جمع و تفریق خنثی است، در نتیجه ۶- حذف می‌شود و ۷ با ۷ نیز ساده شده، در نتیجه خواهیم داشت:

فصل ۱ آزمون جامع اول

پیشامد متغیر اول ضرب در احتمال پیشامد متغیر دوم.

درواقع شرط استقلال دو متغیر برابر است با:

$$P(B) \times P(A) = P(A \cap B)$$

منبع اصلی: استنباط آماری در پژوهش رفتاری، حیدرعلی هومن

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۵۰ - گزینه ۲

مبحث: مسئله پژوهش

پاسخ تشریحی: پس از تعیین و تجزیه و تحلیل مسئله، پژوهشگر باید اقدام به صورت بندی و بیان مسئله به نحوی که قابل پژوهش باشد، بنماید. ویژگی های مسئله عبارت اند از:

(۱) مسئله ارتباط بین متغیرها را مورد پرسش قرار دهد.

(۲) مسئله نباید مستلزم داورهای اخلاقی باشد.

(۳) مسئله باید دامنه محدودی داشته باشد.

(۴) مسئله باید به صورت جمله سؤالی مطرح شود.

(۵) مسئله باید حل شدنی و با روش های تجربی آزمون پذیر باشد.

منبع اصلی: کتاب شناخت روش علمی در علوم رفتاری، حیدرعلی هومن

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۵۱ - گزینه ۳

مبحث: طرح های درون آزمودنی و بررسی مسئله ترتیب آزمایش

پاسخ تشریحی:

در طرح درون آزمودنی کامل (subject design within) محقق به شکلی تصادفی به بررسی هر فرد به طور جداگانه می پردازد. عوامل تهدیدکننده مسئله ترتیب آزمایش در طرح درون آزمودنی:

(۱) تأثیر تمرین و خستگی: برای کاهش تأثیر تمرین می توان آزمودنی ها را قبل از آزمایش به میزان کافی تمرین داد. برای کاهش تأثیر خستگی می توان مراحل آزمایش را جالب تر ساخته و از دشواری و پیچیدگی آن ها کاست.

(۲) تأثیر تأخیر و انتقال: برای کاهش تأثیر این عوامل می توان زمان بین اقدامات را بلندتر کرد.

(۳) حساس کردن (آگاهی از ماهیت متغیر وابسته و مستقل): برای کاهش تأثیر این عامل می توان متغیرهای آزمایشی را آن قدر با یکدیگر مشابه ساخت که آزمودنی ها به مطلبی درباره آزمایش پی نبرند.

(۴) ترتیب ارائه آزمایش: برای کاهش تأثیر ترتیب اقدامات می توان تعداد شرایط موجود در آزمایش را کاهش داد که با این کار تأثیر تمام عوامل مخل باهم کاهش می یابد.

منبع اصلی: روش تحقیق در روان شناسی و علوم تربیتی، علی دلاور

سطح سؤال: متوسط

$$d \times f = n - 1$$

$$T = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{S_{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}}$$

$$d \times f = n_1 + n_2 - 2$$

$$T = \frac{\bar{D}}{S_{\bar{D}}}$$

$$d \times f = n - 1$$

منبع اصلی: تحلیل آماری در روان شناسی و علوم تربیتی، جرج ا. فرگوسن، ترجمه علی دلاور و سیامک نقش بندی

سطح سؤال: آسان

سؤال ۴۸ - گزینه ۴

مبحث: تجزیه و تحلیل واریانس دوعاملی

پاسخ تشریحی: در تجزیه و تحلیل واریانس دوعاملی اثر دو متغیر مستقل (هرکدام با دو یا چند سطح) بر یک متغیر وابسته بررسی می شود، تعداد ترکیبات یا گروه ها در تحلیل واریانس دوعاملی: سطوح عامل اول ضرب در سطوح عامل دوم

تعداد ترکیبات یا گروه های لازم برای این سؤال:

$$3 \times 2 = 6$$

$$SS_t = SS_A + SS_B + SS_{AB} + SS_{e/w}$$

$$F_{AB} = \frac{MS_{AB}}{MS_W}$$

$$MS_{AB} = \frac{SS_{AB}}{df_{AB}} = \frac{SS_{AB}}{(A-1)(B-1)}$$

$$MS_W = \frac{SS_W}{df_W} = \frac{SS_W}{(N-AB)}$$

$$MS_A = \frac{SS_A}{df_A} = \frac{SS_A}{(A-1)}$$

$$MS_B = \frac{SS_B}{df_B} = \frac{SS_B}{(B-1)}$$

منبع اصلی: احتمالات و آمار کاربردی در روان شناسی و علوم تربیتی، علی دلاور

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۴۹ - گزینه ۲

مبحث: احتمال و استقلال پیشامدها

پاسخ تشریحی: اشتراک دو پیشامد مستقل از هم همواره برابر است با احتمال

سؤال ۵۲ - گزینه ۳

مبحث: طرح‌های آزمایشی بین گروهی

پاسخ تشریحی: در طرح‌های آزمایشی حذاکثر کنترل اعمال می‌شود و برای معادل کردن گروه‌ها و انتخاب گروه آزمایشی از روش تصادفی استفاده می‌شود که اعتبار درونی بسیار بالایی دارند. این طرح‌ها قوی‌ترین نوع طرح‌ها هستند که تمام عواملی که اعتبار درونی طرح‌های پژوهشی را به مخاطره می‌اندازند، کنترل می‌کنند.

(الف) طرح پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه کنترل

(ب) طرح پس‌آزمون با گروه کنترل

(ج) طرح چهار گروهی سولومون

منبع اصلی: روش‌های آماری در علوم رفتاری، رمضان حسن زاده و محمدتقی مداح

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۵۳ - گزینه ۲

مبحث: اعتبار درونی و بیرونی در طرح‌های پژوهشی

پاسخ تشریحی: اعتبار درونی (internal validity) پاسخ به این سؤال است که آیا به جز متغیر مستقل، سایر عوامل و متغیرهای تأثیرگذار بر متغیر وابسته حذف و یا خنثی شده‌اند؟

عوامل مؤثر بر اعتبار درونی پژوهش:

(۱) رخدادهای هم‌زمان با انجام تحقیق (هم‌زمانی، تاریخچه)

(۲) رشد و پختگی روانی و جسمانی (بلوغ)

(۳) اجرای پیش‌آزمون

(۴) نحوه اجرای وسایل اندازه‌گیری (ابزار اندازه‌گیری)

(۵) بازگشت‌های آماری (رگرسیون آماری)

(۶) تفاوت‌های فردی آزمودنی‌ها

(۷) افت آزمودنی‌ها

(۸) تعامل و کنش متقابل با سایر عوامل

(۹) انتخاب اختلافی

(۱۰) سوگیری پژوهشگر

(۱۱) تحلیل آماری

(۱۲) تداخل اعمال آزمایشی

اعتبار بیرونی (external validity) پاسخ به این سؤال است که آیا یافته‌های پژوهش قابل اعتماد بوده و می‌توان نتایج حاصل را به جامعه و سایر موقعیت‌ها تعمیم داد؟

عوامل مؤثر بر اعتبار بیرونی پژوهش:

(۱) معرف نبودن جامعه‌ای که آزمایش بر آن اجرا می‌شود.

(۲) تعریف مبهم عمل آزمایشی

(۳) اثرات نو بودن محیط آزمایشی

(۴) تعریف ناکافی متغیر وابسته

(۵) اثر واکنش شرایط آزمایشی (اجرای پیش‌آزمون)

(۶) اثر تعاملی زمان، نوع و دفعات اندازه‌گیری متغیر وابسته

(۷) اثر انتظارات پژوهشگر (اثر روزنتال)

منبع اصلی: روش‌های تحقیق در علوم رفتاری، زهره سرمد و عباس بازرگان

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۵۴ - گزینه ۱

مبحث: تحقیق آزمایشی

پاسخ تشریحی: طرح‌های نیمه‌آزمایشی یا شبه‌آزمایشی (quasi-experimental) زمانی استفاده می‌شود که انتخاب افراد به صورت تصادفی امکان‌پذیر نیست. کنترل این طرح‌ها از طرح‌های پیش‌آزمایشی بیشتر است و حذاکثر کنترل بر اعتبار بیرونی را دارند. انواع این طرح عبارت‌اند از:

(الف) طرح گروه کنترل نابرابر با پیش‌آزمون و پس‌آزمون

(ب) طرح پیش‌آزمون - پس‌آزمون با نمونه‌های مجزا

(ج) طرح سری‌های زمانی

منبع اصلی: روش‌های آماری در علوم رفتاری، رمضان حسن زاده و محمدتقی مداح

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۵۵ - گزینه ۴

مبحث سؤال: نمونه و انواع نمونه‌گیری تصادفی و غیرتصادفی

پاسخ تشریحی: نمونه‌گیری طبقه‌ای: وقتی جامعه از زیر گروه‌ها، لایه‌ها و طبقاتی ناهمگن (نابرابر) تشکیل شده باشد.

نمونه‌گیری سهمیه‌ای: معادل نمونه‌گیری طبقه‌ای است و زمانی که جامعه از زیرگروه‌هایی نابرابر و نامتجانس تشکیل شده است، بهترین نوع نمونه‌گیری غیرتصادفی است.

در این سؤال دانش‌آموزان یک مدرسه دارای پایه‌های تحصیلی با تعداد نابرابر هستند. در نتیجه بهترین نمونه‌گیری تصادفی، طبقه‌ای و غیرتصادفی سهمیه‌ای است.

منبع اصلی: روش‌های آماری در علوم رفتاری، رمضان حسن زاده و محمدتقی مداح

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۵۶ - گزینه ۱

مبحث: هم‌بستگی

پاسخ تشریحی: هم‌بستگی نسبی (اتا) یا نسبت هم‌بستگی:

برای نشان دادن رابطه غیرخطی بین دو متغیر از نسبت هم‌بستگی ایتا استفاده می‌شود.

متغیر تعدیل کننده: ترم اول و آخر

متغیر کنترل: دانشجوی دختر شهر تهران با بهره هوشی ۱۰۰

منبع اصلی: مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی، علی دلاور
سطح سؤال: آسان

سؤال ۶۰- گزینه ۱

مبحث: روش های پژوهش کیفی

پاسخ تشریحی: تحقیق کیفی عبارت است از مجموعه فعالیت هایی شامل مشاهده، مصاحبه و مشارکت در فعالیت های تحقیق که هر کدام به نحوی محقق را در کسب اطلاعات دست اول درباره موضوع تحقیق کمک می کند. در این روش تحقیق پژوهشگر علاقه مند است که پدیده مورد مطالعه را به صورت عمیق و از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار دهد. مزایای تحقیق کیفی:

- (۱) مشاهده رفتار در وضعیت طبیعی (بزرگ ترین وجه تمایز تحقیق کیفی با سایر روش ها)
- (۲) درک عمیق

(۳) انعطاف پذیری (تحقیق کیفی نه تنها توانایی پاسخ گویی به سؤالات از پیش تعیین شده را دارد، بلکه پاسخ گویی به سؤالات مطرح شده در زمان اجرای تحقیق نیز امکان پذیر است.)

منبع اصلی: مقدمه ای بر روش های تحقیق کیفی و آمیخته، عباس بازرگان
سطح سؤال: متوسط

● روان شناسی مرضی و کودکان استثنایی

سؤال ۶۱- گزینه ۲

مبحث: کودکان نابینا و کم بینا

پاسخ تشریحی: گلوکاما (آب سیاه) عبارت است از فشار بیش از حد در داخل چشم که در نتیجه مختل شدن یا مسدود شدن جریان آزاد مایع درون چشم به وجود می آید. وقتی این فشار زیاد به عصب بینایی آسیب می رساند، بینایی مرکزی یا پیرامونی دچار نقص می شود.

سایر گزینه ها: آمبلوپیا (تنبلی چشم) به دلیل کم کاری چشم ایجاد می شود. کاتاراکت (آب مروارید) عبارت است از کدر شدن عدسی چشم که عبور امواج نوری از عدسی را دچار مشکل می کند. کلوبوم یک مشکل مادرزادی است که در نتیجه عدم تشکیل کامل شبکیه چشم ایجاد می شود.

منبع اصلی: روان شناسی کودکان استثنایی بر اساس DSM-5-TR، مهدی گنجی

منبع روان آموز: کودکان استثنایی روان آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۶۲- گزینه ۱

مبحث: فلج مغزی

پاسخ تشریحی: دوطبقه بندی عمده فلج مغزی نوع مرتبط با اندام ها و نوع

$$\eta^2 = \frac{SS_b}{SS_t} = 1 - \frac{SS_w}{SS_t}$$

منبع اصلی: تحلیل آماری در روان شناسی و علوم تربیتی، جرج ا. فرگوسن، ترجمه علی دلاور و سیامک نقش بندی

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۵۷- گزینه ۴

مبحث: تجزیه و تحلیل واریانس با اندازه گیری مکرر

پاسخ تشریحی: در تجزیه و تحلیل واریانس با اندازه گیری مکرر تعدادی آزمودنی مشخص در معرض سطوح مختلف متغیر مستقل قرار می گیرند. غالباً زمانی از این طرح ها استفاده می شود که محقق علاقه مند باشد که تغییراتی را که با گذشت زمان در آزمودنی ها حاصل می شود، مشاهده یا اندازه گیری کند. در طرح های با اندازه گیری مکرر از آزمودنی به عنوان عاملی برای کنترل خود استفاده می شود. هدف اساسی اندازه گیری مکرر اعمال کنترل برای به حداقل رساندن تفاوت های فردی است. در این طرح ها از آزمودنی های کمتری استفاده می شود.

منبع اصلی: احتمالات و آمار کاربردی در روان شناسی و علوم تربیتی، علی دلاور
سطح سؤال: دشوار

سؤال ۵۸- گزینه ۲

مبحث: طرح های درون آزمودنی هم تراز متقابل

پاسخ تشریحی: در طرح هم تراز سازی مقابل، آزمودنی ها به صورت تصادفی با ترتیبی از شرایط که به شکل نظام مند تغییر می کند روبه رو می شوند و نتیجه آن خواهد شد که تأثیر ترتیب آزمایش کاملاً متعادل و یکنواخت می شود. طرح هم تراز سازی متقابل هنگامی ایده آل است که:

- (۱) قرار است تأثیر ترتیب تعدیل گردد یا هدف آموختن چگونگی تأثیرگذاری نظم و ترتیب باشد.

(۲) تعداد آزمودنی ها برای همانند سازی متقابل کافی باشد.

(۳) درباره برخورد آزمودنی ها با دو میزان از اقدامات و احتمال آگاه گردیدن آن ها نگرانی وجود نداشته باشد. (حساس کردن)

منبع اصلی: روش تحقیق در روان شناسی و علوم تربیتی، علی دلاور
سطح سؤال: دشوار

سؤال ۵۹- گزینه ۳

مبحث: متغیرهای پژوهش

پاسخ تشریحی: متغیر کنترل، متغیری است که اثر آن در پژوهش خنثی و یا ثابت نگه داشته می شود. متغیر کنترل در پژوهش به صورت یک بخشی دیده می شود. در این سؤال:

متغیر مستقل: میزان تمرین و تمرکز

متغیر وابسته: توانایی حافظه

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۶۵- گزینه ۲

مبحث: اختلالات مرتبط با تروما و استرس (PTSD)

پاسخ تشریحی: تکنیک debriefing یا گزارش سریع قربانیان آسیب، در ۲۴ تا ۷۲ ساعت بعد از رویداد تروماتیک می‌تواند از ایجاد PTSD جلوگیری کند. رایج‌ترین تکنیک مورد استفاده برای دی‌بریفینگ، روش‌های مداخله در بحران یا مدیریت استرس حوادث حاد نامیده می‌شود. در این روش افراد را ترغیب می‌کنند که آنچه بر سرشان آمده و احساساتشان را به زبان بیاورند. البته انتقاداتی از این روش وجود دارد که می‌گویند فشار آوردن به فردی که نمی‌خواهد دربارهٔ سانحه صحبت کند احتمال خطر بروز اختلال را افزایش می‌دهد. دقت کنید که سؤال، تکنیکی را از شما خواسته است که بلافاصله پس از تروما به عنوان یک راه پیشگیری از ایجاد اختلال مطرح است. وگرنه در دو گزینه دیگر نیز به درمان‌های مناسب برای این اختلال اشاره شده است. EMDR درمان ویژه PTSD است که شواهد خوبی برای اثربخشی به عنوان یک درمان مواجهه‌ای دارد. Stress inoculation یا مایه‌کوبی علیه استرس نیز جزو درمان‌هایی است که می‌تواند قبل از مواجهه با موقعیت‌های اضطراب‌آور فرد را برای مقابله با آن‌ها آماده کند.

منبع اصلی: آسیب‌شناسی روانی براساس DSM-5-TR، جلد اول، مهدی گنجی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی مرضی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۶۶- گزینه ۱

مبحث: اختلالات روانی کودکان، نظریهٔ اشیپتیز برای افسردگی کودکان

پاسخ تشریحی: اصطلاح افسردگی اتکایی توسط اشیپتیز مطرح شده است. افسردگی اتکایی در نتیجهٔ جدایی ناگهانی نوزاد ۱۸-۶ ماهه از مادر ایجاد می‌شود. از نظر نشانه‌شناسی، آنچه توسط اشیپتیز توصیف شده است، شبیه افسردگی بزرگسالان است. در این کودکان با یک حالت محرومیت مادرانه، یعنی حالتی واکنشی که ناشی از فقدان رابطه با مادر و ازدست‌رفتن تکیه‌گاه است مواجه هستیم که به همین دلیل به آن افسردگی اتکایی گفته شده است. بازگشت مادر بین ماه سوم و پنجم جدایی با بهبود افسردگی همراه است؛ اما عدم بازگشت باعث حالتی خواهد شد که اشیپتیز آن را «بیمارستان‌زدگی» نامید (حالت رنجوری مضطرب‌کننده در سطح جسمانی مثل مرگ به خصوص به دلایل عفونی و در سطح روانی شامل تشدید تأخیر روانی-حرکتی، بی‌حالی و سستی) رویکرد اشیپتیز و بسیاری از روان‌تحلیلگران مبتنی بر مشاهدات مستقیم و رفتارشناسی طبیعی است که به توصیف واکنش‌های کودک در برابر یک رویداد بیرونی پرداخته‌اند. به جز نظریهٔ اشیپتیز در زمینه اهمیت فقدان و پیامد آن یعنی افسردگی اتکایی، روان‌تحلیلگران دیگری نیز به این مسئله پرداخته و آن را «واکنش افسرده‌وار» نامیده‌اند. طبق دیدگاه رفتارشناسی طبیعی، افسردگی از نوع واکنشی در حیوان هم دیده می‌شود.

ناتوانی حرکتی را تصریح می‌کند. طبقه‌بندی براساس شدت درگیر شدن اندام‌ها در تمام انواع ناتوانی حرکتی یا فلج کاربرد دارد. طبقه‌بندی متداول به شرح زیر است:

همی‌پلژیا (تک‌سوفلجی): نیمی از بدن درگیر شده است.

دی‌پلژیا (فرو فلجی): پاها بیشتر از بازوها درگیر شده است.

کواردی‌پلژیا (چهاراندام فلجی): دست و پاها درگیر شده است.

پاراپلژیا (پا فلجی): فقط پاها درگیر شده است.

فلج مغزی ممکن است اسپاستیک یا دربرگیرندهٔ مشکلات حرکتی ارادی-سفتی، سختی ماهیچه‌ها و حرکت ارادی نادرست باشد. انواع دیگر با حرکات غیرارادی ناگهانی و مشکلات حفظ تعادل که به حرکات کرتوتوئید معروف است یا با سست شدن ماهیچه‌ها که ماهیچه‌های آتونیک نامیده می‌شوند مشخص می‌شود. برخی هم آمیزه‌ای از انواع فلج مغزی هستند.

منبع اصلی: دانش‌آموزان استثنایی، دانیل پی. هالاهان و جیمز ام. کافمن،

ترجمه حمید علیزاده

منبع روان‌آموز: کودکان استثنایی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۶۳- گزینه ۲

مبحث: اختلالات اضطرابی، لالی انتخابی

پاسخ تشریحی: در اختلال لالی انتخابی یا سلکتیو میوتیسم فرد در موقعیت‌های اجتماعی خاصی که در آن‌ها از او انتظار می‌رود حرف بزند ساکت می‌ماند؛ اما در سایر مواقع حرف می‌زند. این مشکل حداقل یک ماه ادامه می‌یابد. برای درمان لالی انتخابی از تکنیک‌های رفتارگرایی مثل shaping یا شکل‌دهی استفاده می‌شود که در آن کودک به تدریج و آهسته تشویق به حرف زدن می‌شود.

منبع اصلی: آسیب‌شناسی روانی براساس DSM-5-TR، جلد اول، مهدی گنجی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی مرضی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۶۴- گزینه ۱

مبحث: معلولیت ذهنی

پاسخ تشریحی: سندروم کاک‌این یک عارضهٔ نادر است که در آن، کودکان معلول ذهنی ظاهری شبیه به سالمندان دارند، ناشنوا هستند، بینایی آن‌ها رو به تخریب است، میکروسفالی دارند، قدکوتاه هستند، پوستشان نسبت به نور حساس است، مفاصل دفرمه هستند و چشمان گودرفته جزو مشخصه‌های اصلی چهرهٔ آن‌ها است. این کودکان در یک سال اول زندگی معمولاً رشد عادی دارند؛ اما از سال دوم تخریب و زوال پیش‌رونده و ثابت شروع می‌شود، کودک ممکن است هرگز راه نرود و حرف نزند.

منبع اصلی: روان‌شناسی کودکان استثنایی براساس DSM-5-TR، مهدی گنجی

منبع روان‌آموز: کودکان استثنایی روان‌آموز

کودکی شروع می‌شود. اختلال نافرمانی مقابله‌ای و انفجاری متناوب هردو جزو اختلالات طبقه کنترل تکانه و سلوک هستند و جزو تشخیص‌های افتراقی مهم اختلال نامنظمی خلقی اختلال گرانه هستند، به خصوص اختلال انفجاری متناوب. اختلال نافرمانی مقابله‌ای اغلب در کودکی شروع می‌شود؛ اما دقت کنید که معیار سنی برای تشخیص‌گذاری آن وجود ندارد (یعنی می‌تواند در سنین بالاتر هم شروع شده باشد). اختلال انفجاری متناوب معمولاً در سنین بالاتر حدود اواخر نوجوانی شروع می‌شود و برای تشخیص آن فرد باید حداقل شش سال داشته باشد.

منبع اصلی: آسیب‌شناسی روانی براساس DSM-5-TR، جلد اول، مهدی گنجی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی مرضی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۶۹- گزینه ۴

مبحث: اختلالات عصبی-رشدی (ADHD)

پاسخ تشریحی: عوامل زیستی به خصوص وراثت نقش خاصی در ایجاد ADHD دارند. بیشترین توجه به ژن‌های مرتبط با دوپامین بوده است که نقص در الگوی پاداش را نشان می‌دهد. (هرچند نوراپی‌نفرین، سروتونین و گابا نیز در ایجاد آن کمی دخالت دارند). مهم‌ترین درمان برای این اختلال استفاده از داروهای محرک همچون ریتالین است که مقدار دوپامین دردسترس را در دستگاه عصبی افزایش می‌دهند.

منبع اصلی: آسیب‌شناسی روانی، دیوید اچ. بارلو، ترجمه مهرداد فیروزبخت

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی مرضی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۷۰- گزینه ۲

مبحث: کودکان نابینا و کم‌بینا

پاسخ تشریحی: در حال حاضر، بخش کلامی مقیاس وکسلر ظاهراً بهترین مقیاس اندازه‌گیری هوش کودکان مبتلا به نقص بینایی است. آزمون اوکی-کوهز نیز یک مقیاس هوشی مختص نابینایان است.

منبع اصلی: روان‌شناسی کودکان استثنایی بر اساس DSM-5-TR، مهدی گنجی

منبع روان‌آموز: کودکان استثنایی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۷۱- گزینه ۲

مبحث: کودکان ناشنوا و کم‌شنوا

پاسخ تشریحی: درجات نقص شنوایی براساس معیارهای ۲۰۰۸، AHSA در جدول زیر ذکر شده است.

در هر حیوانی که رفتار والدینی وجود داشته باشد، قطع رابطه والد و فرزند باعث واکنش‌های افسرده‌وار خواهد شد. نخستین تحقیق در مورد جدایی مادر و کودک در پستانداران توسط هارلو انجام شد. مشاهده واکنشی همانند افسردگی اتکایی اشیپتزر در بچه میمون‌ها پس از مرگ مادر، باعث شد تحقیقاتی در زمینه اثبات پیوستگی بین فقدان و افسردگی صورت گیرد.

منبع اصلی: روان‌شناسی مرضی تحولی از کودکی تا بزرگسالی، جلد اول،

پریخ دادستان

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی مرضی روان‌آموز

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۶۷- گزینه ۳

مبحث: طیف اسکیزوفرنی و سایر اختلالات سایکوتیک، اسکیزوفرنی

پاسخ تشریحی: انواع سمپتوم‌های منفی اسکیزوفرنی عبارت‌اند از:

بی‌واکنشی هیجانی یا عاطفه تخت (flat affect): هیجان اندکی نشان می‌دهد یا اصلاً نشان نمی‌دهد.

بی‌لذتی (anhedonia): ناتوانی در لذت بردن از رویدادهای معمولاً لذت‌بخش زندگی. (این سمپتوم در افسردگی نیز وجود دارد).

فقر کلامی (alogia): عدم نسبی گفتار و فقدان سلاست کلامی

ناخواستگی (avolition): ناتوانی فرد در شروع یا تکمیل کارهای هدف‌مند روزانه. با apathy مترادف است.

بی‌تعاملی (asociality): بی‌علاقگی به تعامل اجتماعی

منبع اصلی: آسیب‌شناسی روانی براساس DSM-5-TR، جلد اول، مهدی گنجی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی مرضی روان‌آموز

سطح سؤال: آسان

سؤال ۶۸- گزینه ۳

مبحث: اختلالات خلقی، اختلال نامنظمی خلقی اختلال گرانه

پاسخ تشریحی: اختلال نامنظمی خلقی اختلال گرانه جدید در DSM-5

است که باهدف تفکیک کودکان مبتلا به تحریک‌پذیری مداوم غیراپیزودیک از کودکان مبتلا به دوقطبی ایجاد شده است. مشخصه اصلی این اختلال، تحریک‌پذیری شدید است که به دو شیوه نشان داده می‌شود: (۱) انفجارهای شدید و مکرر خشم به صورت کلامی یا رفتاری که از لحاظ شدت و مدت با رویداد مورد نظر تناسب ندارد. (۲) تحریک‌پذیری و عصبانیت در فاصله انفجارهای خشم.

این اختلال قبل از ۶ سالگی و بعد از ۱۸ سالگی نباید برای اولین بار تشخیص داده شده باشد (برای اطمینان از اینکه فرد به یک اختلال عصبی-رشدی یا اختلال شخصیت ضداجتماعی مبتلا نباشد). سمپتوم‌ها قبل از ده سالگی شروع شده است (برای اطمینان از اینکه فرد مبتلا به اختلال دوقطبی نیست).

برای تشخیص اختلال اضطراب جدایی در DSM-IV اختلال باید قبل از ۱۸ سالگی شروع می‌شد؛ اما در DSM-5 این معیار سنی حذف شده است و بنابراین این اختلال می‌تواند در سنین بالاتری شروع شود. (گرچه معمولاً در

مشکلات ناشی از مصرف بلندمدت الکل است که به دلیل کمبود ویتامین تیامین ایجاد می‌شود.

منبع اصلی: آسیب‌شناسی روانی براساس DSM-5-TR، جلد دوم، مهدی گنجی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی مرضی روان‌آموز

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۷۴- گزینه ۲

مبحث: اختلالات اضطرابی، اضطراب فراگیر

پاسخ تشریحی: افراد مبتلا به اضطراب فراگیر در اکثر اندازه‌گیری‌های فیزیولوژیکی

مثل ضربان قلب پاسخ‌دهی کمتری نسبت به سایر اختلالات اضطرابی دارند. این

پاسخ‌دهی کمتر به انعطاف‌ناپذیری دستگاه عصبی خودمختار منجر می‌شود.

به همین دلیل به این افراد محدودکننده‌های دستگاه عصبی خودمختار

می‌گویند. بین نگرانی و محدودیت برانگیختگی دستگاه خودمختار در این

اختلال رابطه وجود دارد. فعالیت الکتروانسفالوگرام در این افراد حاکی از

پردازش شناختی شدید (فعالیت نیمکره چپ) بدون وجود تصاویر همراه

(مربوط به نیمکره راست) است. در واقع نگرانی کردن برای آن‌ها فرصتی

باقی نمی‌گذارد تا به تصاویری پردازند که باعث فعالیت خودمختار در آن‌ها

می‌شود. به عبارت دیگر، آن‌ها با نگرانی از تصاویر مرتبط با تهدید اجتناب

می‌کنند. این یک نقص عمده است که امکان مواجه شدن با تهدید و پیدا کردن

یک راه حل انطباقی را نمی‌دهد. (مشابه اجتناب از شیء ترسناک در هراس)

منبع اصلی: آسیب‌شناسی روانی، دیوید اچ. بارلو، ترجمه مهرداد فیروزبخت

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی مرضی روان‌آموز

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۷۵- گزینه ۲

مبحث: اختلالات عصبی-رشدی، اختلالات حرکتی، اختلالات تیک

پاسخ تشریحی: اختلالات تیک جزو اختلالات حرکتی در طبقه اختلالات عصبی-رشدی هستند.

تیک حرکات فیزیکی یا صوتی ناگهانی، سریع، مکرر و بدون

ریتم است. اختلالات تیک شامل سه طبقه اصلی هستند که همگی باید زیر

۱۸ سال شروع شده باشند:

اختلال تور: یک یا چند تیک حرکتی «و» یک یا چند تیک صوتی، هر چند الزاماً

هم‌زمان نیستند، به مدت بیشتر از یک سال.

اختلال تیک حرکتی یا صوتی دائم: یک یا چند تیک حرکتی «یا» یک یا چند تیک

صوتی، تیک حرکتی و صوتی هم‌زمان وجود ندارد، به مدت بیشتر از یک سال.

اختلال تیک موقت: یک یا چند تیک حرکتی و/یا تیک صوتی، به مدت کمتر از

یک سال.

در این سؤال، بالا انداختن شانه و چشمک زدن دونوع تیک حرکتی هستند.

کوپرولالیا به معنای تکرار حرف‌های مستهجن است که نوعی تیک صوتی

پیچیده محسوب می‌شود. از آنجاکه بیش از دو سال فرد تیک حرکتی داشته

و گاهی هم‌زمان با آن تیک صوتی نیز داشته‌است، اختلال تور تشخیص

سطح (دسی‌بل)	درجه نقص شنوایی	اصوات قابل شنیدن
۱۵ تا ۲۰	بسیار خفیف	شنیدن حروف صدادر، ممکن است برخی حروف بی‌صدا مثل f را نشنود.
۲۰ تا ۴۰	خفیف	اصوات گفتاری که بلندتر از حد معمول بیان می‌شوند را می‌شنود.
۴۰ تا ۶۰	متوسط	وقتی دیگران با صدای معمولی حرف می‌زنند اکثر اصوات را نمی‌شنود.
۶۰ تا ۸۰	شدید	وقتی دیگران با صدای معمولی حرف می‌زنند هیچ چیزی را نمی‌شنود.
بیش از ۸۰	عمیق	حرف دیگران و صداهای محیط را اصلاً نمی‌شنود.

منبع اصلی: روان‌شناسی کودکان استثنایی براساس DSM-5-TR، مهدی گنجی

منبع روان‌آموز: کودکان استثنایی روان‌آموز

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۷۲- گزینه ۳

مبحث: معلولیت ذهنی

پاسخ تشریحی: در سندروم جیغ گربه، قسمتی از کروموزوم شماره ۵ حذف

شده است یا مواد شیمیایی اش فعالیت ندارند. صدای این کودکان شبیه

به جیغ گربه است که در اثر نابهنجاری‌هایی در حنجره روی می‌دهد و با

افزایش سن به تدریج از بین می‌رود. ویژگی‌های آن عبارت‌اند از: معلولیت

ذهنی شدید، میکروسفالی، گوش‌های کم‌ارتفاع، خط پلک مورب، فاصله زیاد

بین چشم‌ها، کوچک بودن چانه، بینی پهن و صاف، تأخیر رشدی جنین، گرد

بودن صورت که باعث می‌شود چهره‌شان شبیه به ماه شود. این کودکان

معمولاً خیلی زود به علت عفونت‌ها و بیماری‌های ریوی و قلبی می‌میرند.

اگر این کودکان زنده بمانند شاید صدایشان بهتر شود؛ ولی عقب ماندگی

آنان باقی خواهد ماند. جهت یادآوری، کروموزوم ۱۵، ۱۳ و ۷ به ترتیب در

بیماری‌های پرادرویلی، پاتو و ویلیامز دچار نابهنجاری هستند.

منبع اصلی: روان‌شناسی کودکان استثنایی براساس DSM-5-TR، مهدی گنجی

منبع روان‌آموز: کودکان استثنایی روان‌آموز

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۷۳- گزینه ۲

مبحث: اختلالات اعتیادی و مرتبط با مواد، اختلال مصرف الکل

پاسخ تشریحی: دلیریوم ترمنز (delirium tremens) از مشکلات ناشی از

مصرف طولانی‌مدت الکل است. وقتی سطح الکل خون ناگهان کاهش می‌یابد

فرد دچار دلیریوم، لرزش شدید بدن و توهم‌های آزاردهنده (مثل بالارفتن

عنکبوت یا مار از بدن) می‌شود. جهت یادآوری، سندروم کورساکف نیز از دیگر

منبع اصلی: روان‌شناسی رشد و تحول انسان، دایان ای. پاپالیا، ترجمه داود عرب قهستانی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی رشد روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۷۸ - گزینه ۲

مبحث: رشد هیجانی-اجتماعی میان‌سالی، ثبات و تغییر در شخصیت
پاسخ تشریحی: پنج صفت اصلی شخصیت عبارت‌اند از: روان رنجورخویی، برون‌گرایی، تجربه‌پذیری، تطبیق‌پذیری، وظیفه‌شناسی.

تحقیقات طولی و مقطعی مردان و زنان آمریکایی نشان می‌دهند که تطبیق‌پذیری و وظیفه‌شناسی از سال‌های نوجوانی تا میان‌سالی افزایش می‌یابند، درحالی‌که روان رنجورخویی کاهش می‌یابد و برون‌گرایی و تجربه‌پذیری تغییر نمی‌کنند یا اندکی کاهش می‌یابند. (تغییراتی که بیانگر سر و سامان گرفتن و پختگی بیشترند.) (به کلمه بیشتر در صورت سؤال دقت کنید. برون‌گرایی هم اندکی کاهش می‌یابد اما روان رنجورخویی است که بیشتر کاهش می‌یابد. دو گزینه دیگر هم افزایش می‌یابند نه کاهش).

منبع اصلی: روان‌شناسی رشد، جلد دوم، لورا برک، ترجمه یحیی سیدمحمدی
منبع روان‌آموز: روان‌شناسی رشد روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۷۹ - گزینه ۱

مبحث: رشد شناختی، الگوی رشد شناختی وارنر شای
پاسخ تشریحی: هفت مرحله الگوی شناختی وارنر شای به شرح زیر است:
(۱) مرحله اکتساب: در این مرحله کودکان و نوجوانان اطلاعات و مهارت‌ها را عمدتاً با انگیزه شخصی یا با هدف آمادگی برای مشارکت در جامعه کسب می‌کنند.

(۲) مرحله پیشرفت: در این مرحله جوانان از دانش خود برای کسب کفایت و شایستگی و استقلال استفاده می‌کنند.

(۳) مرحله مسئولیت‌پذیری: در این مرحله افراد میان‌سال متوجه اهداف گسترده و مشکلات عملی مربوط به مسئولیت‌هایشان در قبال سایرین می‌شوند.

(۴) مرحله اجرایی: در این مرحله افراد میان‌سالی که در برابر نظام‌های اجتماعی مسئول هستند، با روابط پیچیده در سطوح چندگانه روبه‌رو می‌شوند.

(۵) مرحله تجدید سازمان دهی (پایان میان‌سالی، آغاز پیری): در این مرحله بزرگسالانی که وارد دوره بازنشستگی می‌شوند، زندگی خود را مجدداً حول فعالیت‌هایی که ارتباطی با شغل قبلی آن‌ها ندارد، سازمان دهی می‌کنند.

(۶) مرحله توحید یافتگی مجدد (دوران پیری): در این مرحله افراد پیر تصمیم می‌گیرند انرژی خود را به تکالیفی محدود کنند که برایشان معنادار است.

(۷) مرحله یادگاری درست کردن (دوران کهن‌سالی): در این مرحله افراد سال‌خورده از طریق ثبت داستان زندگی‌شان، تقسیم مایملک و اعمالی از

مناسب است. خوب است در اینجا چند اصطلاح را در زمینه انواع تیک‌های صوتی و حرکتی پیچیده را ذکر کنیم: ecolalia (تکرار کلمات دیگران)، ecopraxia (تکرار حرکات دیگران)، coprolalia (تکرار حرف‌های مستهجن)، copropraxia (تکرار حرکات مستهجن)، palilalia (تکرار کلمات خود)، palipraxia (تکرار حرکات خود)

اختلال حرکت کلیشه‌ای و اختلال هماهنگی رشدی دو نوع دیگر اختلالات حرکتی هستند. حرکات کلیشه‌ای حرکات تکراری ظاهراً انگیزه‌دار ولی بی‌هدف هستند، مثلاً حرکات شبیه خداحافظی کردن. تفاوت آن‌ها با تیک این است که تیک‌ها ناگهانی‌تر و با الگوی کمتر مشخص هستند نه یک حرکت کامل که ظاهراً انگیزه‌دار به نظر می‌رسد. اختلال هماهنگی رشدی نیز شامل ناتوانی در یادگیری و اجرای حرکات است که باعث عدم هماهنگی در حرکات می‌شود مثل عدم تعادل هنگام راه رفتن.

منبع اصلی: آسیب‌شناسی روانی براساس DSM-5-TR، جلد دوم، مهدی گنجی / راهنمای تشخیصی و آماری اختلال‌های روانی DSM-5، انجمن روان‌شناسی آمریکا، ترجمه فرزین رضاعی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی مرضی روان‌آموز

سطح سؤال: دشوار

● روان‌شناسی رشد

سؤال ۷۶ - گزینه ۲

مبحث: رشد هیجانی اجتماعی میان‌سالی، عوامل مؤثر در سلامت روان
پاسخ تشریحی: کارول ریف و همکارانش با تکیه بر نظریات نظریه‌پردازان مختلفی از جمله اریکسون و مازلو، الگویی چندبعدی تدوین کرده‌اند که شش بعد سعادتمندی و یک مقیاس گزارش شخصی برای سنجش آن‌ها را دربرمی‌گیرد. این شش بعد عبارت‌اند از: پذیرش خود، داشتن روابط مثبت با دیگران، استقلال، تسلط بر محیط، هدفمندی در زندگی و رشد شخصی.

منبع اصلی: روان‌شناسی رشد و تحول انسان، دایان ای. پاپالیا، ترجمه داود عرب قهستانی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی رشد روان‌آموز

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۷۷ - گزینه ۲

مبحث: رشد جسمانی نوجوانی، بلوغ
پاسخ تشریحی: مطالعات صورت گرفته روی موش‌ها و انسان‌ها نشان می‌دهند که لپتین (نوعی هورمون پروتئینی ترشح شده از بافت چربی که معلوم شده است در چاقی نقش دارد.) برای شروع بلوغ ضروری است. انباشته شدن لپتین در جریان خون ممکن است هیپوتالاموس را تحریک به ارسال علائمی به غده هیپوفیز کند که به نوبه خود ممکن است علائمی به غدد جنسی جهت افزایش ترشح هورمون‌ها ارسال نماید. بدین ترتیب شاید بتوان این موضوع را تبیین کرد که چرا دختران چاق معمولاً زودتر از دختران لاغر به بلوغ می‌رسند.

پاسخ تشریحی: تعارض مرحله دوم نظریه روانی-اجتماعی اریکسون، تعارض خودمختاری در برابر شرم و شک است. در این مرحله کودک در حال آزمون اراده خود یا حس خودمختاری خویش است. هرچقدر کودکان این بحران را به شیوه مثبت تری حل کنند، یعنی کسب خودمختاری آن ها در مقابل شرم و شک بیشتر باشد، آنگاه «(من)» نیرومندی را بر مبنای اراده مقدماتی در خود به وجود می آورد. اریکسون معتقد بود اراده، عزم شکسته نشده برای تمرین آزادی انتخاب و همچنین خودمهار کردن است. در جدول زیر مراحل اریکسون و هسته اصلی نیرومندی من در نتیجه حل تعارض هر مرحله را می بینید.

سن	مرحله عمومی اریکسون	حل موفقیت آمیز بحران
تولد تا سالگی	اعتماد در برابر بی اعتمادی	امیدواری
۱ تا ۳ سالگی	خودمختاری در برابر شرم و شک	اراده
۳ تا ۶ سالگی	ابتکار در برابر احساس گناه	هدفمندی
۶ تا ۱۱ سالگی	سازندگی در برابر حقارت	شایستگی
نوجوانی	هویت در برابر سردرگمی نقش	تعهد (وفاداری)
جوانی	صمیمیت در برابر انزوا	عشق
میان سالی	زاینده گی در برابر جذب خود شدن و رکود	مراقبت
پیری	انسجام من در برابر ناامیدی	خردمندی

منبع اصلی: نظریه های رشد، ویلیام کرین، ترجمه غلامرضا خوی نژاد و علی رضا رجایی

منبع روان آموز: روان شناسی رشد روان آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۸۳- گزینه ۳

مبحث: نظریه اریکسون، مراحل روانی-اجتماعی

پاسخ تشریحی: اعتماد در کودک در نظریه اریکسون یعنی این احساس که دیگران قابل اطمینان و قابل پیش بینی هستند. اریکسون اظهار کرد که ایجاد اعتماد در کودک به (اطمینان والدین به خود) بستگی دارد یعنی این احساس که آنچه انجام می دهند درست است. اریکسون در این زمینه اندیشه هایی مشابه سالیوان داشت. سالیوان معتقد بود نوزاد نوعی (هم حسی جسمی) با مادر دارد و به طور خودکار تنش مادر را حس می کند. اگر مادر به خودش احساس اطمینان داشته باشد این احساس آرامش را به کودک منتقل خواهد کرد و نوزاد هم به این نتیجه خواهد رسید که اساساً رابطه نزدیک با دیگران اطمینان بخش است. توضیحی در زمینه گزینه ۴: اریکسون اظهار کرد که والدین باید به (باور اساسی خود به گونه انسان) اعتماد کنند که شبیه به نظریات گزل است. یعنی والدین باید بدانند که کودکان به طور گسترده ای بر اساس یک زمان بندی رشی درونی رشد پیدا می کنند و وظیفه شکل دادن شخصیت کودک به طور کامل با آن ها نیست. بنابراین والدین بهتر است از تمایلات درونی پیروی کنند و به آن اطمینان کنند که این امر باعث

این قبیل، خود را برای مرگ آماده می کنند.

منبع اصلی: روان شناسی رشد و تحول انسان، دایان ای. پاپالیا، ترجمه داود عرب قهستانی

منبع روان آموز: روان شناسی رشد روان آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۸۰- گزینه ۴

مبحث: مراحل رشد اخلاقی کلبیگ

پاسخ تشریحی: در مرحله ششم تحول اخلاقی کلبیگ، به بالاترین آرمان اخلاقی یعنی عدالت می رسیم. تعهد و پایبندی به عدالت، نافرمانی شهروندان را به نحو قوی تر و وسیع تری توجیه می کند. مارتین لوتر کینگ بر این باور بود که قوانین تا زمانی معتبر هستند که عادلانه باشند و تعهد نسبت به عدالت، این التزام را خود به همراه می آورد که از قوانین غیر عادلانه اجتناب کنیم. لوتر کینگ بر این باور بود که بالاترین اصل عدالت مستلزم نافرمانی شهروندان (از قوانین ناعادلانه) است.

منبع اصلی: نظریه های رشد، ویلیام کرین، ترجمه غلامرضا خوی نژاد و علی رضا رجایی

منبع روان آموز: روان شناسی رشد روان آموز

سطح سؤال: آسان

سؤال ۸۱- گزینه ۳

مبحث: رشد شناختی نوجوانی، نظریه الکانید

پاسخ تشریحی: در نظریه پیاژه دیدیم که چگونه کودکان از موجوداتی خودمحور به اشخاصی تبدیل می شوند که می توانند مسائل انتزاعی را حل کنند و درباره جوامع آرمانی به تفکر بپردازند. (مرحله عملیات صوری) با وجود این، تفکر نوجوانان از برخی جنبه ها به طور شگفت انگیزی رشد نیافته به نظر می رسد. به گفته الکانید، چنین رفتاری از بی تجربگی نوجوانان در تفکر به شیوه عملیات صوری ناشی می شود. این شیوه جدید تفکر که موجب دگرگونی بنیادین در دیدگاه آنان نسبت به خودشان و دنیای پیرامون می شود، برای آن ها به همان اندازه تغییر شکل بدنشان ناآشناست و گاهی احساس می کنند که نمی توانند آن را به کار گیرند. به نظر الکانید این رشد نیافتگی حداقل در شش ویژگی تجلی می یابد: آرمان گرایی و ایرادگیری، جروبخت کردن، مردد بودن، ریاکاری ظاهری، حساسیت به خود (تماشاچی خیالی)، استثنایی بودن و عدم آسیب پذیری (افسانه شخصی)

منبع اصلی: روان شناسی رشد و تحول انسان، دایان ای. پاپالیا، ترجمه داود عرب قهستانی

منبع روان آموز: روان شناسی رشد روان آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۸۲- گزینه ۳

مبحث: نظریه اریکسون، مراحل روانی-اجتماعی

نه (وقتی کودک به استقلال می‌رسد حرکات تکان دادن سر و استفاده از کلمه نه مشاهده می‌شود).

منبع اصلی: روان‌شناسی ژنتیک ۲، محمود منصور و پریخ دادستان

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی رشد روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۸۶ - گزینه ۲

مبحث: رشد هیجانی اجتماعی میان‌سالی، هویت

پاسخ تشریحی: سوزان کراس ویتبورن در الگوی فرایند هویت، سه سبک هویت درون‌ساز، برون‌ساز و متوازن را مطرح کرده است. به گفته ویتبورن، نحوه برخورد افراد با تغییرات جسمانی، روانی و هیجانی مربوط به آغاز پیری شبیه به نحوه برخوردشان با سایر تجربی است که طرح‌واره هویت را به چالش می‌طلبد. افراد درون‌ساز سعی می‌کنند به هر قیمت خودانگاره جوان خود را حفظ کنند. افراد برون‌ساز (احتمالاً پیش از موعد) پیری را می‌پذیرند و ممکن است دائماً به نشانه‌های پیری و بیماری فکر کنند. افزایش گرایش به تزریق بوتاکس به منظور صاف کردن چین و چروک صورت می‌تواند مبین سبک هویتی برون‌ساز باشد که با علائم پیری اشتغال ذهنی دارند. افراد برخورداری از سبک هویتی متوازن، در مواجهه با تغییراتی که در حال وقوع است برخوردی واقع‌بینانه نشان می‌دهند و درصدد کنترل تغییرات قابل کنترل و پذیرش تغییرات غیرقابل کنترل برمی‌آیند.

منبع اصلی: روان‌شناسی رشد و تحول انسان، دایان ای. پاپالیا، ترجمه داود عرب قهستانی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی رشد روان‌آموز

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۸۷ - گزینه ۲

مبحث: نظریه یادگیری - اجتماعی بندورا و نظریه یادگیری اسکینر

پاسخ تشریحی: گزینه ۱) الگوبرداری انتزاعی از مفاهیم مطرح‌شده توسط بندورا است. یعنی کودک اصول و قوانین کلی زیربنایی رفتارهای خاص را استخراج می‌کند و سپس از این قوانین برای تولید رفتارهای کاملاً جدید استفاده می‌کند.

گزینه ۲) آموزش برنامه‌ای مفهومی در نظریه یادگیری اسکینر است. آموزش برنامه‌ای شامل چند اصل اساسی یادگیری است مثل گام‌های کوچک، مشارکت فعال یادگیرنده و بازخورد فوری

گزینه ۳) تقویت جانشینی توسط بندورا مطرح شده است، یعنی عملکرد فرد تحت تأثیر پیامدهایی که شخص شاهد وقوع آن‌ها برای الگو است قرار می‌گیرد. گزینه ۴) ارزیابی خودکارآمدی توسط بندورا مطرح شده است. هنگامی که ما رفتارمان را نظم می‌بخشیم به مشاهده عمل خود می‌پردازیم و پیامدهای عملکردمان را بر حسب معیارها و اهدافمان ارزیابی می‌کنیم و براساس توانایی‌های کلی خود به نتیجه‌گیری درباره خود می‌رسیم. این قضاوت‌های

ایجاد امنیت درونی در آن‌ها خواهد شد.

توضیح در زمینه گزینه ۲: در نظریه ماهر می‌خوانیم که اگرچه نوزاد به مادری پاسخ‌گو نیاز دارد اما به مادری کاملاً راضی‌کننده نیاز ندارد. این امر مشابه مفهوم (مادر به اندازه کافی خوب) در نظریه وینی‌کات است. مشابه این امر در نظریه اریکسون هم مطرح شده است که می‌گوید نوزاد باید میزان مناسبی از بی‌اعتمادی را نیز تجربه کند و اگر فقط اعتماد را تجربه کند نازپرورده خواهد شد.

منبع اصلی: نظریه‌های رشد، ویلیام کرین، ترجمه غلامرضا خوی‌نژاد و علی‌رضا رجایی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی رشد روان‌آموز

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۸۴ - گزینه ۴

مبحث: رشد شناختی در اوایل کودکی، رویکرد آموزشی ویگوتسکی

پاسخ تشریحی: باربارا راگف اصطلاح مشارکت هدایت شده یا مشارکت توأم با رهنمود (guided participation) را مطرح کرده است. مفهوم مشارکت توأم با رهنمود برگرفته از مفهوم حیطه تقریبی رشد ویگوتسکی و دیدگاه او در مورد یادگیری، به عنوان یک فرایند مشارکتی است. مشارکت توأم با رهنمود به تعامل‌های دوجانبه با بزرگسالان گفته می‌شود که به سازمان‌دهی فعالیت‌های کودکان و نزدیک ساختن درک آن‌ها به درک افراد بزرگسال کمک می‌کند. مشارکت توأم با رهنمود، اغلب در بازی‌های گروهی و فعالیت‌های عادی و روزمره‌ای رخ می‌دهد که در آن‌ها کودکان به‌طور غیررسمی مهارت‌ها، دانش‌ها و ارزش‌هایی را یاد می‌گیرند که در فرهنگشان با ارزش تلقی می‌شود.

منبع اصلی: روان‌شناسی رشد و تحول انسان، دایان ای. پاپالیا، ترجمه داود عرب قهستانی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی رشد روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۸۵ - گزینه ۳

مبحث: نظریه اشپیتز، مراحل تحول رابطه موضوعی

پاسخ تشریحی: اشپیتز مراحل را برای تحول رابطه موضوعی ذکر کرده است. در نظریه اشپیتز، سازمانگر روانی فرایندهای روانی هستند که طی تحول شکل می‌گیرند. نشانگر، رفتارهای خاصی است که آشکارکننده سازمانگرهای روانی است. سازمانگرها و نشانگرهای روانی طی تحول به ترتیب به شکل زیر است: سازمانگر اول: ادراک دیداری چهره انسان، نشانگر اول: لبخند (وقتی کودک چهره انسان را درک می‌کند به آن لبخند می‌زند).

سازمانگر دوم: شناخت چهره مادر، نشانگر دوم: اضطراب غریبه (وقتی کودک چهره مادر را شناسایی می‌کند، ترس از غریبه نشان می‌دهد).

سازمانگر سوم: رسیدن به استقلال، نشانگرهای سوم: تکان دادن سر، کلمه

کلی ارزیابی خودکارآمدی نامیده می‌شوند.

منبع اصلی: نظریه‌های رشد، ویلیام کرین، ترجمه غلامرضا خوی‌نژاد و علی‌رضا رجایی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی رشد روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۸۸- گزینه ۴

مبحث: نظریه بالبی، مراحل دل‌بستگی

پاسخ تشریحی: مراحل ایجاد دل‌بستگی به ترتیب عبارت‌اند از: پاسخ دهی نامتمایز به انسان‌ها، تمرکز بر آشنایان، دل‌بستگی شدید و نزدیکی جویی فعال، رفتار مشارکتی. مرحله سوم در فاصله شش ماهگی تا سه سالگی قرار دارد که طی آن دل‌بستگی نوزاد به شخص خاص، روزه‌روز شدیدتر و اختصاصی‌تر می‌شود. آنچه در این مرحله بیش از هر چیزی بارز است اضطراب جدایی است. منحصر شدن دل‌بستگی کودک به یک والد تقریباً در ۷ یا ۸ ماهگی نمایان می‌شود که کودک ترس از غریبه را نشان می‌دهد.

منبع اصلی: نظریه‌های رشد، ویلیام کرین، ترجمه غلامرضا خوی‌نژاد و علی‌رضا رجایی

روان‌آموز: روان‌شناسی رشد روان‌آموز

سطح سؤال: آسان

سؤال ۸۹- گزینه ۱

مبحث: نظریه زیستی-بوم‌شناختی برنر

پاسخ تشریحی: کرونوسیستم به اثرات زمان بر دیگر نظام‌های رشد و تحول اطلاق می‌شود. یعنی اینکه دنیای پیرامون هر فرد تا چه حد پایدار یا متغیر است. تغییراتی که در ترکیب خانواده پیش می‌آیند یا تغییر در محل زندگی یا شغل والدین و نیز رویدادهای عمده‌تری مانند: جنگ، چرخه‌های اقتصادی یا موج مهاجرت، در این نظام جای می‌گیرند. تغییراتی که در الگوهای خانواده روی می‌دهند. (مانند افزایش تعداد مادران شاغل در کشورهای صنعتی غرب یا کاهش تعداد خانواده‌های گسترده در کشورهای در حال توسعه)، از جمله عوامل کرونوسیستم هستند.

منبع اصلی: روان‌شناسی رشد و تحول انسان، دایان ای. پاپالیا، ترجمه داود عرب قهستانی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی رشد روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۹۰- گزینه ۳

مبحث: نظریه پیاژه، مراحل رشد شناختی

پاسخ تشریحی: در مرحله ۳ حسی-حرکتی (دومین واکنش‌های دوری)، نوزاد عمل واحدی را انجام می‌دهد تا به نتیجه واحدی برسد. در مرحله ۴ (هماهنگی طرح‌واره‌های ثانویه) دو عمل مجزا را برای به دست آوردن یک نتیجه واحد انجام می‌دهد. در مرحله ۵ (سومین واکنش‌های دوری) آن‌ها اعمال متفاوتی

را برای دستیابی به نتایج متفاوت تجربه می‌کنند.

منبع اصلی: نظریه‌های رشد، ویلیام کرین، ترجمه غلامرضا خوی‌نژاد و علی‌رضا رجایی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی رشد روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۹۱- گزینه ۱

مبحث: رشد شناختی، نظریه هوش سه‌وجهی استرنبرگ

پاسخ تشریحی: نظریه سه‌وجهی هوش استرنبرگ سه‌عنصر یا جنبه از هوش را دربرمی‌گیرد که عبارت‌اند از مؤلفه‌ای، تجربه‌ای، زمینه‌ای. (در کتاب‌های دیگر همچون لورابک این‌طور ترجمه شده است: تحلیلی یا اجزایی، خلاق یا تجربی، عملی یا موقعیتی. اگر معنای هر هوش را بدانید نیازی به حفظ کردن ترجمه‌های مختلف نیست.)

عنصر مؤلفه‌ای: بُعد تحلیلی هوش را دربرمی‌گیرد؛ این بعد تعیین می‌کند که افراد در پردازش اطلاعات تا چه حد کارایی دارند. این عنصر به افراد می‌گوید که چگونه مسائل را حل کنند، چگونه راه‌حل‌ها را مورد بازبینی قرار دهند، و چگونه نتایج را ارزیابی نمایند.

عنصر تجربه‌ای: حاکی از بینش یا خلاقیت است؛ این عنصر تعیین می‌کند که افراد چگونه با تکالیف آشنا یا جدید برخورد می‌کنند. این عنصر افراد را قادر می‌سازد که اطلاعات جدید را با آنچه از پیش می‌دانند مقایسه کنند و برای پیوند دادن واقعیت‌ها به یکدیگر راه‌های نوینی را مطرح سازند یا به عبارت دیگر مبتکرانه و خلاقانه فکر کنند.

عنصر زمینه‌ای: جنبه عملی دارد و تعیین می‌کند که افراد چگونه با محیط پیرامون خود برخورد می‌کنند. این جنبه به مثابه توانایی ارزیابی یک موقعیت و تصمیم‌گیری درباره عملی است که باید انجام گیرد، یعنی سازگاری با آن، تغییر دادن آن یا خارج شدن از آن.

منبع اصلی: روان‌شناسی رشد و تحول انسان، دایان ای. پاپالیا، ترجمه داود عرب قهستانی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی رشد روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۹۲- گزینه ۴

مبحث: رشد هیجانی اجتماعی اوایل کودکی، روابط با همسالان

پاسخ تشریحی: میلرد بی. پارتن در مطالعه‌ای کلاسیک شش نوع بازی اولیه، که از لحاظ میزان اجتماعی بودن با یکدیگر تفاوت داشتند را شناسایی کرد: بازی بی‌هدف، رفتار تماشاچی، بازی مستقل تنها، بازی موازی، بازی ارتباطی و بازی جمعی. او پی برد که با بزرگ‌تر شدن کودکان بازی آن‌ها اجتماعی‌تر می‌شود، یعنی میزان تعامل و همکاری در آن افزایش می‌یابد. کودکان در ابتدا تنها بازی می‌کنند، سپس در کنار کودکان دیگر، و سرانجام باهم بازی می‌کنند.

منبع اصلی: روان‌شناسی رشد و تحول انسان، دایان ای. پاپالیا، ترجمه داود

سؤال ۹۳- گزینه ۴

مبحث: فلسفه تربیتی مונته سوری

پاسخ تشریحی: اگرچه علایق مונته سوری بیشتر عملی بود تا نظری، ولی او جهت گیری نظری مشخصی را برگزید که بیشتر مدیون روسو بود. او اعتقاد داشت این تصور که ما می توانیم کودکان خود را به هر نحو که به بخواهیم بار بیاوریم، اشتباه است، زیرا کودکان تحت تأثیر نیروهای وابسته به رشد نیز چیزهایی یاد می گیرند. او همچون روسو بر این باور بود که کودکان کاملاً متفاوت از بزرگ سالان فکر می کنند و یاد می گیرند.

منبع اصلی: نظریه های رشد، ویلیام کرین، ترجمه غلامرضا خوی نژاد و علی رضا رجایی

منبع روان آموز: روان شناسی رشد روان آموز

سطح سؤال: آسان

سؤال ۹۴- گزینه ۲

مبحث: رشد شناختی، تفاوت های فردی در رشد ذهنی

پاسخ تشریحی: نظریه اجتماعی- فرهنگی توسط ویگوتسکی مطرح شده است. به گفته ویگوتسکی، هوش در اثر تعامل کودک و محیط رشد می کند و هدف ارزیابی ها باید ثبت و هدایت این فرایند جاری باشد. آزمودن پویا (dynamic testing) براساس مفهوم حیطه تقریبی رشد ویگوتسکی مطرح شده است. حیطه تقریبی رشد یعنی فاصله بین سطح رشد فعلی که به وسیله حل مسئله مستقل تبیین می شود و سطح رشد بالقوه کودک که با راهنمایی بزرگ سالان حاصل می شود. آزمون های پویا جایگزینی برای آزمون های ثابت سنتی (که توانایی های کودک را در یک لحظه مشخص اندازه گیری می کنند) به شمار می روند. آزمون های پویا برخلاف آزمون های ثابت، توانایی های بالقوه را از طریق ارائه پرسش ها، مثال ها و توضیحات رهنمودی که ممکن است به کودکان کمک کنند تا در یک تکلیف مهارت به دست آورد، اندازه گیری می کنند.

منبع اصلی: روان شناسی رشد و تحول انسان، دایان ای. پاپالیا، ترجمه داود عرب قهستانی

منبع روان آموز: روان شناسی رشد روان آموز

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۹۵- گزینه ۱

مبحث: نظریه پیازه، ساخت چهار مقوله حسی- حرکتی

پاسخ تشریحی: تشکیل میدان فضایی در مراحل حسی- حرکتی به ترتیب زیر رخ می دهد: مرحله اول و دوم: گروه های عملی، مرحله سوم: گروه های فاعلی، مرحله چهارم: حالت برزخی بین مرحله سوم و پنجم، مرحله پنجم: گروه های

فصل ۱۱ آزمون جامع اول

عینی، مرحله ششم: گروه های تجسمی. در مرحله سوم: هماهنگی دیدن و گرفتن، هماهنگی فضاهای مجزا یا گروه های عملی را به دنبال دارد و منجر به تشکیل گروه های فاعلی می شود. کودک می تواند عمل خود را به عینیت برساند و آن را از بیرون ادراک کند، اما شیء متحرک هنوز به اندازه کافی عینیت نیافته است. (مثلاً دستش را برای جست و جوی یک شیء دراز می کند، از حرکت دستش ادراکی دارد اما از حرکت شیء ادراکی ندارد.)

منبع اصلی: روان شناسی ژنتیک ۲، محمود منصور و پریخ دادستان

منبع روان آموز: روان شناسی رشد روان آموز

سطح سؤال: خیلی دشوار

● روان شناسی بالینی

سؤال ۹۶- گزینه ۳

مبحث: درمان فراشناختی، مقایسه درمان شناختی و فراشناختی

پاسخ تشریحی: فرض بنیادی درمان های شناختی رفتاری مانند بک و الیس آن است که اختلال یا سوگیری در تفکر موجب اختلال روان شناختی می شود. آن ها بر نقش محوری باورهای ناکارآمد تأکید دارند. درمان فراشناختی به عنوان یک اصل کلی با این دیدگاه موافق است و همین امر آن را در زمره درمان های شناختی قرار می دهد. ولی فرق آن در توجه به سبک خاص تفکر و انواع باورهایی است که نظریه های دیگر به عنوان علت اختلال روان شناختی بر آن تأکید نمی کنند. درمان های شناختی- رفتاری درمان های محتوایمدار هستند که در آن محتوای افکار و باورهای فرد به چالش کشیده می شود. اما درمان فراشناختی یک درمان فرایندمدار است که تمرکز آن بر فرایندهای شناختی است. بنابراین، درمان فراشناختی به بررسی و واقعیت سنجی افکار و باورهای شخص نمی پردازد، بلکه آن ها را فرآورده های فرایند تفکر می داند و بر تغییر نحوه پاسخ دهی فرد به این باورها و فرایندهای شناختی و فراشناختی که باعث شکل گیری آن ها شده تمرکز می کند. هدف در این درمان تغییر مؤلفه های سندروم شناختی- توجهی و باورهای فراشناختی است، نه محتوای فکر. سندروم شناختی- توجهی شامل چهار مؤلفه است: نگرانی، نشخوار فکری، پایش تهدید، راهبردهای مقابله نامناسب.

در رویکرد شناختی، مدل ABC به ترتیب به رویداد فعال کننده (A)، طرحواره یا باور غیرمنطقی (B)، پیامدهای هیجانی و رفتاری (C) اشاره دارد. درمان فراشناختی این مدل را مورد تجدیدنظر قرار داده است که به مدل AMC معروف است. در این مدل عامل پیشاینده (A) یک رویداد شناختی درونی است، نه یک موقعیت خاص. مؤلفه M نیز به معنای باورهای فراشناختی و سندروم شناختی- توجهی است که باورها (B) تحت تأثیر آن ها هستند.

منبع اصلی: راهنمای عملی درمان فراشناختی اضطراب و افسردگی، آدریان ولز، ترجمه شهرام محمدخانی

منبع روان آموز: روان شناسی بالینی روان آموز

سطح سؤال: متوسط

این شاخص میزان کوشش آزمودنی را برای ساختن پاسخ چالش‌انگیز که به درجه بالایی از سازمان‌دهی نیاز دارد (W)، به جای انتخاب حوزه‌ای که به آسانی و با کوشش کمتر ادراک می‌شود (D, Dd) مقایسه می‌کند.

منبع اصلی: راهنمای سنجش روانی، جلد دوم، گری گراث مارنات و ا. جردن رایت، ترجمه حسن پاشا شریفی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی بالینی روان‌آموز

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۱۰۰- گزینه ۲

مبحث: مقیاس هوش وکسلر، سنجش آسیب مغزی

پاسخ تشریحی: وکسلر قصد داشت با استفاده از زیرآزمون‌های حساس به اختلال‌های عصبی، آسیب مغزی را تشخیص دهد و براین اساس زیرآزمون‌های پایا و ناپایا را جدا کرد. زیرآزمون‌های پایا (مقاوم به آسیب مغزی) عبارت‌اند از: اطلاعات عمومی، خزانه لغات، الحاق قطعات، تکمیل تصاویر. زیرآزمون‌های ناپایا (حساس به آسیب مغزی) عبارت‌اند از فراخنای ارقام، شباهت‌ها، طراحی مکعب‌ها. طراحی مکعب‌ها نسبت به آسیب مغز به‌ویژه جراحات‌های لوب آهیانه حساسیت زیادی دارد.

منبع اصلی: راهنمای سنجش روانی، جلد اول، گری گراث مارنات و ا. جردن رایت، ترجمه حسن پاشا شریفی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی بالینی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۰۱- گزینه ۲

مبحث: درمان وجودی

پاسخ تشریحی: هدف نهایی روان‌درمانگری وجودی، رسیدن شخص به نقطه‌ای است که آگاهی و تصمیم‌سازی او مسئولانه باشد. شخص از طریق درمان یاد می‌گیرد مسئولیت تصمیماتش را بپذیرد و اضطراب هنگام حرکت به سوی تغییر را تحمل کند. این امر مستلزم اعتماد کردن به خود و پذیرش چیزهایی در زندگی است که تغییرناپذیر یا اجتناب‌ناپذیرند. باید تصمیم بگیریم و عمل کنیم و مسئولیت آن را بپذیریم درحالی‌که هر بار به نتیجه آن اطمینان نداریم و همواره در معرض عدم قطعیت هستیم. شخص ممکن است وضع موجود را انتخاب کند که معرف عدم تغییر و تعهد به گذشته است، یا می‌تواند به آینده بپیوندد که او را به سمت آینده همراه با اضطراب سوق می‌دهد.

منبع اصلی: نظریه‌های روان‌درمانی، جیمز اُ پروچاسکا و جان سی نورکراس، ترجمه یحیی سیدمحمدی

ترجمه یحیی سیدمحمدی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی بالینی روان‌آموز

سطح سؤال: آسان

سؤال ۱۰۲- گزینه ۳

مبحث: مصاحبه سنجشی، نقش‌های مصاحبه‌گر و بیمار

سؤال ۹۷- گزینه ۴

مبحث: درمان روان‌کاوی، ساختار شخصیت

پاسخ تشریحی: فروید شخصیت را متشکل از سه ساخت بنیادی می‌داند: اید، ایگو و سوپرایگو. تمام اید ناهشیار است اما تمام ناهشیار اید نیست و شامل سوپرایگو و ایگو نیز هست. (کوه یخ را به یاد بیاورید.) اید شامل تمایلات غریزی است که منبع اصلی انرژی روانی است و باقی اجزای شخصیت یعنی ایگو و سوپرایگو انرژی‌شان را از اید می‌گیرند. اید پیرو اصل لذت است و به دنبال ارضای تمام تمایلات و پایین نگه داشتن تنش است. در این جهت از فرایند فکری اولیه استفاده می‌کند که شامل مصرف فوری انرژی برای کاهش تنش است. این فرایند غیرمنطقی، بی‌زمان، شامل: جابه‌جایی، نمادین و شامل محتوای آشکار و پنهان است. نمونه آن رؤیا دیدن است. اما فرایند اولیه نمی‌تواند ارضای واقعی را تأمین کند بنابراین فرایند ثانویه فکری با ایجاد ایگو شکل می‌گیرد. ایگو با استفاده از اصل واقعیت تلاش می‌کند ارضای تمایلات را به موضوع و مسیر مناسب موکول کند. پس از آن سوپرایگو از ایگو ساخته می‌شود که شامل وجدان و ایگوی آرمانی است. وظیفه آن ممانعت از تکانه‌های نامقبول اید و فشار به اید برای تحقق اهداف اخلاقی است.

منبع اصلی: نظریه‌های روان‌درمانی، جیمز اُ پروچاسکا و جان سی نورکراس، ترجمه یحیی سیدمحمدی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی بالینی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۹۸- گزینه ۲

مبحث: درمان روان‌پویشی، روان‌درمانی مبتنی بر روان‌کاوی

پاسخ تشریحی: تأسیس روان‌درمانی مبتنی بر روان‌کاوی را معمولاً به فرانز الکساندر و همکارانش نسبت می‌دهند. در این رویکرد درمانگران به جای اینکه مراجع را با روان‌کاوی متعارف انطباق دهند، شروع به طراحی نوعی درمان روان‌کاوی می‌کنند که متناسب با نیازهای مراجع است. درمان مبتنی بر روان‌کاوی با پیروی از اصل انعطاف‌پذیری بسیار فردی شده است. روان‌رنجوری‌های مزمن و اختلالات شخصیت به روان‌کاوی کلاسیک نیاز دارند اما این بیماران در اقلیت هستند. بیشتر بیماران را موارد مزمن خفیف و روان‌رنجوری‌های حاد (فروپاشی دفاع‌ها در برابر استرس موقعیتی) تشکیل می‌دهند و می‌توان آن‌ها را با جلسات کمتری درمان کرد.

منبع اصلی: نظریه‌های روان‌درمانی، جیمز اُ پروچاسکا و جان سی نورکراس، ترجمه یحیی سیدمحمدی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی بالینی روان‌آموز

سطح سؤال: آسان

سؤال ۹۹- گزینه ۱

مبحث: آزمون رورشاخ، فرمول‌های کمی رورشاخ

پاسخ تشریحی: شاخص صرفه‌جویی نسبت پاسخ‌های کلی به جزئی است

سؤال ۱۰۵ - گزینه ۳

مبحث: درمان‌های رفتاری، مدیریت وابستگی

پاسخ تشریحی: مدیریت وابستگی بر شرطی‌سازی کنشگر یا عامل اسکینر تمرکز دارد و به تغییر وابستگی‌هایی می‌پردازد که رفتار را کنترل می‌کنند. براساس شرطی‌سازی کنشگر، رفتار سازگارانه یا ناسازگارانه عمدتاً با پیامدهایش کنترل می‌شود. انواع روش‌های مدیریت وابستگی عبارت‌اند از:

کنترل نهادی، کنترل شخصی، کنترل دوجانبه یا قرارداد وابستگی، کنترل درمانگر، کنترل آزاردهنده. کنترل نهادی در مواردی مثل تغییر وابستگی‌ها در نهادها توسط مدیران به کار می‌رود مثل: روش اقتصاد ژتونی (token economies) در بیمارستان. در روش اقتصاد ژتونی، ژتون تقویت‌کننده نمادین است (مثل: یک کوپن) که به عنوان پاداش یک رفتار به بیمار داده می‌شود و او می‌تواند آن را با تقویت مستقیم یا پشتیبان (مثل مواد غذایی) مبادله کند.

منبع اصلی: نظریه‌های روان‌درمانی، جیمز اُپروچاسکا و جان سی نورکراس، ترجمه یحیی سیدمحمدی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی بالینی روان‌آموز

سطح سؤال: آسان

سؤال ۱۰۶ - گزینه ۲

مبحث: درمان فردمدار، مصاحبه انگیزشی

پاسخ تشریحی: مصاحبه انگیزشی، رویکرد فردمدار رهنمودی است که به وسیله کمک به مراجعان برای اینکه تردید خود را کاوش و برطرف کنند، انگیزش درونی تغییر کردن را افزایش می‌دهد. این رویکرد عناصری از شیوه فردمدار (صمیمیت، همدلی، رابطه برابری طلب)، و روش فردمدار (سؤال‌های اساسی، گوش‌دادن انعکاسی) را ترکیب می‌کند. قوی‌ترین حمایت برای اثربخشی مصاحبه انگیزشی، در زمینه‌ای است که در آغاز برای آن ابداع شد: سوء مصرف مواد در بزرگسالان و نوجوانان.

منبع اصلی: نظریه‌های روان‌درمانی، جیمز اُپروچاسکا و جان سی نورکراس، ترجمه یحیی سیدمحمدی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی بالینی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۰۷ - گزینه ۲

مبحث: درمان‌های سیستمی، درمان سیستم‌های خانواده بوئن

پاسخ تشریحی: از نظر بوئن در درمان سیستم‌های خانواده، اختلال هیجانی زمانی ایجاد می‌شود که افراد به تمایز خود دست نیافته و قادر نباشند خود را به طور مناسبی از خانواده اصلی متمایز کنند. تمایز خود توانایی کنترل هیجانی خود و در عین حال ماندن در شرایط هیجانی شدید خانواده است و نشان می‌دهد که فرد تا چه اندازه درباره مسائل هیجانی خانواده تفکر واقع بینانه دارد.

پاسخ تشریحی: رابطه وقتی ایجاد می‌شود که مصاحبه‌گر نقش‌های خود را برحسب نقش بیمار و نیاز وی هماهنگ و متعادل کند. وقتی بیمار شکایت دارد یا درباره با اهدافش دچار سوگیری یا ابهام شده است نقش شنونده اتخاذ کنید. وقتی بیمار درباره شرایط خود فاقد اطلاعات است نقش متخصص را ایفا کنید. وقتی بیمار تصمیمات منطقی گرفته ولی در انجام آن‌ها درنگ دارد نقش توصیه‌دهنده ایفا کنید.

منبع اصلی: اصول مصاحبه بالینی براساس DSM-5، اکهارد اوتمر و زیگلیند اوتمر، ترجمه مهدی نصر اصفهانی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی بالینی روان‌آموز

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۱۰۳ - گزینه ۴

مبحث: سنجش، انواع اعتبار

پاسخ تشریحی: اعتبار محتوا یعنی میزان اندازه‌گیری جنبه‌های مختلف متغیر یا سازه توسط ابزار سنجش. در جریان نخستین مرحله ساخت هر نوع آزمون، سازندگان ابتدا باید اعتبار محتوایی را در نظر داشته باشند. اعتبار محتوایی تا اندازه‌ای با اعتبار صوری (face validity) ارتباط دارد اما مترادف نیستند. اعتبار محتوایی به داوری متخصصان مربوط است، درحالی‌که اعتبار صوری به داوری آزمایش‌شوندگان بستگی دارد. موضوع اصلی در اعتبار صوری برقراری رابطه با آزمودنی در جریان اجرای آزمون است (مثال: برای مکانیک‌ها از مسائل مرتبط با ماشین‌آلات استفاده می‌شود).

منبع اصلی: راهنمای سنجش روانی، جلد اول، گری گراث مارنات و ا. جردن رایت، ترجمه حسن پاشا شریفی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی بالینی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۰۴ - گزینه ۲

مبحث: واقعیت درمانی

پاسخ تشریحی: واقعیت درمانی گلاسر ترکیبی از فلسفه وجودی و روش‌های رفتاری است. واقعیت درمانی بر فقدان مسئولیت متمرکز است. واقعیت درمانگران از مراجعان می‌خواهند زندگی خود را انتخاب کنند و مسئولیت انتخاب‌های خود را بپذیرند. انتخاب فرایند اصلی تغییر است. تغییر درمانی حاصل انتخاب مسئولانه مبتنی بر آگاهی فرد از آسیبی است که ایجاد کرده است. وقتی مراجع تصمیم می‌گیرد رفتار غیر مسئولانه خود را تغییر دهد، درمانگر آماده کمک به او برای طراحی برنامه‌های خاص جهت تغییر رفتارهای خاص است.

منبع اصلی: نظریه‌های روان‌درمانی، جیمز اُپروچاسکا و جان سی نورکراس، ترجمه یحیی سیدمحمدی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی بالینی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

هیجانی یا رفتاری انجام می‌شود. یکی از ابعاد آن بررسی توجه و تمرکز است. سری اعداد هفت (شمردن مستقیم اعداد با هر بار افزودن عدد هفت) برای سنجش تمرکز و حواس‌پرتی استفاده می‌شود. افرادی که اشتغال ذهنی و اضطراب دارند در شمارش سری اعداد هفت و در تکرار مستقیم اعداد و به‌ویژه تکرار وارونه اعداد مشکل دارند.

منبع اصلی: روان‌شناسی بالینی فیرس، تیموتی جی. ترال، ترجمه مهرداد فیروزبخت

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی بالینی روان‌آموز

سطح سؤال: آسان

سؤال ۱۱۰- گزینه ۳

مبحث: سنجش، انواع پایایی

پاسخ تشریحی: پایایی بازآزمایی به معنی سازواری نمرات یا تشخیص‌ها در طی زمان است. پایایی بازآزمایی را باید در بافت و چهارچوب ماهیت متغیر (کوتاه یا گذرا بودن سندروم در برابر صفت شخصیتی بودن و بلندمدتی آن) تفسیر کرد. پایایی بازآزمایی فقط زمانی مناسب است که متغیر مورد اندازه‌گیری از ثبات نسبی برخوردار باشد. از آنجا که خلق افسرده یک متغیر باثبات نیست، ممکن است شخص چند ماه بعد بهبود یافته باشد. پایایی بازآزمایی برای سنجش آن مناسب نیست. سایر گزینه‌ها به صفات شخصیتی و همچنین توانایی‌های عقلی اشاره دارند که از ثبات بیشتری برخوردار هستند و پایایی بازآزمایی برای آن‌ها مناسب است.

منبع اصلی: روان‌شناسی بالینی فیرس، تیموتی جی. ترال، ترجمه مهرداد فیروزبخت

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی بالینی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۱۱- گزینه ۳

مبحث: رویکرد رفتاری، انواع تقویت

پاسخ تشریحی: حذف کردن یک محرک ناخوشایند از یک موقعیت، احتمال این که رفتار قبل از آن محرک افزایش یابد را افزایش می‌دهد. این حذف کردن به تقویت منفی منجر می‌شود. کاهش یا اجتناب از صداها، بلند، شوک‌های الکتریکی و دردهای ناشی از گرسنگی خاصیت تقویت‌کنندگی منفی دارند زیرا رفتاری را که درست قبل از آن‌ها روی داده است قوی‌تر می‌کنند. تفاوت تقویت منفی با تقویت مثبت در این است که در تقویت منفی یک محرک ناخوشایند باید از رویداد حذف شود. درحالی‌که در تقویت مثبت یک محرک خوشایند به رویداد اضافه می‌شود. تعداد محرک‌های ناخوشایند تقریباً نامحدود است و از میان برداشتن آن‌ها ممکن است خاصیت تقویت‌کنندگی منفی داشته باشد. برای مثال: اضطراب معمولاً یک محرک ناخوشایند است و هر رفتاری که از آن کم کند، تقویت‌کننده است. این رفتارها ممکن است شامل این‌ها باشد: ورزش کردن، واپس‌رانی خاطرات ناخوشایند، بهانه

منبع اصلی: نظریه‌های روان‌درمانی، جیمز اُ پروچاسکا و جان سی نورکراس، ترجمه یحیی سیدمحمدی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی بالینی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۰۸- گزینه ۳

مبحث: درمان شناختی، تکنیک‌های شناختی

پاسخ تشریحی: برخی از تکنیک‌های شناخت درمانی

مقوله‌بندی تحریف شناختی: افکار تحریف‌شده که به‌طور مداوم و به یک سبک و سیاق به ذهن متبادر می‌شوند. (مثل نتیجه‌گیری شتاب‌زده یا برچسب‌زدن) الگوهای فکری متداول افراد افسرده و مضطرب به‌شمار می‌روند. هیجان‌های ناخوشایند اغلب با تحریف‌ها یا سوگیری‌های تفکر همراه هستند. افکار خودآیند با عاطفه منفی یا رفتار ناکارآمد گره خورده‌اند و درنگ اول موجه به نظر می‌رسند. درمانگر تحریف‌های شناختی را به مراجع معرفی کرده و از او می‌خواهد افکار خود را آنالیز و طبق لیست تحریف‌های شناختی آن‌ها را مقوله‌بندی کند.

جست‌وجوی نوسان در یک باور خاص: به‌منظور فاصله گرفتن از یک باور، اغلب لازم است که بدانیم حتی در شرایط فعلی نیز شدت یا اعتبار باورهایمان تغییر می‌کند. برخی از بیماران ممکن است فکر کنند که باورهایشان قطعی و غیرقابل‌تغییرند. یکی از راه‌حل‌های مفید، ارزشیابی مستقیم درمانگر از نوسان‌پذیری باور است و رابطه نزدیک با درجه‌بندی هیجان دارد.

حدس زدن فکر: گاهی اوقات شدت هیجان‌های بیماران به قدری زیاد است که نمی‌توانند به‌سادگی فکر منفی پیش‌آیند احساس و هیجان خود را بشناسند. یک به درمانگران پیشنهاد می‌کند که برخی از فکرهای احتمالی بیمار را حدس بزنند تا بیمار بتواند از بین آن‌ها، فکر احتمال خود را تشخیص دهد. درجه‌بندی هیجان و افکار: ما ممکن است هیجان‌ها و باورهای متفاوتی درباره یک حادثه داشته باشیم. نکته مهم این است که درباره یک حادثه، چقدر احساس بدی داریم و همچنین چقدر به فکرمان درباره این حادثه، اعتقاد داریم. از آنجا که بسیاری از افرادی که دچار ناراحتی، خشم یا اضطراب می‌شوند، اغلب در بازنگری افکار یا هیجان‌های خودشان، دقت لازم را به خرج نمی‌دهند و نمی‌توانند آن‌ها را از هم تفکیک کنند، بنابراین آموزش چگونگی تفکیک و تمایز شدت هیجان‌ها، مفید و مثمر ثمر خواهد بود.

منبع اصلی: تکنیک‌های شناخت درمانی، رابرت لی‌هی، ترجمه حسن حمیدپور و زهرا اندوز

منبع روان‌آموز: -

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۱۰۹- گزینه ۱

مبحث: مصاحبه سنجشی، مصاحبه وضعیت روانی

پاسخ تشریحی: معاینه وضعیت روانی برای سنجش مشکلات شناختی،

سؤال ۱۱۴ - گزینه ۲

مبحث: مصاحبه سنجشی، انواع سؤال

پاسخ تشریحی: روش محدود کردن: روانشناس پرسشی را نزدیک به آن چه که قصد پرسش آن را داشته است، مطرح می کند و سپس به تدریج به پرسش مورد نظر می رسد.

روش پیش روی: هدف این است که بتوان از یک موضوع معمولی به مطلب خصوصی و محرمانه ای دست یافت؛ درحالی که در روش محدود کردن، فقط رفتن از کلیات به جزئیات است.

روش لفافه: استفاده از این روش به منظور این که مقصود روانشناس از نظر بیمار پنهان بماند.

روش هدایت کننده: گاهی روانشناس به جای طرح پرسش به طور مستقیم، سعی می کند از مصاحبه شونده مطلبی بپرسد که او را در جواب دادن به آن راهنمایی کند.

روش به تأخیر افتاده: گاهی با مطالبی که بیمار بیان می کند، در ذهن روانشناس پرسش هایی ایجاد می شود که میل دارد آن ها را از بیمار بپرسد اما متوجه می شود که بیمار درباره بعضی مطالب توضیح کافی نمی دهد و یا از تشریح بیشتر آن ها امتناع می کند؛ در این صورت روانشناس، پرسش های خود را برای موقع مناسبی به تأخیر می اندازد.

برون فکنی: مصاحبه شونده در مورد رفتار خود و دیگران نظراتی ابراز می کند، ولی روانشناس می خواهد به وضوح بداند که بیمار در مورد شخصیت خود و افراد جامعه چه عقایدی دارد. ساده ترین نوع پرسش برون فکنی آن است که از بیمار بخواهیم تا افرادی را توصیف کند. نوع دیگری از پرسش برون فکنی که اغلب در افراد، تعارض و کشمکش عاطفی ایجاد می کند این است: «به من بگوئید نقاط منفی و مثبت شخصیت شما چیست؟»

منبع اصلی: روان شناسی بالینی، سعید شاملو

منبع روان آموز: روان شناسی بالینی روان آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۱۵ - گزینه ۳

مبحث: آزمون SCL-90

پاسخ تشریحی: SCL-90 و فرم کوتاه شده آن (BSI)، برای سنجش سریع نوع و شدت نشانه های مراجع از طریق خودسنجی بسیار مناسب است. شاخص های کلی SCL-90 عبارت اند از:

شدت کلی (GSI) یک درجه بندی ترکیبی از شدت استرس تجربه شده همراه با برخی نشانه های گزارش شده است. این شاخص بهترین مقیاس منفرد درماندگی است.

درماندگی نشانه های مثبت (PSDI) درجه بندی متوسط همه نشانه هایی است که مراجع آن ها را تأیید کرده است. شاخصی از شدت نشانه ها است. مجموع نشانه های مثبت (PST) تعداد یا گستره نشانه ها را نشان می دهد.

آوردن برای رفتار نامناسب، سیگار کشیدن، الکل نوشیدن و انواع زیادی از سایر رفتارهایی که به طور عمدی یا غیرعمدی برای کاستن از ناخوشایندی اضطراب طراحی شده است.

منبع اصلی: نظریه های شخصیت فیست، گریگوری جی. فیست، ترجمه مهدی گنجی

منبع روان آموز: روان شناسی بالینی روان آموز

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۱۱۲ - گزینه ۴

مبحث: درمان میان فردی

پاسخ تشریحی: روان درمانی میان فردی توسط کلرمن و ویسمن در ابتدا برای افراد مبتلا به افسردگی طراحی شد و معتقد است افسردگی و سایر اختلالات در بطن روابط میان فردی روی می دهند. براساس این نظریه، چهار مشکل میان فردی عمده موجب افسردگی و سایر انواع آسیب روانی می شود که در درمان باید به آن ها پرداخته شود: فقدان میان فردی (سوگ)، اختلافات نقش، انتقال های نقش، نارسایی های میان فردی. درمان میان فردی برای نوجوانان یک مشکل پنجم را نیز اضافه کرده است: خانواده تک والد.

منبع اصلی: نظریه های روان درمانی، جیمز پروچاسکا و جان سی نورکراس، ترجمه یحیی سید محمدی

منبع روان آموز: روان شناسی بالینی روان آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۱۳ - گزینه ۲

مبحث: طرح واره درمانی، انواع طرح واره های ناسازگار اولیه

پاسخ تشریحی: هجده طرح واره ناسازگار اولیه براساس پنج نیاز هیجانی اصلی تقسیم می شوند که به آن ها حوزه های طرح واره گفته می شود:

حوزه بریدگی و طرد: رهاشدگی/بی ثباتی، بی اعتمادی/بدرفتاری، محرومیت هیجانی، نقص/شرم، انزوای اجتماعی/بیگانگی
حوزه خودگردانی و عملکرد مختل: وابستگی/بی کفایتی، آسیب پذیری نسبت به ضرر یا بیماری، خودتحول نیافته/گرفتار، شکست

حوزه محدودیت های مختل: استحقاق/بزرگ منشی، خویشتن داری و خودانضباطی ناکافی

حوزه دیگرجهت مندی: اطاعت، ایثار، پذیرش جویی/جلب توجه

حوزه گوش به زنگی بیش از حد و بازداری: منفی گرایی/بدبینی، بازداری هیجانی، معیارهای سرسختانه/عیب جویی افراطی، تنبیه

منبع اصلی: طرح واره درمانی، جلد اول، جفری یانگ، ترجمه حسن حمیدپور و زهرا اندوز

منبع روان آموز: روان شناسی بالینی روان آموز

سطح سؤال: دشوار

پاسخ تشریحی:

عامل ویژگی	مقیاس ها
بلند نظری	مقرراتی-مبتکر-محتاط-ترس/محافظة کار-آزاداندیش
وظیفه شناسی	بی خیال-مراقب/اعتماد ناپذیر-قابل اعتماد/بی مبالا-وظیفه شناس
برون گرایی	گوشه گیر-مردم آمیز (اجتماعی)/ساکت-پر حرف/خوددار-خودجوش
دلپذیر بودن	کج خلق-خوش خلق/نامهربان-رئوف/خودپسند-فداکار
روان رنجور خویی	آرام-نگران/بردار-زودرنج/ایمن-ناایمن

منبع اصلی: زمینه روان شناسی هیلگارد، ریتا ال. اتکینسون، ترجمه محمدنقی براهنی

منبع روان آموز: روان شناسی عمومی روان آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۱۹- گزینه ۲

مبحث: ادراک

پاسخ تشریحی: دو مثال بسیار مهمی که با آن ها می توان نشان داد ادراک غیر از احساس است، ثبات درخشندگی و ثبات اندازه است؛ زیرا محرک تغییر می کند اما ادراک ثابت می ماند. ثبات درخشندگی یعنی اینکه یک شیء سفید، چه در جلو آفتاب قرار گیرد و چه در سایه، سفید به نظر می رسد. ثبات اندازه نیز پدیده شناخته شده ای است که تفاوت ادراک و احساس را نشان می دهد. می دانیم که اندازه یک جسم اصولاً به اندازه تصویر آن در روی شبکیه چشم وابسته است، اما این اندازه عمیقاً به ادراک بینایی عمق (فاصله بین جسم و چشم) نیز وابسته است. مثلاً، اندازه یک مداد، زمانی که در فاصله ۲۰ سانتی متری چشم قرار دارد، تصویری در روی شبکیه تولید می کند که تقریباً دو برابر تصویری است که به هنگام قرار گرفتن در ۴۰ سانتی متری تولید می کند، اما مداد را دو برابر بزرگ تر نمی بینیم.

منبع اصلی: روان شناسی عمومی، حمزه گنجی

منبع روان آموز: روان شناسی عمومی روان آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۲۰- گزینه ۲

مبحث: خاستگاه تاریخی روان شناسی

پاسخ تشریحی: در قرن نوزدهم در شیمی و فیزیک از راه تجزیه ترکیبات پیچیده تر (مولکول ها) به عناصر آن ها (اتم ها) تحول عظیمی نصیب این دو علم شد. این موفقیت ها، روان شناسان را برانگیخت تا در جست و جوی آن دسته از عناصر ذهنی برآیند که تجربه های پیچیده، آمیزه ای از آن ها به شمار می آمدند. حامی اصلی این رویکرد در آمریکا تیچنر، یکی از پرورش یافتگان مکتب وونت، بود. تیچنر این شاخه روان شناسی را ساخت گرایی نامید، که مقصودش از آن، تحلیل ساختارهای ذهنی بود. برخی از روان شناسان با ماهیت صرفاً

(ممکن است شخصی شدت نشانه یا PSDI پایین داشته باشد اما تعداد نشانه یا PST بالا داشته باشد یا برعکس)

منبع اصلی: راهنمای سنجش روانی، جلد دوم، گری گراث مارنات و ا. جردن رایت، ترجمه حسن پاشا شریفی

منبع روان آموز: روان شناسی بالینی روان آموز

سطح سؤال: دشوار

● روان شناسی عمومی

سؤال ۱۱۶- گزینه ۳

مبحث: هیجان، جلوه های هیجان در چهره

پاسخ تشریحی: این نظر که حالات چهره علاوه بر عملکرد ارتباطی، در تجربه ذهنی هیجانی نیز نقش دارند، گاهی فرضیه پس خوراند چهره نامیده شده است. بنابر این فرضیه، به همان ترتیب که از برانگیختگی خودمختار خویش پس خوراند دریافت (یا ادراک) می کنیم از جلوه های چهره نیز پس خوراند به ما می رسد، و این پس خوراند با سایر مؤلفه های هیجان ترکیب می شود تا تجربه هیجانی غنی تری به وجود آید. تلویح این گفته آن است که اگر خود را به تبسمی وادارید و این تبسم را چند ثانیه ای بر لب بگذارید کم کم خود را خوش حال تر احساس می کنید؛ اما اگر اخم کنید احساس تنش و خشم خواهید کرد.

منبع اصلی: زمینه روان شناسی هیلگارد، ریتا ال. اتکینسون، ترجمه محمدنقی براهنی

منبع روان آموز: روان شناسی عمومی روان آموز

سطح سؤال: آسان

سؤال ۱۱۷- گزینه ۳

مبحث: رویکرد شناختی

پاسخ تشریحی: جورج کلی یکی از نخستین روان شناسان شناختی بود که پیشنهاد کرد فرایندهای شناختی نقشی محوری در عملکرد فرد دارد. او نظریه سازه شخصیتی را بنا کرد. کلی معتقد بود هدف روان شناسی شخصیت باید شناسایی سازه های شخصی باشد، یعنی ابعادی که خود مردم برای توضیح و تشریح خویش و شرایط اجتماعی شان به کار می برند. این ابعاد، واحدهای اساسی تحلیل در نظریه سازه شخصی کلی را می سازند. کلی آزمون خود را جهت شناخت سازه های شخصی ساخت و آن را آزمون گنجینه سازه نقش (REP) نامید.

منبع اصلی: زمینه روان شناسی هیلگارد، ریتا ال. اتکینسون، ترجمه محمدنقی براهنی

منبع روان آموز: روان شناسی عمومی روان آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۱۸- گزینه ۴

مبحث: ارزیابی شخصیت، پنج عامل بزرگ

فصل ۱ | آزمون جامع اول

موجب درونی‌سازی شده است. بدین ترتیب، فرایند همانندسازی می‌تواند پلی بین تسلیم و درونی‌سازی ایجاد کند.

منبع اصلی: زمینه روان‌شناسی هیلگارد، ریتا ال. اتکینسون، ترجمه محمدنقی براهنی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی عمومی روان‌آموز

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۱۲۳- گزینه ۱

مبحث: نظریه سه‌وجهی استرنبرگ

پاسخ تشریحی: نظریه سه‌وجهی استرنبرگ دارای سه بخش یا سه خرده‌نظریه است که عبارت‌اند از مؤلفه‌ای (مربوط به فرایندهای فکری)، تجربی (مربوط به اثرات تجربه بر هوش) و بافتی (اثرات محیط و فرهنگ شخص) از میان این سه، خرده‌نظریه مؤلفه‌ای، رشد بسیار چشمگیری داشته‌است. بخش مؤلفه‌ای به اجزای تفکر می‌پردازد. استرنبرگ سه جزء برای تفکر مشخص کرده است: (۱) اجزای فراگیر که در طراحی، اداره و کنترل، تنظیم و ارزیابی پردازش در حین حل مسئله به کار می‌روند.

(۲) اجزای عملکردی که راهبردهای حل مسئله را شناسایی می‌کنند.

(۳) اجزای کسب دانش که به رمزگردانی، ترکیب و مقایسه اطلاعات در جریان حل مسئله می‌پردازند.

منبع اصلی: زمینه روان‌شناسی هیلگارد، ریتا ال. اتکینسون، ترجمه محمدنقی براهنی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی عمومی روان‌آموز

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۱۲۴- گزینه ۳

مبحث: روان‌شناسی نور و صوت

پاسخ تشریحی:

محرک	ویژگی فیزیکی	واحد اندازه‌گیری	تجربه روان‌شناختی
نور	طول موج، شدت، خلوص	نانومتر، فوتون، مقدار خاکستری	فام، درخشندگی، اشباع
صوت	بسامد، دامنه، پیچیدگی	هرتز، دسیبل، هارمونیک	زیروبمی، بلندی، طنین

منبع اصلی: زمینه روان‌شناسی هیلگارد، ریتا ال. اتکینسون، ترجمه محمدنقی براهنی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی عمومی روان‌آموز

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۱۲۵- گزینه ۳

مبحث: کارکردهای نگرش

پاسخ تشریحی: نگرش‌های نمودار ارزش‌ها یا بازتاب‌دهنده خودپنداره

تحلیلی ساخت‌گرایی به مخالفت برخاستند. ویلیام جیمز این نکته را پیش کشید که به جای تأکید بر تحلیل عناصر هشیاری (آنچه در ساخت‌گرایی بررسی می‌شود)، بیشتر باید به بررسی ماهیت سیال و شخصی هشیاری پرداخت. رویکرد جیمز کارکردگرایی نامیده شد. مراد از کارکردگرایی بررسی این مطلب است که ذهن چگونه کار می‌کند که جاندار موفق به انطباق و سازگاری با محیط و عمل در آن می‌شود.

منبع اصلی: زمینه روان‌شناسی هیلگارد، ریتا ال. اتکینسون، ترجمه محمدنقی براهنی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی عمومی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۲۱- گزینه ۱

مبحث: حافظه، تمرین بازیابی

پاسخ تشریحی: سازمان‌دهی در حین رمزگردانی، بازیابی بعدی را بهبود می‌بخشد. در صورت سازمان‌دهی متناسب اطلاعات، می‌توانیم حجم عظیمی از اطلاعات را یاداندوزی و بازیابی کنیم. راه دیگری برای بهسازی بازیابی، تمرین بازیابی است، به این معنا که درباره مطالب یادگیری سؤال‌هایی از خود بپرسید. تمرین بازیابی راه مؤثری برای استفاده از فرصت مطالعه است. شیوه‌ای شبیه به تمرین بازیابی، می‌تواند در مورد حافظه ناآشکار نیز مفید واقع شود. این شیوه که به تمرین ذهنی شهرت دارد عبارت است از مرور ذهنی مهارت‌های ادراکی-حرکتی در غیاب هرگونه حرکت آشکار بدنی. برای مثال، می‌توانید خود را در حال ضربه زدن به توپ تنیس مجسم کنید و وقتی در این تمرین ذهنی خطا می‌کنید، آن را تصحیح کنید بی‌آنکه حتی دست خود را حرکت داده باشید. این تمرین ذهنی می‌تواند مهارت را بهبود بخشد، به‌ویژه اگر با تمرین بدنی واقعی نیز همراه باشد.

منبع اصلی: زمینه روان‌شناسی هیلگارد، ریتا ال. اتکینسون، ترجمه محمدنقی براهنی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی عمومی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۲۲- گزینه ۱

مبحث: گروه‌های مرجع و همانندسازی

پاسخ تشریحی: گروه‌هایی که ما با آن‌ها همانندسازی می‌کنیم، گروه‌های مرجع خوانده می‌شوند، زیرا برای ارزیابی و تنظیم عقاید و اعمال خود به آن‌ها «مراجعه» می‌کنیم. گروه‌های مرجع همچنین می‌توانند، نه تنها با تهیه باورها و نگرش‌های خاص، بلکه با فراهم آوردن چشم‌اندازی کلی که بتوانیم از طریق آن به دنیا نگاه کنیم، یک (چهارچوب داور) برای ما فراهم می‌آورند، یعنی ایدئولوژی یا مجموعه‌ای از تعبیر و تفسیرهای آماده درباره موضوع‌ها و رویدادهای اجتماعی. اگر ما این دیدگاه‌ها را اقتباس کرده و ایدئولوژی گروه را در نظام ارزشی خود ادغام کنیم، در آن صورت گروه مرجع

پیش‌داوری (احساسات منفی نسبت به گروه؛ جزء هیجانی) و تبعیض (عمل منفی علیه اعضای گروه؛ جزء رفتاری) تمیز قائل می‌شوند.

منبع اصلی: زمینه روان‌شناسی هیلگارد، ریتا ال. اتکینسون، ترجمه محمدنقی براهنی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی عمومی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۲۸- گزینه ۳

مبحث: زمینه تاریخی درمان‌ها

پاسخ تشریحی: در آغاز قرن بیستم در زمینه‌های پزشکی و روان‌شناسی پیشرفت‌های بزرگی به‌دست آمد. در سال ۱۹۰۵ برای یکی از اختلال‌های روانی به نام فلج عمومی علت و سبب جسمانی پیدا شد. این بیماری نوعی عفونت سیفلیسی است که بیمار سال‌ها پیش از بروز نشانه‌های فلج عمومی، دچار آن می‌شود. نشانه‌های فلج عمومی عبارت‌اند از: کاهش تدریجی کارکردهای ذهنی و جسمی، تغییرات بارز در شخصیت و هذیان و توهم. هرگاه بیمار درمان نشود، بیش از چند سال زنده نمی‌ماند. این کشف که فلج عمومی ریشه در نوعی اختلال جسمانی دارد به کسانی جسارت بخشید که بیماری‌های روانی را ناشی از عوامل زیستی می‌دانستند.

منبع اصلی: زمینه روان‌شناسی هیلگارد، ریتا ال. اتکینسون، ترجمه محمدنقی براهنی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی عمومی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۲۹- گزینه ۲

مبحث: درمان‌های روان‌کاوی

پاسخ تشریحی: در روان‌کاوی، نگرش‌های درمان‌جو به روان‌کاو بخش مهمی از جریان درمان به شمار می‌آید. دیر یا زود در درمان‌جو پاسخ‌های هیجانی نیرومندی نسبت به روان‌کاو پیدا می‌شود. این واکنش‌ها غالباً با چیزی که در نشست‌های درمانی روی می‌دهد مناسبت ندارد یا غلوآمیز است. گرایش درمان‌جویان به اینکه درمانگر را هدف پاسخ‌های هیجانی خود قرار دهند، انتقال نام گرفته است: درمان‌جو همان نگرش‌هایی را به درمانگر پیدا می‌کند که عملاً نسبت به افراد پراهمیت زندگانی خود داشته یا دارد. روان‌درمانگرها با طرح شیوه واکنش درمان‌جو به خودشان، شیوه واکنش او را در برابر مردم، برایش تشریح می‌کنند.

منبع اصلی: زمینه روان‌شناسی هیلگارد، ریتا ال. اتکینسون، ترجمه محمدنقی براهنی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی عمومی روان‌آموز

سطح سؤال: آسان

سؤال ۱۳۰- گزینه ۴

مبحث: رشد قضاوت اخلاقی

ما، دارای کارکرد بیانگر ارزش نام گرفته‌اند. ممکن است کسی به این علت نگرش‌های مثبتی نسبت به افراد هم‌جنس‌باز داشته باشد که عمیقاً به ارزشمند بودن مفاهیمی از قبیل گونه‌گونی، آزادی فردی و تحمل دیگران معتقد باشد؛ شخص دیگری ممکن است نگرش‌هایی منفی در این مورد داشته باشد چون اعتقادات دینی عمیقی دارد که هم‌جنس‌گرایی را حرام کرده است. از آنجا که نگرش‌های بیانگر ارزش برخاسته از ارزش‌های زیربنایی یا خودپنداره فرد هستند معمولاً با هم هم‌ساز هستند. این‌گونه نگرش‌ها به آسانی تغییر نمی‌کنند؛ آدمی نخست باید به این نتیجه برسد که نگرش دیگری همسازی بیشتری با ارزش‌های زیربنایی یا خودپنداره وی دارد تا آن را جایگزین نگرش فعلی خود کند.

منبع اصلی: زمینه روان‌شناسی هیلگارد، ریتا ال. اتکینسون، ترجمه محمدنقی براهنی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی عمومی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۲۶- گزینه ۱

مبحث: سازمان مغز

پاسخ تشریحی: مخچه ساختاری است پرشکنج که کمی بالاتر از پیاز مغز تیره، به پشت ساقه مغز اتصال دارد. مخچه عمدتاً با هماهنگی حرکات بدن سروکار دارد. هرچند ممکن است حرکات خاصی، از سطوح بالاتر مغز آغاز شوند اما در هر حال هماهنگ‌سازی آن‌ها را مخچه برعهده دارد. بر اثر آسیب دیدن مخچه، شخص گرفتار حرکات پرشی ناهماهنگ می‌شود. سایر گزینه‌ها: قشر مخ: شامل چند منطقه قشری (منطقه اصلی حرکتی، منطقه اصلی حسی-تنی، منطقه اصلی بینایی، منطقه اصلی شنیداری) و مناطق ارتباطی است. تالاموس: به عنوان ایستگاه تقویت عمل می‌کند و اطلاعاتی را که از گیرنده‌های حسی به سوی قشر مخ می‌آید، هدایت می‌کند. همچنین در کار مدیریت خواب و بیداری است.

بصل النخاع (پیاز مغز تیره): تنفس و برخی بازتاب‌های حفظ حالت ایستاده را اداره می‌کند.

منبع اصلی: زمینه روان‌شناسی هیلگارد، ریتا ال. اتکینسون، ترجمه محمدنقی براهنی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی عمومی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۲۷- گزینه ۲

مبحث: نگرش

پاسخ تشریحی: روان‌شناسان اجتماعی معمولاً نگرش‌ها را دارای جزء شناختی، جزء هیجانی و جزء رفتاری می‌دانند. به عنوان مثال در بررسی نگرش‌های منفی نسبت به گروه‌ها، روان‌شناسان اجتماعی بین تصورات قالبی منفی (باورها و تصورات منفی درباره هر گروه معین؛ جزء شناختی)،

پاسخ تشریحی:

سطح اول: اخلاق پیش عرفی

مرحله ۱: جهت گیری براساس تنبیه: اطاعت از قوانین به منظور اجتناب از تنبیه
مرحله ۲: جهت گیری براساس پاداش: هم‌نوایی برای دریافت پاداش و مزایا
سطح دوم: اخلاق عرفی

مرحله ۳: جهت گیری براساس الگوی دختر خوب / پسر خوب: هم‌نوایی نشان می‌دهد تا از عدم تایید دیگران در امان بماند.

مرحله ۴: جهت گیری براساس وابستگی به مراجع قوانین: قانون و قواعد اجتماعی را رعایت می‌کند تا از توبیخ مراجع قدرت و احساس گناه در مورد انجام ندادن وظایف خود در امان باشد.

سطح سوم: اخلاق پس عرفی

مرحله ۵: جهت گیری مبتنی بر قرارداد اجتماعی: اعمال خود را طبق اصولی که همگان برای بهزیستی جامعه الزامی می‌دانند هدایت می‌کند. از اصولی پیروی می‌کند تا از احترام همگان برخوردار باشد و از این طریق احترام به نفس خود را نیز حفظ کند

مرحله ۶: جهت گیری مبتنی بر اصول اخلاقی: اعمال خود را طبق اصولی که شخصاً انتخاب کرده است. اصولی که در آن عدالت، سرافرازی و برابری، ارزشمند شناخته می‌شود) هدایت می‌کند. از اصول پیروی می‌کند تا از سرزنش خویشتن در امان باشد.

منبع اصلی: زمینه روان‌شناسی هیلگارد، ریتا ال. اتکینسون، ترجمه محمدنقی براهنی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی عمومی روان‌آموز

سطح سؤال: دشوار

● روان‌شناسی فیزیولوژیک، انگیزش و هیجان

سؤال ۱۳۱- گزینه ۳

مبحث: چرخه‌های زیستی و مکانیسم خواب، مواد مؤثر در خواب

پاسخ تشریحی: آدنوزین مولکول اساسی در ساخت DNA، RNA و ATP است و به عنوان تعدیل‌کننده در مغز عمل می‌کند. آدنوزین از طریق بازداری نظام تعدیل‌کننده بیداری در دستگاه شبکه‌ای باعث ایجاد خواب می‌شود. وقتی نورون‌ها در بیداری فعالیت می‌کنند آدنوزین تولید می‌کنند. آدنوزین نظام تعدیل‌کننده بیداری را بازداری می‌کند و مغز کم‌کم به خواب می‌رود. وقتی خواب ظاهر شد، آدنوزین به آرامی کاهش و فعالیت نظام تعدیل‌کننده به تدریج افزایش می‌یابد. آتاگونیزست آدنوزین مثل قهوه و تئوفیلین باعث بیدارماندن شخص می‌شود و آگونیزست آن به خواب رفتن را تسهیل می‌کند.

منبع اصلی: روان‌شناسی فیزیولوژیک، محمدکریم خدایپانی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی فیزیولوژیک روان‌آموز

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۱۳۲- گزینه ۳

مبحث: نظریه‌های اسنادی، اسنادهای علی

پاسخ تشریحی: کلی، اصل تغییر همگام را اساس فرایندهای اسناد در نظر می‌گیرد و معتقد است که اسنادها به عوامل همسانی، تمایز و هم‌رأیی وابسته‌اند. عامل همسانی یا پایداری یعنی فرد در یک موقعیت معین و در مواقع مختلف رفتار یکسان از خود نشان می‌دهد. تمایز یعنی فرد در موقعیت‌های مختلف رفتار یکسان نشان نمی‌دهد. هم‌رأیی به معنای این است که در یک موقعیت معین، افراد دیگر نیز رفتار مشابهی مانند فرد مورد نظر دارند.

منبع اصلی: انگیزش و هیجان، محمدکریم خدایپانی

منبع روان‌آموز: انگیزش و هیجان روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۳۳- گزینه ۳

مبحث: تعریف انگیزش، جلوه‌های انگیزش

پاسخ تشریحی: جلوه‌های انگیزش عبارت‌اند از رفتار، مشغولیت، سایکوفیزیولوژی، فعال‌سازی مغز و گزارش شخصی. از جلوه‌های رفتاری انگیزش می‌توانیم به تلاش، استقامت، نهفتگی، انتخاب، احتمال پاسخ، جلوه‌های صورت و حالت‌های بدنی اشاره کنیم.

جلوه رفتاری	توضیح
تلاش	مقدار کوششی که هنگام انجام یک‌کار به خرج داده می‌شود. درصد کل توانایی به کار گرفته شده.
استقامت	مدت زمان بین شروع رفتار تا خاتمه آن
نهفتگی	مدت زمانی که فرد هنگام اولین فرصتی که به او داده شده است طول می‌دهد تا کاری را شروع کند.
انتخاب	وقتی دو یا تعداد بیشتری راهکار به فرد ارائه می‌شود، ترجیح دادن یکی از آن‌ها به دیگری
احتمال پاسخ	وقتی چند فرصت به فرد داده می‌شود، تعداد مواقعی که او پاسخ هدف‌گرای خاصی را انجام می‌دهد.
جلوه‌های صورت	حرکات صورت مانند: چروک انداختن به بینی، بالا بردن لب بالا و پایین آوردن ابرو
حالت‌های بدنی	حالت‌های بدن نظیر خم شدن به جلو، تغییر دادن حالت بدن و حرکت دادن عمدی پاها و دست‌ها

منبع اصلی: انگیزش و هیجان، جان مارشال ریو، ترجمه یحیی سیدمحمدی

منبع روان‌آموز: انگیزش و هیجان روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۳۴- گزینه ۱

مبحث: تعیین هدف و تلاش برای آن، انواع ناهمخوانی

پاسخ تشریحی: دو نوع ناهمخوانی وجود دارد: کاهش ناهمخوانی و ایجاد ناهمخوانی. کاهش ناهمخوانی بر مبنای بازخورد تشخیص ناهمخوانی استوار

که به آن اجتناب فعال می‌گوییم، نزدیکی به موضوع دل‌بستگی و عشق، نزدیکی پرخاشگرانه یا پرخاشگری آشکار، و هر رفتار شرطی شده که به پاداش منجر شده باشد.

نظام جنگ و گریز: هنگامی که فرد با محرک آزارنده‌ای روبه‌رو می‌شود فعال می‌شود. (مثلاً حمله ناگهانی) رفتار غیرشرطی که به تنبیه و پاداش غیرشرطی منجر شود، مثل فرار از یک موقعیت آزاردهنده و پرخاشگری دفاعی، جزو این نظام است.

نظام بازداری رفتار (BIS): محرک‌های شرطی که به تنبیه یا عدم پاداش منجر می‌شوند باعث فعال شدن نظام بازداری می‌شود. محرک‌های جدید، محرک‌های مادرزادی، و محرک‌هایی که در زندگی اجتماعی با تهدید تداعی شده باشند. (مثل گریه یک نوزاد) این نظام را فعال می‌کنند. این محرک‌ها تهدیدهای اختصاصی در انواع موجودات هستند. (مثل ترس از مار) به طور کلی این نظام زمانی فعال است که به دلیل محرک‌های جدید، عدم پاداش و ناکامی یا محرک‌های شرطی تنبیهی در رفتار خودکار وقفه ایجاد شده باشد. اجتناب غیرفعال مثل درمانده شدن و کنار کشیدن و خاموشی جزو این نظام هستند.

منبع اصلی: روان‌شناسی فیزیولوژیک، محمدکریم خداپناهی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی فیزیولوژیک روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۳۷- گزینه ۳

مبحث: تعیین هدف، تلاش برای آن و قالب‌های ذهنی

پاسخ تشریحی: هدف‌های دشوار، روشن و هم‌خوان با خود عملکرد را افزایش می‌دهند. اما یک متغیر دیگر در تعیین هدف مؤثر است که بازخورد نام دارد. تعیین هدف فقط در صورتی عملکرد را افزایش می‌دهد که فرد بازخورد به موقعی بگیرد که پیشرفت او را در ارتباط با هدف نشان دهد. بازخورد با آگاهی درباره نتایج، به افراد امکان می‌دهد تا از پیشرفت خود به سمت هدف آگاه شوند. فرد برای به حداکثر رساندن عملکرد به هدف و بازخورد نیاز دارد. عملکرد بدون بازخورد از لحاظ هیجانی بی‌اهمیت است و فرد را فعال نمی‌کند. ترکیب هدف با بازخورد یک آمیزه هیجانی معنادار به وجود می‌آورد، دستیابی به هدف باعث خشنودی هیجانی می‌شود درحالی‌که شکست در هدف باعث ناخشنودی هیجانی می‌شود.

منبع اصلی: انگیزش و هیجان، جان مارشال ریو، ترجمه یحیی سیدمحمدی

منبع روان‌آموز: انگیزش و هیجان روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۳۸- گزینه ۴

مبحث: پتانسیل غشا، مراحل پتانسیل عمل

پاسخ تشریحی: پتانسیل عمل دارای مراحل زیر است:

مرحلهٔ دپلاریزاسیون یا ناقطبی شدن: وقتی تحریکی به سلول وارد می‌شود،

است و زیربنای برنامه‌های عمل و انگیزش اصلاحی را تشکیل می‌دهد. چند جنبه از محیط مثل رئیس یا حریف ورزشی دربارهٔ اینکه عملکرد کنونی فرد تا چه اندازه خوب یا بد بوده است بازخورد می‌دهند. مثلاً در محل کار سرپرست به فروشنده می‌گوید که «۱۰ فقره فروش کافی نیست و باید به ۱۵ فقره فروش برسی.» درواقع محیط یک نوع معیار برتری (حالت ایدئال) برای فرد مشخص می‌کند و فرد به دنبال کاهش فاصلهٔ میان وضعیت کنونی و وضعیت ایدئال است. ایجاد ناهمخوانی بر مبنای نظام «پیش‌خورد» استوار است که طی آن فرد آینده‌نگری کرده و هدف عالی‌تری را تعیین می‌کند. این فرد عمداً و از پیش، هدف عالی‌تری را تعیین می‌کند. (حالت ایدئالی که هنوز وجود ندارد بلکه در ذهن فرد است و به بازخورد رئیس یا یک چیز بیرونی نیاز ندارد.) مثلاً دانشجویی که سعی می‌کند این ترم معدل ۱۸ بگیرد، بنابراین این فرد برای خودش هدف عالی‌تری را از قبل در نظر گرفته است. یک راه برای در نظر گرفتن کاهش ناهمخوانی، حلقهٔ بازخورد منفی است یعنی ناهمخوانی ایجاد می‌شود، عمل صورت می‌گیرد و بازخورد منفی (ناهمخوانی کمتر می‌شود). به آن عمل خاتمه می‌دهد. از طرف دیگر یک راه برای در نظر گرفتن ایجاد ناهمخوانی، حلقهٔ بازخورد مثبت است یعنی ناهمخوانی ایجاد می‌شود، عمل صورت می‌گیرد و بازخورد مثبت به آن عمل، ایجاد ناهمخوانی را بیشتر نیرومند می‌سازد.

منبع اصلی: انگیزش و هیجان، جان مارشال ریو، ترجمه یحیی سیدمحمدی

منبع روان‌آموز: انگیزش و هیجان روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۳۵- گزینه ۴

مبحث: بیماری‌های روانی و مغز

پاسخ تشریحی: کره هانتینگتون با یک ژن اتوزوم غالب منتقل می‌شود. علت آن ضایعهٔ هستهٔ دمدار و پوتامن و کاهش گابا در آن‌ها است. کاهش گابا با کاهش اثر بازدارندگی بر نورون‌های دوپامینرژیک باعث افزایش دوپامین می‌شود. (بنابراین علت اصلی کاهش گابا است که منجر به افزایش دوپامین می‌شود). حرکات کره‌ای، علائم دمانس و اختلال روانی و سایکوز پیش‌رونده در این بیماری دیده می‌شود.

منبع اصلی: نوروسایکولوژی و سایکوفیزیولوژی، محمدکریم خداپناهی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی فیزیولوژیک روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۳۶- گزینه ۲

مبحث: هیجان، نظام سه‌گانهٔ هیجان‌های نخستین

پاسخ تشریحی: طبق نظر گری، سه نظام برای هیجان‌های نخستین وجود دارد: نظام نزدیکی (نظام روی آورد رفتاری یا فعال‌سازی رفتاری/BAS): در اثر پاداش یا حذف یک تنبیه (تقویت‌کنندهٔ منفی) رفتار تقویت می‌شود و نزدیکی یادگرفته می‌شود. مثل کاهش اضطراب یک فرد وسواسی بعد از شستن مکرر دست‌ها

پاسخ تشریحی: ناحیه کلاهی بطنی و هسته آکامبنس ارتباط تنگاتنگی دارند. ناحیه کلاهی بطنی، محل تولید دوپامین مغز و هسته آکامبنس ناحیه تولید لذت مغز است. ناقل دوپامین، ناحیه کلاهی بطنی و هسته آکامبنس را برای ایجاد زیست‌شناسی پاداش به هم متصل می‌کند. ناحیه کلاهی بطنی نقطه آغاز مرکز پاداش مبتنی بر دوپامین مغز است و رشته‌های عصبی به هسته آکامبنس می‌فرستد که اطلاعات آزاد شدن دوپامین را دریافت می‌کند. این دو ساختار زیرقشری با هم مبنای عصبی مرکز پاداش مبتنی بر دوپامین را تشکیل می‌دهند.

منبع اصلی: انگیزش و هیجان، جان مارشال ریو، ترجمه یحیی سیدمحمدی

منبع روان‌آموز: انگیزش و هیجان روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۴۲- گزینه ۱

مبحث: پیک‌های شیمیایی، هورمون‌ها

پاسخ تشریحی: آلدوسترون باعث ثابت نگه داشتن سدیم و پتاسیم در محیط داخلی بدن می‌شود. این هورمون با اثر خود در کلیه باعث حفظ سدیم در بدن و دفع پتاسیم می‌شود. کمبود آن باعث هیپرکالمی (افزایش پتاسیم) و هیپوناترمی (کاهش سدیم) می‌شود که در این حالت فشار خون پایین می‌آید. افزایش آن باعث هیپوکالمی (کاهش پتاسیم) و هیپوناترمی (افزایش سدیم) می‌شود که در این حالت فشار خون بالا می‌رود.

منبع اصلی: فیزیولوژی اعصاب و غدد درون‌ریز، علی حائری روحانی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی فیزیولوژیک روان‌آموز

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۱۴۳- گزینه ۲

مبحث: هیجان‌های خاص، خودآگاه

پاسخ تشریحی: شرم شامل یک ارزیابی از خود، به صورت کلی است اما احساس گناه شامل ارزیابی منفی یک رفتار خاص است. شرم احساس دردناکی است که همراه با احساس کهنری، بی‌ارزشی و ناتوانی است چراکه افراد شرمگین احساس می‌کنند که بر ملا شده‌اند و به همین علت کسانی که احساس شرم دارند تمایل به فرار و مخفی شدن نیز دارند. درمقابل احساس گناه نسبت به شرم درجه تخریب کمتری دارد چراکه در مورد یک رفتار خاص است نه کل فرد. احساس گناه تأثیری بر هسته هویت فرد ندارد بلکه همراه با احساس تنش، پشیمانی و افسوس است و افراد با احساس گناه میل به اصلاح و جبران رفتار خود دارند. شرم به تلاشی جهت از خود راندن، مخفی کردن یا فرار کردن از روابط بین فردی منتهی می‌شود اما احساس گناه به عذرخواهی کردن، اعتراف کردن و اعمال اصلاح‌کننده منجر می‌شود و در نتیجه احساس گناه مردم را به سمت اعمال سودمندتر و سازنده‌تر و جهت‌دهی‌های مبتنی بر آینده سوق می‌دهد در حالی که شرم مردم را به سمت جدایی، فاصله گرفتن و دفاع سوق می‌دهد.

نفوذپذیری سدیم افزایش می‌یابد. با ورود یون‌های مثبت سدیم به درون سلول بار منفی درونی کاهش می‌یابد. نفوذپذیری پتاسیم تغییری نمی‌کند ولی میزان افزایش بار مثبت حاصل از ورود سدیم بیش از مقدار کاهش آن بر اثر خروج پتاسیم است. اگر این تحریک به آستانه برسد و پتانسیل غشا تا حدود ۵۵- کاهش یابد، دریچه‌های سدیم به میزان کافی باز شده و پتانسیل غشا به سرعت مثبت می‌شود (تا ۳۰+) و به عبارتی سلول دپولاریزه یا ناقطبی می‌شود.

مرحله رپلاریزاسیون: وقتی پتانسیل به قله دپولاریزاسیون رسید، دریچه‌های سدیم بسته می‌شود. نفوذپذیری بیشتر غشا به پتاسیم و خروج آن باعث برگشت سلول به حالت پتانسیل آرامش و منفی شدن سلول می‌شود. یون‌هایی که به سلول وارد شده بودند توسط پمپ سدیم پتاسیم از سلول بیرون رانده می‌شوند.

مرحله هیپرپولاریزاسیون (افزایش پتانسیل غشا/پس پتانسیل قطبی شده): در پایان به مدت کوتاهی میزان پتانسیل آرامش حتی از حالت عادی هم بیشتر می‌شود و سلول منفی‌تر از حالت عادی می‌شود. این حالت موقت به دلیل خروج بیش از حد پتاسیم است.

منبع اصلی: روان‌شناسی فیزیولوژیک، محمدکریم خداپناهی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی فیزیولوژیک روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۳۹- گزینه ۳

مبحث: روش‌های تحقیق در روان‌شناسی، الکتروانسفالوگرافی

پاسخ تشریحی: امواج مغزی به ترتیب از سریع‌ترین به آهسته‌ترین عبارت‌اند از بتا، آلفا، تتا، دلتا. فرکانس آن‌ها به این شکل است: بتا بالاتر از ۱۳ هرتز، آلفا بین ۸ تا ۱۳ هرتز، تتا بین ۴ تا ۸ هرتز، دلتا زیر ۳ هرتز.

منبع اصلی: روان‌شناسی فیزیولوژیک، محمدکریم خداپناهی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی فیزیولوژیک روان‌آموز

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۱۴۰- گزینه ۱

مبحث: لوب‌های قشر مغز، لوب پیشانی

پاسخ تشریحی: منطقه حرکتی اولیه در شکنج پیش‌مرکزی در لوب پیشانی قرار دارد که مسئول راه‌اندازی حرکات ارادی است. جهت یادآوری، منطقه حسی اولیه در شکنج پس‌مرکزی در لوب آهیانه‌ای قرار دارد که مسئول دریافت حس‌های بدنی است.

منبع اصلی: روان‌شناسی فیزیولوژیک، محمدکریم خداپناهی

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی فیزیولوژیک روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۴۱- گزینه ۲

مبحث: مبنای عصبی انگیزش و هیجان

منبع اصلی: انگیزش و هیجان، محمدکریم خداپناهی

منبع روان‌آموز: انگیزش و هیجان روان‌آموز

سطح سؤال: آسان

سؤال ۱۴۴- گزینه ۴

مبحث: ماهیت هیجان، تنظیم هیجان

پاسخ تشریحی: گروس تنظیم هیجان را به عنوان فرایندی که افراد از طریق آن بر هیجانی که دارند تأثیر می‌گذارند که چه وقت آن هیجان را داشته باشند و چطور آن‌ها را تجربه و ابراز دارند، توصیف می‌کند. وی برای تنظیم هیجان پنج فرایند در نظر می‌گیرد:

انتخاب موقعیت: ما می‌توانیم به افراد، اشیا یا اماکن نزدیک شده یا از آن‌ها اجتناب کنیم.

تغییر موقعیت: این وابسته به کنار آمدن متمرکز با مسئله است.

تفرقه توجه: شامل حواس‌پرتی، تمرکز و یا اندیشیدن.

تغییر شناختی: شامل اصلاح ارزیابی‌هایی که انجام می‌دهیم، دفاع‌های روان‌شناختی و مقایسه‌های اجتماعی رو به پایین. این روش تغییر شکل شناخت است تا اثر هیجان موقعیت تغییر یابد.

تغییر پاسخ: این روش معمولاً بعد از سایر موارد رخ می‌دهد و می‌تواند دربرگیرنده داروها، تمرین، درمان، غذا یا بازداری احساس‌های روزانه باشد. این شکلی از تنظیم هیجان است که بیشتر مردم به آن فکر می‌کنند.

منبع اصلی: انگیزش و هیجان، محمدکریم خداپناهی

منبع روان‌آموز: انگیزش و هیجان روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۴۵- گزینه ۲

مبحث: نظریه عدالت

پاسخ تشریحی: نظریه عدالت بر دو مؤلفه *input* و *outcome* اشاره می‌کند؛ *input* یعنی هر آنچه که فرد در کار خود ارائه می‌دهد مثل تلاش، زمان و غیره. *outcome* یعنی هر آنچه که فرد در قبال کار خود دریافت می‌کند. طبق این نظریه، آن چیزی که افراد را به سمت کارکردن سوق می‌دهد ادراک عدالت و بی‌عدالتی است. افراد ورودی خود را (مقدار تلاش و منبع صرف شده برای کار) با نتیجه به دست آمده از کار، مقایسه می‌کنند. اگر فرد احساس کند که بی‌عدالتی وجود دارد در جهت تصحیح این بی‌عدالتی قدم برخواهد داشت. در این شرایط افراد یا مفید بودن خود در کار را کاهش می‌دهند یا از کیفیت کار خود کم می‌کنند. احساس بی‌عدالتی می‌تواند منجر به افزایش غیبت در کار یا حتی استعفا هم شود.

منبع اصلی:

the utility of equity theory in enhancing organizational effectiveness

منبع روان‌آموز: -

سطح سؤال: دشوار

● روان‌شناسی تربیتی

سؤال ۱۴۶- گزینه ۲

مبحث: روش‌های آموزشی معلم‌محور، آموزش مستقیم

پاسخ تشریحی: یادگیری در حد تسلط یک رویکرد آموزشی است که در آن دانش‌آموزان یک موضوع درس را به طور کامل می‌آموزند پیش از آنکه به یادگیری موضوع بعدی بپردازند. این رویکرد آموزشی بر سه فرض بنیادین استوار است:

(۱) تقریباً همه دانش‌آموزان می‌توانند یک موضوع خاص را در حد تسلط یاد بگیرند.

(۲) بعضی دانش‌آموزان برای یادگیری به وقت بیشتری نیاز دارند.

(۳) بعضی دانش‌آموزان بیشتر از دانش‌آموزان نیاز به کمک دارند.

امتیازهای این روش عبارت‌اند از:

(۱) تعداد زیادی دانش‌آموز را تا حد تسلط ارتقا می‌دهد.

(۲) تا همه دانش‌آموزان یک موضوع را به خوبی یاد نگرفته‌اند موضوع تازه‌ای به آن‌ها آموزش داده نمی‌شود.

(۳) مطالب و نکات مهم مورد تأکید قرار می‌گیرد.

(۴) دانش‌آموزان نیازمند کمک شناسایی و یاری می‌شوند.

(۵) ایجاد نگرش مثبت و علاقه‌مندی دانش‌آموزان به موضوع درسی.

(۶) مناسب برای موضوعات درسی با توالی منطقی.

(۷) موفقیت فرد بر مفهوم خود (خودپنداره) تأثیر مثبت دارد.

انتقادات وارد شده بر تدریس تسلطی:

(۱) نیازمندی به زمان زیاد برای رسانیدن همه دانش‌آموزان به حد تسلط.

(۲) اثر رابین‌هود به معنی عقب‌ماندن دانش‌آموزان قوی به سبب معطل شدنشان برای رسیدن یادگیرندگان ضعیف به آن‌ها.

منبع اصلی: روان‌شناسی پرورشی نوین، علی‌اکبر سیف

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی تربیتی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۴۷- گزینه ۱

مبحث: راهبردهای شناختی

پاسخ تشریحی: راهبرد سازمان‌دهی برای مطالب ساده شامل دسته‌بندی یا تقطیع است. ساده‌ترین شکل سازمان‌دهی این است که اطلاعات را در دسته‌هایی قرار دهیم تا آن‌ها را آسان‌تر یاد بگیریم و راحت‌تر به یاد آوریم. گنجایش حافظه کوتاه‌مدت یا حافظه فعال محدود است و بنابراین نمی‌توانیم در یک زمان بر تعداد زیادی ماده یادگیری تمرکز کنیم. وقتی که ماده‌های متعدد یادگیری را دسته‌بندی می‌کنیم از بار حافظه فعال خود می‌کاهیم و قدرت تمرکزمان را بیشتر می‌کنیم. دسته‌بندی را می‌توان براساس تلفظ

دیگران (بیرونی، بی‌ثبات، غیرقابل کنترل)

درس نخواندن (درونی، بی‌ثبات، قابل کنترل)

تمارض در روز امتحان (درونی، ناپایدار، قابل کنترل)

منبع اصلی: روان‌شناسی پرورشی نوین، علی‌اکبر سیف

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی تربیتی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۵۰ - گزینه ۲

مبحث: نظریه یادگیری شناختی-اجتماعی بندورا، مراحل یادگیری مشاهده‌ای
پاسخ تشریحی: یکی از تدابیر مؤثر در شکل‌گیری رفتار آموخته شده از راه مشاهده، بازخورد اصلاحی است. کسب اطلاع از نتایج کار یعنی بازخورد ساده بدون همراهی با تقویت یا تنبیه، بر رفتار یادگیرنده تأثیرات سازنده‌ای به جای می‌گذارد. نخستین عملکردهای یادگیرنده در مرحله تولیدی (بازآفرینی) یادگیری مشاهده‌ای، بیشترین کمک و نظارت را از سوی معلم طلب می‌کند.

منبع اصلی: روان‌شناسی پرورشی نوین، علی‌اکبر سیف

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی تربیتی روان‌آموز

سطح سؤال: آسان

سؤال ۱۵۱ - گزینه ۲

مبحث: تغییر رفتار

پاسخ تشریحی: تقویت منفی نیز سبب افزایش رفتار می‌شود اما تفاوت آن با تقویت مثبت در آن است که در تقویت مثبت، پس از وقوع رفتار، محرک خوشایند ارائه می‌شود، اما در تقویت منفی رفتار وقوع پیدا می‌کند تا محرک آزارنده حذف شود یا جلوی وقوع آن را بگیرد. بنابراین، رفتاری که موجب حذف یا جلوگیری از وقوع محرک آزارنده می‌شود، افزایش می‌یابد. نام دیگر تقویت منفی محرک آزارنده است، زیرا حضور آن در موقعیت موجب آزار فرد می‌شود. اگر برای حذف یا قطع تقویت‌کننده منفی (محرک آزارنده)، رفتار مورد نظر افزایش یابد، یادگیری گریز یا گریزآموزی اتفاق افتاده است. اگر برای جلوگیری از وقوع تقویت‌کننده منفی (محرک آزارنده) رفتار مورد نظر افزایش یابد، یادگیری اجتنابی روی داده است.

منبع اصلی: روان‌شناسی پرورشی نوین، علی‌اکبر سیف

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی تربیتی روان‌آموز

سطح سؤال: آسان

سؤال ۱۵۲ - گزینه ۱

مبحث: نظریه شرطی‌سازی وسیله‌ای ترندایک

پاسخ تشریحی: طبق نظریه عناصر همانند ترندایک، در صورتی که بین دو موقعیت شباهت محتوا و روش موجود باشد، آنچه که ما در یکی از آن دو موقعیت آموخته‌ایم، در موقعیت دوم نیز به کارمان می‌آید. مثلاً یادگیری ریاضیات در یادگیری آمار به ما کمک می‌کند. یا کسی که دوچرخه سواری بلد

کلمات، ترتیب زمانی رویدادها، و نظایر این‌ها انجام داد. همچنین برای این منظور می‌توان از مقوله‌های مختلفی مانند حیوانات، گیاهان، مواد معدنی، و غیره استفاده کرد.

راهبردهای سازمان‌دهی ویژه مطالب پیچیده عبارت‌اند از: تهیه سرفصل‌های یک کتاب درسی، نقشه مفهومی و الگوی مفهومی.

منبع اصلی: روان‌شناسی پرورشی نوین، علی‌اکبر سیف

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی تربیتی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۴۸ - گزینه ۱

مبحث: انواع دانش قابل ذخیره در حافظه درازمدت

پاسخ تشریحی: منظور از دانش مشروط دانستن چگونه استفاده کردن از دانش بیانی (دانش درباره چه چیزی امور) و دانش روندی (دانش چگونه انجام دادن کارها) است. دانش مشروط هم شامل چه چیزی و هم چگونه انجام دادن است. بنابه گفته مورنو، دانش مشروط به دانش آموز در پاسخ دادن به این سؤال‌ها کمک می‌کند: برای حل کردن این مسئله باید از عمل ضرب استفاده کنم یا عمل جمع؟ برای رفتن به مدرسه باید از این خیابان بروم یا از آن یکی؟ برای یادگیری مطالب این درس و آماده شدن برای امتحان آن، از کدام راهبرد مطالعه و یادگیری باید استفاده کنم؟

منبع اصلی: روان‌شناسی پرورشی نوین، علی‌اکبر سیف

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی تربیتی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۴۹ - گزینه ۱

مبحث: انگیزش در یادگیری، نظریه اسناد

پاسخ تشریحی: بنابه نظریه وایتر، علت‌هایی که افراد برای شکست‌ها و موفقیت‌هایشان بر می‌گزینند دارای سه بُعد یا سه جنبه زیر است:

(۱) مکان کنترل، یعنی موقعیت یا منبع علت موفقیت و شکست در رابطه با فرد (درونی یا بیرونی)

(۲) وضعیت پایداری، یعنی ثابت یا متغیر بودن علت‌های موفقیت و شکست (پایدار یا ناپایدار)

(۳) کنترل‌پذیری، یعنی در اختیار فرد قرار داشتن علت‌های موفقیت و شکست یا خارج از اختیار او بودن (قابل کنترل یا غیرقابل کنترل)

هر یک از علت‌های موفقیت و شکست را می‌توان در یک از بعدهای سه‌گانه بالا قرار داد.

بخت و اقبال و شانس (بیرونی، ناپایدار، غیرقابل کنترل)

توانایی و استعداد (درونی، باثبات، غیرقابل کنترل)

تلاش (درونی، بی‌ثبات، قابل کنترل)

دشواری تکلیف (بیرونی، باثبات، غیرقابل کنترل)

(۲) دانش مفهومی: دانش مقوله‌ها، طبقه‌ها و روابط میان آن‌ها شامل: دانش طبقه‌بندی‌ها و طبقه‌ها، اصل‌ها و تعمیم‌ها، نظریه‌ها و الگوهای ساخت‌ها. (۳) دانش روندی: دانش چگونه انجام دادن کارها شامل: مهارت‌ها و الگوریتم‌های خاص یک رشته، دانش فن‌ها و روش‌های خاص یک رشته، دانش معیار تعیین زمان استفاده از روش‌های مناسب.

(۴) دانش فراشناختی: دانش شناخت به‌طور کلی و دانش فرد درباره شناخت خودش، شامل: دانش راهبردی، دانش مربوط به تکلیف شناختی شامل دانش موقعیتی و دانش مشروط، دانش خود. بعد فرایند شناختی شامل:

(۱) به یاد آوردن: بازیابی اطلاعات از حافظه درازمدت شامل بازشناسی و بازخوانی. (۲) فهمیدن: ساختن معنی از یک ارتباط شامل: تفسیر کردن، مثال آوردن، طبقه‌بندی کردن، خلاصه کردن، استنباط کردن، مقایسه کردن و تبیین کردن. (۳) به کار بستن: استفاده از یک روش در موقعیت خاص شامل: اجرا کردن و مورد استفاده قرار دادن.

(۴) تحلیل کردن: شکستن مواد و مطالب به عناصر تشکیل‌دهنده و توصیف روابط میان آن‌ها شامل: متمایز کردن یا ویژه‌سازی، سازمان دادن، نسبت دادن. (۵) ارزشیابی کردن: داوری کردن با استفاده از معیار یا ملاک شامل: واری کردن، نقد کردن.

(۶) آفریدن: قرار دادن عناصر یا اجزا در یک الگو یا ساختار نو شامل: تولید کردن، برنامه‌ریزی کردن و پدید آوردن.

اینکه یادگیرنده بتواند تشخیص دهد که در چه موضوع‌هایی توانایی یادگیری بیشتری دارد در طبقه دانش فراشناختی فهمیدن قرار می‌گیرد.

منبع اصلی: روان‌شناسی پرورشی نوین، علی‌اکبر سیف

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی تربیتی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۵۵ - گزینه ۴

مبحث: نظریه بندورا

پاسخ تشریحی: بندورا در آخرین آثار خود به مفهوم عاملیت انسانی (نیروی انسانی) تأکید کرد. عاملیت انسانی به معنی طراحی آگاهانه و اجرای عمدی اعمال از سوی فرد به منظور تأثیرگذاری بر رویدادهای آینده است. در نظریه جدید بندورا عاملیت انسانی دارای چند بعد اساسی است:

(۱) عمدی بودن مستلزم طراحی و معرفی یک رشته عمل برای منظوری معین در آینده است.

(۲) پیش‌اندیشی: این جنبه به پیامدهایی که برای قصدهایمان انتظار داریم اشاره می‌کند و مسیر آینده رفتار را به‌سوی کسب پیامدهای مثبت و دوری از پیامدهای منفی هدایت می‌کند، به همین دلیل نقش انگیزشی مهمی دارد. (۳) خودواکنش‌سازی: پیوند بین اندیشه و عمل است. مردم اعمالی را انجام می‌دهند که برای آن‌ها احساس غرور و ارزشمندی به‌همراه داشته باشد و از

است از کسی که دوچرخه‌سواری بلد نیست زودتر موتورسواری می‌آموزد زیرا بین روش‌های استفاده از این دو وسیله شباهت‌های زیادی وجود دارد.

منبع اصلی: روان‌شناسی پرورشی نوین، علی‌اکبر سیف

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی تربیتی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۵۳ - گزینه ۳

مبحث: رشد هویت

پاسخ تشریحی: جیمز مارسیا مفهوم اریکسون از هویت را مورد تجزیه و تحلیل قرار داد و نتیجه گرفت که تمایز قائل شدن بین اکتشاف (بررسی معنی‌دار جنبه‌های هویت) و تعهد (نشان دادن نوعی سرمایه‌گذاری شخصی بر روی یک هویت و تثبیت بر روی هرچیزی که هویت را می‌رساند) اهمیت دارد. او چهار حالت هویت را مشخص کرد:

ابهام هویت: زمانی که افراد هنوز بحرانی را تجربه نکرده‌اند یا هیچ تعهدی را شکل نداده‌اند.

هویت پیش‌رس: زمانی که افراد دارای تعهد هستند اما هنوز بحرانی را تجربه نکرده‌اند.

هویت طولانی (معوق): زمانی که افراد در میان یک بحران هستند اما آن‌ها یا تعهدی ندارند یا فقط تعریف مبهمی از آن دارند.

هویت موفق: زمانی که افراد بحران را پشت‌سر گذاشته‌اند و یک تعهد را شکل داده‌اند.

منبع اصلی: روان‌شناسی تربیتی، اسماعیل بیابانگرد

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی تربیتی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۵۴ - گزینه ۴

مبحث: طبقه‌بندی اهداف آموزشی، طبقه‌بندی بلوم

پاسخ تشریحی: هدف‌های آموزشی طبقه‌بندی‌شده توسط بلوم به سه دسته کلی تقسیم شده‌اند: حوزه شناختی (دانش، توانایی و مهارت‌های ذهنی)، حوزه عاطفی (دریافت کردن، پاسخ دادن، ارزش‌گذاران، سازمان دادن، شخصیت پذیرفتن به‌وسیله مجموعه‌ای از ارزش‌ها) و حوزه روانی حرکتی (حرکت‌های بازتابی، حرکت‌های مقدماتی اساسی، توانایی‌های ادراکی، توانایی‌های جسمانی، حرکت‌های ماهرانه، ارتباط غیرگفتاری)

چند نفر از صاحب‌نظران آموزشی در طبقه‌بندی حوزه شناختی بلوم تجدیدنظر کردند و برای آن یک بعد دانش و یک بعد فرایند شناختی مطرح کردند.

بعد دانش شامل:

(۱) دانش امور واقعی: دانش عناصر اساسی مورد نیاز یادگیرنده برای آشنا شدن با یک رشته علمی یا حل مسائل مربوط به آن. مانند دانش اصطلاحات علمی و دانش اجزا و عناصر خاص (نام‌ها، مکان‌ها و رویدادهای مهم)

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۵۸ - گزینه ۳

مبحث: طراحی آموزشی، هدف‌های آموزشی و آمادگی یادگیری

پاسخ تشریحی: یکی از تدابیر مورد استفاده در تدوین رفتارهای ورودی استفاده از روش تحلیل تکلیف و تشکیل سلسله‌مراتب یادگیری است.

تحلیل تکلیف فرایند شناسایی رفتارها، فرایندهای شناختی یا دانش مورد نیاز برای یادگیری یک موضوع یا مهارت خاص است. در سلسله‌مراتب یادگیری، همه تکالیف یادگیری قبل از تکلیف نهایی پیش نیاز آن تکلیف به حساب می‌آیند که هرکدام پیش نیازهای مخصوص به خود دارند. پس بنابه تعریف تحلیل تکلیف یعنی تعیین مهارت‌ها، دانش و اطلاعات سطح پایین که یادگیرنده باید در اختیار داشته باشد تا بتواند به یک هدف آموزشی تازه دست یابد.

منبع اصلی: روان‌شناسی پرورشی نوین، علی‌اکبر سیف

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی تربیتی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۵۹ - گزینه ۱

مبحث: تفاوت‌های فردی، نظریه هوش سه وجهی استرنبرگ

پاسخ تشریحی: الگوی سه وجهی هوش استرنبرگ شامل سه نوع هوش است:

هوش تحلیلی: توانایی تجزیه و تحلیل، قضاوت، ارزیابی، مقایسه، سنجش

هوش آفرینندگی یا خلاق: توانایی آفریدن، طراحی، اختراع، کشف، تخیل

هوش عملی: توانایی استفاده، کاربرد، اجرا، تمرین.

دانش‌آموزان با هوش عملی اغلب در خارج از کلاس درس به خوبی عمل می‌کنند. آن‌ها ممکن است مهارت‌های اجتماعی عالی و عقل سلیم خوبی داشته باشند. همانند بزرگسالان، آن‌ها اغلب اوقات در مدیریت، بازرگانی یا سیاست بسیار موفق هستند.

منبع اصلی: روان‌شناسی تربیتی، اسماعیل بیابانگرد

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی تربیتی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۶۰ - گزینه ۲

مبحث: سبک‌های یادگیری کلب

پاسخ تشریحی: براساس نظریه کلب چهار شیوه یادگیری وجود دارد که از ترکیب دوه‌دوی این شیوه‌های یادگیری، چهار سبک یادگیری حاصل می‌شود:

اعمالی که به تحقیر شدن آن‌ها می‌انجامد پرهیز می‌کنند.

۴) اندیشه‌ورزی (باخوداندیشی): توانایی فراشناختی تفکر درباره جهت‌ها، پیامدها، معنا، نقشه‌ها و اعمال ما است. در عاملیت انسانی باورهای مربوط به خودکارآمدی بسیار مهم است. اگر فرد احساس کند که خودکارآمدی بالایی دارد یادگیری عمدی و برنامه‌ریزی برای رسیدن به موفقیت در او افزایش می‌یابد. در مقابل، کسی که خودکارآمدی تصویری پایینی دارد، یادگیری عمدی نیز در او محدود می‌شود.

منبع اصلی: روان‌شناسی پرورشی نوین، علی‌اکبر سیف

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی تربیتی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۵۶ - گزینه ۴

مبحث: حل مسئله

پاسخ تشریحی: روش بارش مغزی را الکس اسبورن ابداع کرده است. بارش مغزی شیوه تولید راه‌حل‌های متنوع و متفاوت برای یک مسئله در یک زمان معین است. در روش بارش مغزی هدف عمده این است که فرایند تولید پاسخ‌ها از فرایند ارزشیابی آن‌ها مجزا بشود، زیرا غالباً تولید پاسخ‌های متنوع به وسیله ارزشیابی سرکوب می‌شود و این ارزشیابی از بروز خلاقیت جلوگیری می‌کند. به طور کلی روش بارش مغزی دارای مراحل زیر است:

۱) تعریف مسئله توسط معلم

۲) تولید هرچه بیشتر راه‌حل برای مسئله بدون ارزشیابی کردن آن‌ها توسط معلم یا دانش‌آموزان

۳) تصمیم‌گیری در مورد معیاری برای داوری درباره راه‌حل‌های بالقوه

۴) استفاده از این معیارها برای انتخاب بهترین راه‌حل

منبع اصلی: روان‌شناسی پرورشی نوین، علی‌اکبر سیف

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی تربیتی روان‌آموز

سطح سؤال: آسان

سؤال ۱۵۷ - گزینه ۲

مبحث: تغییر رفتار

پاسخ تشریحی: یکی از مشکلات استفاده از روش تنبیه آن است که تنبیه کردن عملی مسری است. کسانی که شاهد تنبیه شدن افراد به وسیله دیگران بوده‌اند در مواقع و مکان‌های دیگر خود به تنبیه کسان دیگر اقدام کرده‌اند. پرخاشگری عارضه دیگر تنبیه است. ضرب‌المثل «زمین سفت را گاو از چشم گاو می‌بیند» که در میان کشاورزان غرب ایران معروف است مؤید این یافته است. اگر روش‌ها تنبیه ادامه یابند، فرد تنبیه‌شده ممکن است سرانجام به تنبیه‌کننده حمله‌ور شود. تنبیه برای تنبیه‌کننده حالت تقویت دارد، زیرا به او حس اقتدار و قدرتمندی می‌دهد.

منبع اصلی: روان‌شناسی پرورشی نوین، علی‌اکبر سیف

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی تربیتی روان‌آموز

سؤال ۱۶۲- گزینه ۱

مبحث: آفرینندگی، دیدگاه گیلفورد نسبت به آفرینندگی

پاسخ تشریحی: سیالی یا روانی اندیشه به کمیت اندیشه‌های فرد، مثلاً تعداد پاسخ‌هایی که در یک زمان معین به یک سؤال می‌دهد، اشاره می‌کند. در آزمون‌های مخصوص سنجش سیالی، سرعت و تعداد پاسخ‌های فرد ملاک سنجش قرار می‌گیرند. کسانی که در حضور یک مسئله، پاسخ‌ها یا راه‌حل‌های زیادتری ارائه می‌دهند، احتمال اینکه واگرا باشند بیشتر می‌شود. بنابراین، در آزمون‌های گیلفورد، سیالی از طریق شمارش تعداد پاسخ‌های آزمون‌شونده نمره‌گذاری می‌شود. از جمله سؤال‌های آزمون که برای سنجش سیالی مورد استفاده قرار می‌گیرند می‌توان نمونه‌های زیر را ذکر کرد: تمام اشیای خوردنی گرد را بنویسید.

منبع اصلی: روان‌شناسی پرورشی نوین، علی‌اکبر سیف

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی تربیتی روان‌آموز

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۱۶۳- گزینه ۲

مبحث: ویژگی‌های عاطفی دانش‌آموزان، رشد هویت

پاسخ تشریحی: برونسکی سه سبک کاوش را براساس پایه‌های اجتماعی-شناختی الگوی مارسیا ارائه می‌کند: سبک هویت اطلاعاتی (معادل با سبک هویت موفق یا دیررس مارسیا)، سبک هویت هنجاری (معادل با سبک هویت زودرس مارسیا) و سبک هویت سردرگم اجتنابی (معادل سبک هویت سردرگم مارسیا) افراد با سبک هویتی هنجاری ویژگی‌های افراد با هویت زودرس در الگوی هویت مارسیا را دارند. این افراد با دستورات و انتظارات افراد مهم و گروه‌های مرجع هم‌صدا می‌شوند و در جست‌وجوی تأیید آن‌ها هستند. در مواجهه با مسائل هویتی مقاومت می‌کنند. هدف اصلی این گروه حفظ و دفاع از خود است. این افراد به جست‌وجوی اطلاعات نمی‌پردازند مگر اینکه این اطلاعات به وسیله یک منبع معتبر بیرونی تأیید شود.

منبع اصلی: روان‌شناسی تربیتی، پروین کدیور

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی تربیتی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

سؤال ۱۶۴- گزینه ۱

مبحث: اصول نمره‌گذاری

پاسخ تشریحی: اصول نمره‌گذاری شامل ارتباط، انصاف و رشد هستند. منظور از ارتباط برقراری ارتباط معلم با خودش و دانش‌آموز است. منظور از انصاف، عدالت و بی‌طرفی در نمره‌گذاری است. منظور از رشد این است که سنجش و نمره‌گذاری باید همانند آموزش به رشد شناختی، عاطفی اجتماعی دانش‌آموزان کمک کند.

منبع اصلی: روان‌شناسی پرورشی نوین، علی‌اکبر سیف

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی تربیتی روان‌آموز

سبک یادگیری	شیوه یادگیری	توصیف
هم‌گرا	مفهوم‌سازی انتزاعی +	در کاربرد عملی اندیشه‌ها قوی هستند، غیرهیجانی هستند و گرایش به کارکردن با اشیاء دارند تا انسان‌ها. علاقه محدود دارند و در آزمون‌های هوش عملکرد خوب دارند. بسیاری از مهندسان دارای این سبک هستند.
واگرا	تجربه عینی +	تحلیل قوی دارند، علاقه به مردم و مسائل فرهنگی و هنر دارند، سوابق تحصیلی علوم انسانی و هنر دارند.
جذب‌کننده	مفهوم‌سازی انتزاعی +	در ابداع الگوهای نظری و استدلال استقرایی بسیار قوی هستند، علاقه به مفهوم‌های انتزاعی دارند تا مردم، جذب علوم پایه می‌شوند و در بخش‌های پژوهشی و برنامه‌ریزی کار می‌کنند.
انطباق‌یابنده	تجربه عینی +	بیشترین توانایی در انجام کارها را دارند و به سرعت می‌توانند خود را با امور فوری و فوری وفق دهند، مسائل را به‌طور فوری حل می‌کنند و اغلب مشاغل بازاریابی و فروشندگی را انتخاب می‌کنند.

منبع اصلی: روان‌شناسی پرورشی نوین، علی‌اکبر سیف

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی تربیتی روان‌آموز

سطح سؤال: دشوار

سؤال ۱۶۱- گزینه ۱

مبحث: سازنده‌گرایی

پاسخ تشریحی: سازنده‌گرایی اجتماعی شناخته‌شده‌ترین و پذیرفته‌شده‌ترین نوع سازنده‌گرایی است. سازنده‌گرایی اجتماعی ریشه در اندیشه‌های ویگوتسکی دارد که براساس آن تعامل اجتماعی میان افراد جامعه (به‌ویژه ارتباط کلامی)، کلید ساختن دانش است. به همین دلیل به این نوع سازنده‌گرایی دیالکتیکی می‌گویند. دانش در یک بافت اجتماعی وجود دارد و در میان افراد مشترک است. لذا ابزار اصلی ساختن دانش تعامل میان یادگیرنده و محیط اجتماعی اوست.

منبع اصلی: روان‌شناسی پرورشی نوین، علی‌اکبر سیف

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی تربیتی روان‌آموز

سطح سؤال: آسان

پاسخ تشریحی: پس از پیدایش نظریه‌های جدید یادگیری، به‌ویژه نظریه‌های سازنده‌گرایی، هم در رویکردهای آموزشی و هم در روش‌های سنجش تغییراتی ایجاد شد و روش‌های واقعی یا جایگزین سنجش به‌جای روش‌های سنتی پیشنهاد شدند. فرض رویکردهای جدید روان‌شناسی این است که یادگیری

فصل ۱ | آزمون جامع اول

واقعی، حتی در ابتدایی‌ترین سطح، مستلزم کوشش فعال یادگیرنده در ساختن دانش از راه تفکر است. پس روش‌ها و ابزارهای سنجش نیز به‌گونه‌ای تهیه و به کار بسته شوند که درک فهم، حل مسئله، استدلال، تفکر و کاربرد آموخته‌ها را در شرایط زندگی واقعی بسنجند.

منبع اصلی: روان‌شناسی پرورشی نوین، علی‌اکبر سیف

منبع روان‌آموز: روان‌شناسی تربیتی روان‌آموز

سطح سؤال: متوسط

خودنگار...

روان‌آموز